

Nové nařízení EU o biopotravinách a ekologickém zemědělství: (ES) č. 834/2007

POZADÍ, ZHODNOCENÍ, INTERPRETACE

ÚPRAVA A VYDÁNÍ
ČESKÉ VERZE

FINANČNÍ PODPORA
ČESKÉ VERZE

HLAVNÍ SPONZOŘI
ANGLICKÉHO ORIGINÁLU

The best from nature. The best for nature.

VYDAVATEL A EDITOR
ANGLICKÉHO ORIGINÁLU

WORKING FOR ORGANIC
FOOD AND FARMING
IN EUROPE

Georg Rösner Vertriebs-GMBH

Stettiner Str. 12 · 94315 Straubing
Tel.: 0 94 21/30 06-0 · Fax: 0 94 21/30 06-79
www.roesner-vertrieb.de

Your Organic concentrates Specialist Made by Nature

cereal flavour
fruit flavour

sweetener

natural colour

Sipal Partners offers a wide variety of sweetening and technical functionalities for all sectors of the agri-food industry thanks to its unique range of concentrates, from organic cereals and dried fruits (cereal syrups, glucose syrups, glucose-fructose syrups, fructose syrup, maltodextrines, dextrose, starch, gluten, cereal juice concentrates and fruit juice concentrates). A clean and natural production process allows us to preserve the nutritional advantages initially present in the cereals and fruits. Please contact our R&D team: www.sipalpartners.com - info@sipalpartners.com - tel.: + 32 87 69 33 40.

sipal
PARTNERS

Organic flavoring at its best

Swedeponic grow, and market
fresh living herbs under the
brand Santa Maria and
private labels across Europe.

www.swedeponic.com

Nové nařízení EU o biopotravinách a ekologickém zemědělství: (ES) č. 834/2007

POZADÍ, ZHODNOCENÍ, INTERPRETACE

Anglický originál editován a vydán
IFOAM EU GROUP
Rue du Commerce 124 - BE - 1000 Brussels
Tel: +32 2280 1223 - Fax : +32 2735 7381

info@ifoam-eu.org
www.ifoam-eu.org

Brusel 2009

Editoři:

Camilla Mikkelsen and Marco Schlüter, IFOAM EU Group

Poradní výbor vydavatele:

Francis Blake, Otto Schmid, Eckhard Reiners, Alexander Beck,
Louise Lutikholt, Eugenie Mai-The, Sabine Eigenschink

Koordinace produkce: Muriel SPRL/Bioinstitut

Grafická úprava: Laurence Jacmin

Anglický originál ke stažení na www.ifoam-eu.org

Tato publikace byla finančně podpořena
Evropským společenstvím, DG Environment.

Za obsah publikace výhradně zodpovídá IFOAM EU Group.
Evropská komise nezodpovídá za jakékoliv využití
zde obsažených informací.

Úprava a vydání české verze
Bioinstitut
Křížkovského 8, Olomouc 771 47
Tel: +420 585 631 182

info@bioinstitut.cz
www.bioinstitut.cz

Olomouc 2009

Překlad z anglického originálu:
Ministerstvo zemědělství

Jazyková úprava anglického překladu:
Karolína Dytrtová

Odborná korektura:
Alena Malíková, Milan Berka, Miloš Michlovský,
Jitka Trlicová, Markéta Hrobařová

Grafická úprava: Milan Matoušek

Vydání české verze podpořilo
Ministerstvo zemědělství

Právní odpovědnost: Obsah této publikace je založen na výkladu autorů a jejich nejlepších znalostech v době zpracování textu. IFOAM EU Group svědomitě provedla kontrolu a ověření uvedených informací. Jelikož však možnost chyb nelze úplně vyloučit, vydavatel ani autoři nesou žádné závazky ani právní odpovědnost za jakékoliv mylně uvedené informace či chyby, či škody způsobené mylnou interpretací. Publikace bere ohled na skutečnost, že závazný výklad nařízení je určený výkladem kontrolních organizací, příslušných orgánů, Evropské komise a nakonec soudem. Proto podnikající subjekt musí konzultovat závazný výklad s jejich kontrolní organizací nebo příslušným orgánem a nesmí spoléhat pouze na informace uvedené v této publikaci.

Organic Food Finland

Boström Ltd

organic muffins with 4 months shelf life.

Kiantama Ltd

wild berries: bilberry, lingonberry, cranberry etc.

Organic products

Maustaja Ltd

contract manufacturer of jams, ketchup, mustard, etc.

Finnamyl Ltd

organic potato starch and wild bilberry 'liuse' jam.

from Finland

Helsinki Mills Ltd

organic flour and flakes: oats, wheat, rye, barley.

Napapiiri Organics

a joint brand for exported organic products from Finland.

www.organic-finland.com

Organic Food Finland is specialized in organic food from Finland and manages the export of organic goods from Finnish companies.

Welcome to visit us at BioFach 2009, Hall 3, stand 300.

FiBL

Forschungsinstitut für biologischen Landbau
Institut de recherche en Agriculture Biologique
Research Institute of Organic Agriculture

EXCELLENCE FOR SUSTAINABILITY

More than 30 Years of Experience

- › Research and development: Soil management, crop production, animal husbandry, food quality, socioeconomics
- › Providing training and advice
- › Planning conversion
- › Conducting trials
- › Setting up inspection and certification programmes
- › Performing market surveys, designing marketing strategies, sourcing organic produce

Research Institute of Organic Agriculture (FiBL) Switzerland, Ackerstrasse, Postfach, CH-5070 Frick, Phone +41 62 865 7272, Fax +41 62 865 7273, info.suisse@fibl.org. **FiBL Germany**, Galvanistrasse 28, D-60486 Frankfurt, Phone +49 69 713 769 90, Fax +49 69 713 769 9, info.deutschland@fibl.org. **FiBL Austria**, Seidengasse 33-35, A-1070 Vienna, Phone +43 1 907 6313, Fax +43 1 907 6313 20, info.oesterreich@fibl.org

www.fibl.org

“our quality secures your brand”

ariza
organic

Producer of organic concentrates, juices, purees IQF fruit

ariza
organic

- Full chain responsibility from farming to final product through own production facilities in the Netherlands and Turkey
- Contribute to local sustainability by investing in local farming and social systems
- Quality management system on BRC-A level
- Full chain controll

Ariza, Korendijk 13, 5704 RD Helmond, NETHERLANDS, T +31(o) 492 528364, F +31(o) 492 545 151
info@ariza.nl, www.ariza.nl

Obsah

Předmluva	6
Uvítací komentář evropské komisařky pro zemědělství a rozvoj venkova	7
1 I HISTORICKÝ VÝVOJ EKOLOGICKÉHO NAŘÍZENÍ EU A JEHO NEDÁVNÁ REVIZE	8
a. Historické pozadí revize ekologického nařízení (1987–2004)	8
b. Politický proces revize (2004 – 2008)	9
2 I SOUHRNNÝ PŘEHLED NOVÝCH NAŘÍZENÍ – A VÝZNAM PRO BIOPOTRAVINY A EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ	14
2.1 Nový legislativní rámec pro ekologické zemědělství [Maria Fladl, Jean-Francois Hulot]	14
2.2 Souhrnná analýza nového nařízení [Francis Blake]	18
2.3 Souhrnný přehled: Nařízení pro ekologické zemědělství a bioprodukty [Beate Huber, Bernard Speiser].	22
3 I INTERPRETACE A ZHODNOCENÍ NOVÉHO NAŘÍZENÍ A JEHO VLIVU NA URČITÉ OBLASTI ODVĚTVÍ	24
3.1. PRÁVNÍ ASPEKTY	24
■ Právní aspekty nařízení (ES) č. 834/2007 a č. 889/2008 [Hanspeter Schmidt]	24
3.2 PRODUKČNÍ ASPEKTY	29
■ Prováděcí pravidla nového nařízení o ekologickém zemědělství – několik změn v produkčních pravidlech [Gerhard Plakolm]	29
■ Rostlinná produkce a vstupy do rostlinné produkce [Bernhard Speiser]	31
■ Živočišná produkce [Otto Schmid]	33
■ Výjimky – nepopulární, avšak potřebné [Gerhard Plakolm]	35
3.3 ZPRACOVATELSKÉ ASPEKTY	36
■ Dopad nového ekologického nařízení na zpracovatele biopotravin [Alexander Beck]	36
■ Souhrnný přehled: Požadavky na označování v novém ekologickém nařízení [Alexander Beck]	38
3.4 DOVOZY A ASPEKTY SPRAVEDLIVÉHO OBCHODU.	41
■ Nové nařízení o dovozech; více spolehlivosti, pokud jde o importované bioprodukty? [Jochen Neuendorff, Beate Huber].	41
■ Co nové ekologické nařízení přinese odvětví spravedlivého obchodu? [Nabs Suma]	44
3.5 NOVÉ OBLASTI V RÁMCI EKOLOGICKÉHO NAŘÍZENÍ	47
■ Zavedení právní definice ekologických kvasinek [Alexander Beck]	47
■ Společná pravidla pro produkci ekologické akvakultury v nařízení (ES) č. 889/2008 [Andreas Stamer, Stefan Bergleiter]	48
■ ORWINE: další krok směrem k regulaci EU v oblasti ekologického vinařství [Cristina Micheloni]	52
■ Stravování a pohostinství v Evropě a budoucí perspektivy evropského nařízení [Carola Strassner]	55
3.6 ASPEKTY KONTROLY A CERTIFIKACE	59
■ Souhrnný přehled: Vliv nařízení (ES) č. 882/2004 na ekologickou kontrolu a kontrolní systém [Gerald Altena]	59
■ Nová nařízení EU o ekologickém zemědělství: důsledky pro kontrolní a certifikační systém v Německu [Jochen Neuendorff]	60
■ Dozor Evropské komise nad harmonizací příslušných orgánů – polská perspektiva [Dorota Metera]	63
3.7 KOMENTÁŘ MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ ČR K NĚKTERÝM USTANOVENÍM NOVÉ LEGISLATIVY	64
■ Odsouhlasený komentář k nové legislativě ekologického zemědělství Ministerstvem zemědělství a všemi pověřenými kontrolními organizacemi v ČR [Martin Leibl]	64
Přehled nařízení.	69
Autoři	71

Předmluva

Je mi velkým potěšením představit Vám soubor dokumentů – Dossier IFOAM EU Group – Nové nařízení EU o biopotravinách a ekologickém zemědělství (ES 834/2007). Toto nařízení vešlo v platnost 1. ledna 2009. Úsilí institucí EU a celého ekologického sektoru, které v průběhu několika posledních let věnovaly práci na tomto nařízení tolik času, dospělo ke svému závěru.

Tato publikace je, pokud víme, v EU prvním rozsáhlým pokusem vyhodnotit nové nařízení, v něm obsažené změny a další výzvy, které stojí před námi. Jsme rádi, že Vám můžeme představit něco, co bude, doufáme, cenným zdrojem pro ekologické odvětví, naše členy, úřady, NGO, novináře a ostatní zainteresované strany. Tato publikace je dovršením informačních nástrojů, které IFOAM EU Group připravila, a přirozeně navazuje na zvláštní vydání našich informačních bulletinů a speciální internetovou stránku věnovanou novému nařízení.

V tomto souboru dokumentů naleznete širokou škálu informací. Jsem si jistý, že pro Vás budou zajímavé a užitečné. Abychom udrželi nejvyšší kvalitu analýz a stanovisek, vybrali jsme pouze velmi zkušené autory.

Z důvodu snadnější orientace rozdělili jsme tuto publikaci na tři hlavní části:

1. přehled historie ekologických nařízení a politických procesů, které byly do vývoje tohoto nového ekologického nařízení zapojeny
2. souhrnný přehled nového ekologického nařízení vypracovaný Evropskou komisí a celkové hodnocení vypracované odborníky z odvětví
3. podrobnější interpretace nařízení řadou odborníků, kteří osvětlují různé aspekty.

Vypracování tohoto souboru dokumentů si vyžádalo mnoho času řady lidí a já bych jim všem rád poděkoval za jejich cenný přínos a úsilí. Děkuji zejména skupině autorů různých kapitol, sponzorům, bez kterých by tato publikace neexistovala, naší kanceláři v Bruselu za vydavatelskou a redakční práci, korektorům a všem dobrovolníkům, kteří pomohli přivést tento důležitý projekt k cíli.

Náš Dossier je však jen prvním krokem – pouze při praktické implementaci nového nařízení bude možné vypracovat hlubší analýzu jeho dopadu, řešit stávající i nové úkoly, a takto pracovat na dalších možnostech zlepšování. IFOAM EU Group se bude snažit, aby i nadále byl v tomto procesu slyšet hlas našeho sektoru, aby bylo zajištěno, že nařízení bude podporovat rozvoj pulzujícího ekologického odvětví.

Přeji Vám příjemné počtení.

únor, 2009

A handwritten signature in black ink, which appears to read 'Francis Blake'.

Francis Blake
Prezident IFOAM EU Group

Uvítací komentář evropské komisařky pro zemědělství a rozvoj venkova

Je mi velkým potěšením představit tuto publikaci věnovanou novému nařízení o ekologickém zemědělství, vypracovanou IFOAM EU Group.

Pro ekologické zemědělství to byl pracovně velmi náročný rok. Byla přijata prováděcí pravidla pro nové nařízení EU, a také nová pravidla pro dovoz ekologických produktů. Věřím, že nové nařízení, které vešlo v platnost 1. ledna, zajistí další vzestup celého ekologického odvětví. Tato publikace pomůže pochopit lépe danou legislativu a ukázat, co je možno dále zlepšovat.

Odstartovali jsme soutěž o návrh nového ekologického loga EU, které bude používáno od poloviny roku 2010, a já se velmi těším na její výsledky.

Lidé jsou velmi kreativní a já bych si přála, aby to naše logo umělo vyjádřit, a aby umělo upoutat a vzbudit zájem spotřebitelů při jejich nakupování!

Dále rok 2009 slibuje intenzivní debatu o nových pravidlech pro ekologickou akvakulturu a víno.

Samozřejmě bychom nikdy neměli zapomínat, že zemědělství je pouze jednou součástí společnosti, ve které žijeme – třebaže velmi důležitou. A také, že se společnost stále více dívá na to, jak různé produkty a činnosti přispívají ke změně klimatu a jak lze účinky této změny snížit.

V roce 2009 Evropská komise zahájí diskuzi o možnostech, jak se přizpůsobit dopadům změny klimatu. Podíváme se také na to, jakou úlohu v tomto boji může hrát zemědělství a jak můžeme chránit naše zemědělství před závažnějšími účinky těchto klimatických změn.

Věřím, že v těchto otázkách má ekologické zemědělství hodně co nabídnout ve smyslu znalostí, které je třeba se naučit, a dobré praxe, o kterou je třeba se podělit.

Samozřejmě, naše společnost byla v nedávné době také tvrdě zasažena následky finanční krize. Pozoruji, že v některých zemích to má pravděpodobně vliv i na prodej biopotravin. Já však opravdu věřím, že se jedná jen o dočasný jev. Ekologické odvětví je silné a poskytuje produkty, po kterých bude poptávka i v budoucnu. Ekologická produkce patří k světu, ve kterém žijeme, a bude i nadále prosperovat.

Doufám, že vylepšená pravidla, která jsme odsouhlasili, budou pro toto odvětví znamenat snadnější život a že ekologický sektor bude stále silnější a silnější.

Já sama jsem v tomto ohledu velmi optimistická.

Mariann Fischer Boel
evropská komisařka pro zemědělství a rozvoj venkova

1 | HISTORICKÝ VÝVOJ EKOLOGICKÉHO NAŘÍZENÍ EU A JEHO NEDÁVNÁ REVIZE

[Marco Schlüter, Francis Blake]

1. ledna 2009 nahradilo nové nařízení EU pro biopotraviny a ekologické zemědělství (č. 834/2007) dřívější nařízení EEC 2092/91 (některé části týkající se systému označování nebo povinného loga budou nahrazeny k 1. červenci 2010). Znamená to milník ve vývoji ekologické produkce. Tato kapitola nabízí historický přehled tvorby nového ekologického nařízení, který začíná starým nařízením a na něj navazujícím politickým procesem, který dal novému nařízení tvar a směr.

a) Historické pozadí revize ekologického nařízení (1987–2004)

V polovině 80. let byl v Evropě zaznamenán rychlý růst produkce biopotravin a ekologického zemědělství, což přitáhlo pozornost úřadů. Při prémiových cenách, které byly placeny, a tolika výhodách, ke kterým se ekologický sektor hlásil, Evropská komise cítila, že je nutné zvážit zavedení kontrolních mechanismů na ochranu spotřebitelů, aby mohly tyto proklamované výhody být uznány.

Počátečním návrhem bylo představit směrnicí, kterou by mohl používat každý členský stát, když by ji považoval za vhodnou. Nicméně po několika letech příprav se podařilo dokončit finální návrh nařízení EU, který bylo možné v každém členském státě použít jako zákon.

Komise se pochopitelně obrátila na IFOAM jako na primární zdroj odborného posudku v oblasti ekologického zemědělství. Jako odpověď IFOAM vytvořila delegaci IFOAM EC jako partnera pro vyjednávání. Nicméně v rámci ekologického hnutí panoval značný neklid ohledně pozornosti úřadů. Uznání by potenciálně mohlo přinést finanční podporu, ale úřední kontrola znamenala ztrátu autority hnutí. Nicméně kostky byly vrženy – byl to téměř nevyhnutelný důsledek úspěchu ekologické produkce.

Když 1. ledna 1993 vešlo v platnost nové „ekologické“ nařízení č. (EEC) 2092/91, v odvětví ekologického zemědělství došlo k velkým změnám. V některých zemích se toho změnilo více než v jiných, v závislosti na povaze kontrolního systému, který se každý členský stát roz-

Datum	Milníky na cestě k prvnímu nařízení EU o ekologickém zemědělství
konec 80. let 20. století	Evropská komise zvážila návržení směrnice, která by definovala a regulovala biopotraviny a ekologické zemědělství.
1987	IFOAM vytvořila delegaci IFOAM EC za účelem poradenství a vyjednávání s Evropskou komisí.
červen 1990	Na konferenci IFOAM v Budapešti byla zformována pracovní skupina IFOAM EU s cílem vytvořit zastupitelskou strukturu pro organizace IFOAM v EU.
červen 1991	Bylo vydáno nařízení Rady (EEC 2092/91) o ekologické produkci zemědělských produktů a k tomu se vztahujícímu označování zemědělských produktů a potravin.
leden 1993	Vstoupilo v platnost nařízení 2092/91, poprvé na světě podléhala výroba biopotravin a ekologické zemědělství právnímu vymezení a kontrole.
únor 1993	Nařízení Komise 207/93, které stanovilo přísady, pomocné látky a neekologické zemědělské složky povolené ve zpracovaných biopotravinách.
červenec 1999	Nařízení Komise 1804/1999, které poprvé stanovilo požadavky na ekologickou živočišnou výrobu definováním obecných pravidel pro ekologický chov hospodářských zvířat.
únor 2000	Zakládající shromáždění regionálního sdružení IFOAM EU Regional Group, které se konalo v německém Norimberku, transformuje starou pracovní skupinu EU na plně kvalifikovanou regionální skupinu IFOAM.
květen 2001	V Elsinoru v Dánsku se konala společná konference dánské vlády a IFOAM EU Group: prohlášení volající po vytvoření evropského ekologického akčního plánu.
prosinec 2002	Evropská Rada za dánského předsednictví vyzvala Komisi k vytvoření evropského ekologického akčního plánu.
leden 2004	Komise pořádala zasedání o ekologickém akčním plánu
únor 2004	Komise zahájila internetovou konzultaci o evropském ekologickém akčním plánu.
červen 2004	Komise vydala Evropský akční plán pro výrobu biopotravin a ekologické zemědělství.

hodl zavést. Vynořila se řada různých typů, od státní certifikace jednotného standardu, po mnoho privátních a kontrolních orgánů se silným postavením a s vlastními individuálními standardy. Rozmanitost, která je základní charakteristikou ekologického zemědělství, se zde ukázala v plné šíři a přetrvává dodnes.

Změnila se nejen Evropa. Dovozy ze zemí mimo EU tvořily významnou část trhu a tyto se musely tomuto nařízení také přizpůsobit. Tudíž se nařízení stalo zkouškou pro ekologické zemědělství na celém světě.

Federace IFOAM je aktivně zapojena už od těchto počátečních let. Delegace IFOAM EC předala činnost pracovní skupině IFOAM EU, což zaručuje zastoupení každého členského státu (a zemí EFTA). Toto se v roce 2000 stalo regionálním sdružením IFOAM EU Regional Group, když byla vytvořena jeho demokratická struktura. Od počátku 90. let tato skupina pořádá každý rok pravidelná oficiální setkání s Komisí za účelem přezkoumání pokračujícího vývoje nařízení a za účelem projednání nových otázek. Dále se uskutečnilo mnoho neformálních setkání, včetně několika setkání s různými komisaři.

IFOAM EU Group se vždy snažila dosáhnout společného shodného postoje, který by byl představen úřadům. Jedná se o složitý a někdy extrémně citlivý proces. A při průměrně téměř třech novelizovaných nařízeních za rok také velmi časově náročný. Některá z novelizovaných nařízení byla milníky sama o sobě, klíčovými nařízením bylo to z roku 1999, když byly stanoveny požadavky na hospodářská zvířata a produkty živočišné výroby.

Od roku 2000 začal sílit tlak na to, že ekologické zemědělství, pokud má skutečně dosáhnout svého potenciálu, potřebuje více než jen nařízení 2092/91 a náhodnou podporu prostřednictvím finančních rezerv v programech rozvoje venkova. Několik zemí, aby přispělo k rozvoji a rozšíření svých odvětví ekologického zemědělství, úspěšně představilo ekologické akční plány. IFOAM EU Group volala po stejném kroku na evropské úrovni. Nakonec díky počáteční iniciativě dánského předsednictví Evropská rada vyzvala Komisi, aby sestavila ekologický akční plán. Tento byl vydán v červnu 2004. Osm z 21

opatření mělo co dočinění se změnami onoho nařízení. Žádné z těchto opatření se nezmínilo o nahrazení velkoobchodu, ale byl to první krok k revizi nařízení EEC 2092/91.

b) Politický proces revize (2004–2008)

Revize ekologického nařízení (EEC) 2092/91 byla poté, co Komise v prosinci 2005 vydala svůj návrh, procesem, který trval téměř tři roky. Pokud vezmete akční plán Komise EU o výrobě biopotravin a ekologickém zemědělství, který byl vydán v roce 2004 jako výchozí bod, pak tento proces trval dokonce déle než čtyři roky. Kromě toho podrobná prováděcí pravidla pro nové oblasti akvakultury a produkce vína se ještě musí dokončit během roku 2009.

Komise navrhla nové nařízení ve dvou rozdílných legislativních částech a krocích:

- a) Rámcové nařízení (nařízení Rady ES 834/2007, které Rada schválila v červenci 2007) a
- b) k tomu se vztahující prováděcí pravidla (nařízení Komise ES 889/2008, které v červenci 2008 přijal Stálý výbor pro ekologické zemědělství (SCOF)), kterými se stanovila podrobná pravidla pro ekologické podnikatele.

Návrh Komise pro nařízení Rady

Po vydání Evropského akčního plánu pro výrobu biopotravin a ekologické zemědělství v červnu 2004 byla Komise EU Radou požádána, aby do konce roku 2005 předložila podrobný návrh. V září 2005 komise poslala členským státům a zainteresovaným skupinám obecný hrubý koncept a požádala je o komentář do třech týdnů. Ačkoliv takto krátká konzultační lhůta pro tak zásadní revizi vyvolala kritiku v rámci odvětví i mezi členskými státy, Komise dodržela svůj časový rámec a 21. prosince 2005 vydala svůj návrh na „NAŘÍZENÍ RADY o ekologické produkci a označování ekologických produktů“.

Rada a Parlament

Jakmile Komise vydala svůj návrh, oficiálně jej předala Radě a Parlamentu EU. Zatímco Parlament má v záležitos-

tech ohledně zemědělství běžně pouze poradní roli, ale žádnou pravomoc „spolurozhodovat“, Rada (která se skládá z ministrů členských států) musí schválit návrh a všechny kompromisní dokumenty kvalifikovanou většinou. Protože Komise musí souhlasit se všemi změnami svého návrhu (nebo musí být jednomyslně přehlasována), zůstává mocným hráčem během všech vyjednávání.

Rozhodovací proces ohledně nového nařízení byl dlouhý a leckdy obtížný, protože některé členské státy, Evropský Parlament a IFOAM EU Group a ostatní zájmové skupiny byly k návrhu Komise kritičtí. Odvětví kritizovalo zejména nedostatečnou úroveň zapojení právě zájmových skupin. Původně se mělo za to, že Rada by přijala nařízení za rakouského předsednictví (leden až červen 2006), tj. pouze během šesti měsíců. Nicméně toto se ukázalo být nereálné a proces nakonec trval osmnáct měsíců. Během této doby IFOAM EU Group tvrdě pracovala, aby do návrhu nařízení dostala pozměňovací návrhy odvětví.

Ve snaze dosáhnout dohody vydalo rakouské předsednictví v dubnu 2006 a v červnu 2006 dva kompromisní dokumenty. Po několika výtkách, a aby usnadnila rozhodovací proces, nastínila Komise v červnu 2006 v hrubých rysech, jak má v úmyslu zpracovat přílohy nařízení 2092/91 do prováděcích pravidel.

Finské předsednictví (červenec až prosinec 2006) v říjnu 2006 vydalo třetí kompromisní dokument a ohlásilo konec odborným diskuzím. Posunulo předmětnou složku dál na politickou úroveň (Zvláštnímu výboru pro zemědělství a Radě EU) s cílem ukončit jednání do konce roku. Francouzská a německá iniciativa za změnu posledního kompromisního dokumentu vedla v listopadu k novému dokumentu. Tento dokument zrušil články týkající se omezení privátních standardů, ale obsahoval články týkající se povinného loga EU. Rada dosáhla politické dohody (obecného přístupu) 19. prosince, ale neodsouhlasila znění, protože Parlament EU stále neposkytl své vyjádření.

Evropský Parlament hrál zvláštní úlohu, protože blokoval politický proces tím, že neposkytl své vyjádření. Ačkoliv Parlament nemá spolurozhodovací pravomoc, Rada nemůže formálně o návrhu rozhodnout předtím,

než Parlament oficiálně svoji zprávu předloží. Parlament se pokusil vytvořit z nového ekologického nařízení spolurozhodovací záležitost se snahou rozšířit své pravomoci, ale nakonec v tomto úsilí polevil a zprávu v květnu 2007 předložil (prostřednictvím zpravodajky Marie-Hélène Aubert ze Skupiny Zelení).

Rada nakonec toto nové ekologické nařízení 28. června 2007 přijala. Konečná verze byla výsledkem několika dalších pozměňovacích návrhů.

Stanovení prováděcích pravidel

Po přijetí nařízení Rady ES 834/2007 začala Komise pracovat na prováděcích pravidlech, která by stanovila přesné požadavky na ekologické podnikatele, na dovozy a na kontrolu a certifikaci. Po silné kritice ze strany ekologického sektoru ohledně nedostatečného zapojení zájmových skupin do procesu vývoje rámcového nařízení vložila Komise EU do této záležitosti ohledně provádě-

Datum	Politický proces v institucích EU
červen 2004	Komise vydala Evropský akční plán pro výrobu biopotravin a ekologické zemědělství. Osm z 21 opatření má co do činění s novelou nařízení 2092/91 (i když žádné nevolá po nahrazení velkoobchodu).
říjen 2004	Rada požádala Komisi, aby přišla s podrobným návrhem.
září 2005	Komise poskytla členským státům a investorům pracovní verzi revize, přičemž je požádala o komentář do tří týdnů.
21. prosinec 2005	Komise vydala svůj revizní návrh na nařízení Rady.
leden – červen 2006	Pracovní skupina Evropské Rady projednala revizní návrh Komise a za rakouského předsednictví vypracovala dva kompromisní dokumenty.
8. červen 2006	Evropský Parlament se ve svém zemědělském výboru pustil do pracovního dokumentu.
16. červen 2006	Komise v hrubých rysech nastínila, jak zpracovat přílohy nařízení 2092/91 do nových prováděcích pravidel.
1. červenec 2006 – 31. prosinec 2006	Finsko převzalo předsednictví v Radě od Rakouska – intenzivní vyjednávání v pracovní skupině Rady a Zvláštním výboru pro zemědělství s novými kompromisními dokumenty.

Datum	Politický proces v institucích EU
21. prosinec 2006	Rada rozhodla o „obecném přístupu“ k novému ekologickému nařízení a schválila nové nařízení o dovozech.
květen 2007	Evropský Parlament přijal svoji zprávu o revizi ekologického nařízení.
28. červen 2007	Rada přijala nové nařízení Rady ES 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů (vydáno v Úředním věstníku EU 20. července 2007).
červenec 2007	Komise začala pracovat na podrobných prováděcích pravidlech.
září 2007	Komise zahájila konzultace se zájmovými skupinami o odborných aspektech prováděcích pravidel se šesti týdenní lhůtou na odpověď.
leden 2008	Komise vydala pracovní dokument pro všeobecná prováděcí pravidla a dovozy.
únor/březen 2008	Komise převzala od členských států a zájmových skupin připomínky k prováděcím pravidlům.
25. březen 2008/10. duben 2008	Komise předala členským státům návrh o dovozech/všeobecný návrh pro prováděcí pravidla k projednání ve SCOF.
18. září 2008	Všeobecná prováděcí pravidla (ES) č. 889/2008 byla vydána v Úředním věstníku Evropské unie poté, co je v červenci schválil SCOF.
29. září 2008	Vydáno nařízení Rady 967/2008, kterým se doplňuje nařízení 834/2007, kterým se odkládá zavedení loga EU.
prosinec 2008	Vydáno nařízení Komise 1254/2008, první novela nařízení 889/2008, kterou se umožňuje použití 100 % krmiv z přechodného období vyprodukovaných ve vlastním hospodářství zemědělců a dekorativní barvení vajec pro sváteční účely a kterou se přidávají standardy pro kvasinky.
12. prosinec 2008	Vydáno nařízení Komise 1235/2008, kterým se stanovují v rámci nařízení 834/2007 prováděcí pravidla pro dovozy z třetích zemí.
listopad 2007 do 2009	Akvakultura: Komise zorganizovala odborné porady a předložila tři pracovní dokumenty, které v hrubých rysech nastiňují prováděcí pravidla pro ekologické vodní hospodářství. Bude dokončeno v roce 2009.
prosinec 2008/2009	Výboru SCOF byly předloženy první výsledky výzkumného projektu ORWINE ohledně vymezení prováděcích pravidel pro výrobu ekologického vína. Pravidla budou vypracována v roce 2009.
1. leden 2009	Vešlo v platnost nařízení 834/2007 spolu s prováděcími pravidly, nařízením 889/2008 a 1235/2009.

cích pravidel více úsilí. V září 2007 zahájila Evropská Komise konzultace pro zájmové skupiny a členské státy tak, že dala do oběhu tabulku pro srovnávací analýzu a dotazník.

Komise vydala první pracovní verzi prováděcích pravidel v lednu 2008. Poté v březnu 2008 následovaly oficiální návrhy na prováděcí pravidla. Tyto návrhy byly na různých poradách SCOF projednány a pozměněny (nařízení Rady bylo spíše na politické úrovni, zatímco prováděcí pravidla byla svou povahou spíše odbornou záležitostí). Snahou Komise bylo více či méně přesně přenést příslušné aspekty nařízení 2092/91 do nových prováděcích pravidel. Nicméně mnoho aspektů se v různých zemích vykládá různě (např. dokonce i to, co se může zdát být jasnými pravidly, jako například hranice 170 kg N/ha/rok); a oni tyto otázky chtěli vyřešit.

Nakonec SCOF 2. července 2008 znění prováděcích pravidel schválil. Po vnitřním schvalovacím procesu Komise bylo nařízení 889/2008 vydáno 18. září 2008 v Úředním věstníku. Prováděcí pravidla pro dovozy byla vydána v Úředním věstníku v prosinci 2008.

Prováděcí pravidla pro nové oblasti

Podle prováděcích pravidel pro nové oblasti musely být dodrženy různé lhůty, byla tedy sestavena úplně nová pravidla (místo přepsání stávajících). Na poradě SCOF v listopadu 2008 byla schválena nová produkční pravidla pro ekologické kvasinky.

V oblasti akvakultury převzal vedení DG MARE, spíše než DG Agriculture. Uskutečnily se tři odborné porady v letech 2007 a 2008, kterých se zúčastnili odborníci z odvětví a odborníci IFOAM EU Group. Po poslední odborné poradě 28. a 29. května předala Komise členským státům svůj první podrobný návrh (pracovní dokument). Na začátku prosince byla zveřejněna ke konzultaci třetí revize tohoto dokumentu a o nových prováděcích pravidlech pro vodní hospodářství bude pravděpodobně rozhodnuto do léta 2009.

Pokud jde o pravidla pro výrobu ekologického vína, Komise čeká na výsledky projektu financovaného EU

nazvaného ORWINE, který poskytne svá doporučení na jaře 2009. Očekává se, že Komise vypracuje pravidla pro výrobu vína koncem roku 2009.

Nové ekologické logo a odložená pravidla pro označování

Problémy s navržením nového a povinného ekologického loga EU byly důvodem, proč se Komise rozhodla tuto část nového nařízení odložit. Novelou nařízení Rady 834/2007 v září 2008 se používání povinného loga (včetně ostatních požadavků na označování) odložilo na 1. červenec 2010.

V důsledku kritiky stávajícího dobrovolného loga EU komisařka pro zemědělství Fischer Boel na veletrhu Bio-fach 2007 oznámila, že Komise vytvoří pro ekologické produkty nové a lepší logo EU. A tak bylo do konce roku 2007 nové ekologické logo předloženo výboru SCOF a ten je schválil. Nicméně nedlouho poté bylo evidentní, že toto logo bylo příliš podobné logu, které používal německý diskontní supermarket ALDI na svých ekologických produktech jako soukromou značku. Vznikly problémy s vlastnickými právy, takže Komise toto logo stáhla a naplánovala zahájení nového procesu výběru. Kvůli tomuto zpoždění se Komise rozhodla pro výše zmiňovaný odklad.

Přínos výzkumných projektů financovaných EU

V průběhu let 2005 až 2009 se revizního procesu nového ekologického nařízení přímo či nepřímo týkaly čtyři výzkumné projekty EU, které pro tento proces poskytly vstupní data. Všechny projekty financovala Komise EU a IFOAM EU Group se do všech zapojila jako partner nebo účastník:

- ORGIN – „Projekt na vyhodnocení ekologických vstupů“ (2003–2006) (www.organicinputs.org)
- EEC 2092/91 REVISION – „Výzkum na podporu revize nařízení EU o ekologickém zemědělství“ (2004–2007) (www.organic-revision.org)

- ORGAP „Akční plán pro ekologické zemědělství“ (2006–2008) (www.orgap.org)

- ORWINE – „Ekologické vinařství a výroba vína“ (2007–2009)

Zatímco projekt ORGAP nebyl přímo zaměřen na revizi, projekt EEC 2092/91 REVISION s revizním procesem přímo souvisel. Navrhl, jak zapracovat etické hodnoty do nových principů nařízení Rady EU (ES) 834/2007, vytvořil databázi k porovnání dřívějšího nařízení EEC s národními vládními a privátními standardy a vypracoval doporučení, jak snížit tradiční vstupy (osivo/krmivo). Nicméně protože Komise EU zahájila revizi již v roce 2005, mohla z výsledků výzkumu těžit jen částečně – toto upozornilo na obecný problém chybné součinnosti politických rozhodnutí s výsledky výzkumu.

Navzdory této zkušenosti Komise EU a zájmové skupiny budou moci plně využít výsledky projektu ORWINE, protože se Komise rozhodla odložit vypracování pravidel produkce vína, dokud tento projekt nebude ukončen. Tento projekt se zaměřil na poskytnutí vědeckých podkladů pro vytvoření legislativního rámce EU a zákona o nejlepším postupu pro ekologickou výrobu vína a označování (podrobněji v kapitole 3.5 o nových pravidlech pro zpracování vína).

Projekt ORGAP vytvářel kritéria pro hodnocení Evropského akčního plánu pro ekologické zemědělství. I když tento projekt nebyl přímo zaměřen na revizní proces, přispěl k většímu povědomí o nutnosti lepší integrace zájmových skupin do revizního procesu. Hlavní doporučení lze najít v manuálu pro vývoj a hodnocení ekologických akčních plánů.

Role IFOAM EU Group

Jako hlavní zástupce ekologického odvětví IFOAM EU Group sledovala revizní proces s velkým zájmem a institucím EU předložila nespočet připomínek. Kona-lo se mnoho setkání na vysoké úrovni s Komisí, Radou a Parlamentem EU, kde proběhly diskuze se zemědělskou komisařkou Mariann Fischer Boel a finským ministrem zemědělství (předsednictví v Radě EU).

Odpověď IFOAM EU Group na návrh komise vydaný v únoru 2006 byl počátkem řady připomínek k reviznímu procesu. V březnu 2006 pořádala IFOAM EU Group spolu s Marie-Hélène Aubert, zpravodajkou v Evropském Parlamentu, zasedání o novém nařízení. Nové nařízení bylo také jedním z hlavních témat na Evropském ekologickém kongresu v Bruselu. Ve srovnání s návrhem Komise v roce 2005 byla IFOAM EU Group prostřednictvím svého zapojení schopna zajistit podstatná zlepšení (podívejte se také na všeobecnou analýzu v další kapitole).

Kromě této publikace IFOAM EU Group udržovala odvětví neustále v obraze prostřednictvím informačních stránek o revizi (podívejte se na internetovou stránku IFOAM EU) a prostřednictvím celkem tří mimořádných vydání našeho informačního bulletinu.

Nicméně je třeba ještě dát konečnou podobu oblastem vína a vodního hospodářství a je pravděpodobné, že i po implementaci nového nařízení budou nutné jeho další úpravy. V tomto kontextu bude IFOAM EU Group i nadále věnovat veškeré své úsilí k zajištění toho nejlepšího pro rostoucí ekologické odvětví.

Let's monitor it!

- ❖ 28 organic trade companies from Germany, Austria, Spain, France and Switzerland started an additional cross-company quality assurance system with its main focus on pesticide residue analysis in 2003
- ❖ The first and so far only system where companies exchange pesticide residue data without anonymizing results
- ❖ coordinated and risk orientated sampling
- ❖ if a residue is detected we try and cooperate with the competent certification body in order to investigate the origin of the contamination and to find a strategy to improve the process of production in the future

BNN-Monitoring of Fruit and Vegetables for Organic Traders

For further information visit
www.bnn-monitoring.de

or contact Kirsten Arp
arp@n-bnn.de

© newphotoagency
shutterstock

2 | SOUHRNNÝ PŘEHLED NOVÝCH NAŘÍZENÍ – A VÝZNAM PRO BIOPOTRAVINY A EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

2.1 Nový legislativní rámec pro ekologické zemědělství

[Maria Fladl, Jean-Francois Hulot,

Oddělení pro ekologické zemědělství při DG Agri]

Hlavní část revize regulačního rámce EU pro ekologické zemědělství je nyní dokončena. Dohoda, které bylo dosaženo v Radě v roce 2007, vedla k vydání nařízení Rady (ES) č. 834/2007¹ v Úředním věstníku 20. července 2007. Od té doby bylo doplněno o dva soubory prováděcích pravidel, a to v roce 2008:

- nařízení Komise (ES) č. 889/2008² o podrobných produkčních pravidlech pro rostliny, hospodářská zvířata a zpracované produkty, včetně kvasinek, a jejich označování a kontrolu a
- nařízení Komise (ES) č. 1235/2008³ o podrobných pravidlech pro dovozy.

Tato nová nařízení počínaje lednem 2009 nahradila předchozí ekologická pravidla známá jako nařízení (EEC) č. 2092/91.⁴

Kontext revize

Provedení revize bylo iniciováno Evropským akčním plánem pro ekologické zemědělství v roce 2004, když se ministři zemědělství EU dohodli na několika opatřeních zaměřených na zjednodušení a vylepšení stávající legislativy ekologického zemědělství. Od roku 1991, kdy byla přijata první zkoordinovaná pravidla EU, ekologické odvětví ohromně vyrostlo. Především trhem řízená politika dodala odvahu zemědělcům přejít na ekologickou produkci a stávajícím ekologickým zemědělcům vylepšit si technologii nebo způsoby ekologické produkce. Nové objevy a technický pokrok odstartovaly potřebu přizpůsobení právního rámce a rozšíření působnosti legislativy. Zároveň se celková politika EU zaměřila na zjednodušení celé legislativy Společenství – další důvod pro zjednodušení legislativy ekologického zemědělství – která byla konstruována odlišně od ostatní legislativy Společenství,

protože mísí kompetence Rady a Komise v jednom jediném nařízení.

Co je nového v ekologické produkci, označování a kontrole po procesu revize?

- Vylepšení a hlavní novinky v kostce: jasnější struktura a jednodušší znění.
- Poprvé jsou formulovány cíle a principy.
- Žádné podstatné změny v produkčních pravidlech.
- Kontrolní přístup založený na riziku, i když zůstává povinná každoroční kontrola na místě.
- Působnost nařízení se musí rozšířit: byly formulovány standardy pro ekologické kvasinky.
- Jasnější pravidla pro označování, která budou používána od 1. července 2010.
- Racionálnější systém dovozů.

Nová struktura dodržuje obecnou strukturu legislativy Společenství, přičemž stanovuje jasné kompetence:

Citlivé a zásadní otázky jsou v zásadě formulovány v nařízení Rady (ES) č. 834/2007, což znamená, že změny jsou možné pouze v rámci dohody dosažené v Radě. Usiluje o pojmovou orientaci odvětví ekologického zemědělství, přičemž formuluje cíle a principy, obecná produkční pravidla a základní kontrolu a pravidla označování. Schvalovací postupy Rady vyžadují dohodu na ministerské úrovni. Tento proces je řízen předsednictvím v Radě.

Odborná pravidla pro ekologickou produkci a zpracování, podrobná pravidla pro označování a kontrolu, která se mohou za několik let lišit a která by vyžadovala neustálé změny, jsou formulována ve dvou nařízeních Komise. Toto se vztahuje také na restriktivní seznamy látek a produktů povolených v ekologické produkci, které vyžadují pravidelnou aktualizaci a revizi. Změny a doplňování nařízení Komise lze provést snadněji díky jednodušším schvalovacím postupům. Nicméně členské státy, zastoupené na úrovni úředníků, musí v regulačním výboru nazvaném SCOF (Stálý výbor pro ekologické zemědělství) souhlasit kvalifikovanou většinou. SCOF řídí Komise, tvoří jej zástupci národních administrativ a schází se několikrát za rok v Bruselu. Předtím, než Komise přijme nařízení nebo novelu stávajících

¹ Úřední věstník L 189, 20. 7. 2007, str. 1–23

² Úřední věstník L 250, 18. 9. 2008, str. 1–84

³ Úřední věstník L 334, 12. 12. 2008, str. 25–52

⁴ Úřední věstník L 198, 22. 7. 1991, str. 1

prováděcích pravidel, vyžaduje se kladné vyjádření výboru SCOF.

Kde to bylo možné, bylo znění zjednodušeno. V posledních 17 letech bylo staré nařízení neustále novelizováno – v průměru 3krát za rok – což, nehledě na všechnu tu opatrnost kvůli soudružnosti a snadnému přístupu, někdy vedlo k opakování a čtení textu a k tomu, že příliš dlouhé části bylo obtížné pochopit. V novém nařízení tam, kde to bylo možné, jsou věty krátké a jasné. Snahou bylo vyvarovat se opakování a text je jasně uspořádán do článků, částí, kapitol a nadpisů. **Komise se zavázala, že přenesla hlavní část produkčních pravidel ze starého nařízení bez podstatných změn.** Nicméně tam, kde to vyžadovalo nařízení Rady nebo kde se dalo navrhnout přijatelné řešení problémů, bylo v prováděcích pravidlech provedeno několik změn. Například:

- Kvůli lepší právní jednoznačnosti se uvádí nové definice: např. držení, produkční jednotka, veterinární léčba a byla začleněna některá nová ustanovení, jako například zákaz hydroponie (kdy se rostliny pěstují s kořeny v inertním pěstebním médiu s rozpustnými minerály a živinami) a produkce bez využití půdy.
- V důsledku nové povinnosti informovat ostatní členské státy a Komisi o národních kritériích nebo seznamech je žádost o využívání pomalu rostoucích druhů drůbeže srozumitelnější a transparentnější.
- Ve starých pravidlech bylo prověřeno nespočet zrušení právních předpisů a výjimek, které byly převedeny buď do stálých pravidel, nebo do proměnných pravidel do kapitoly o mimořádných produkčních pravidlech, která umožňují příslušnému úřadu členského státu udělit své povolení za určitých podmínek, jako například zeměpisné nebo strukturální omezení nebo katastrofické okolnosti.

Celý ekologický kontrolní systém je postaven výlučně pod záštitu Úřední kontroly potravin a krmiv (OFFC) a uplatňuje se dozorčí role členských států. Pro všechny kontrolní orgány v EU je nyní povinná akreditace k jedné z mezinárodních certifikačních norem EN 45011 nebo ISO 65. Pravomoc udělovat povolení na omezené použití vstupů je nyní převedena na příslušné úřady členských

států. Kromě toho jsou zpracovány standardizované formuláře pro písemné doklady a pro prohlášení prodávajících. Tyto nové prvky v kontrolním systému jsou považovány za důležitý krok směrem ke zkoordinovanému kontrolnímu systému. Nový přístup ke kontrolnímu systému pod OFFC založený na riziku umožňuje snížení počtu kontrol u produkce s nízkým rizikem, ale ukládá povinnost zintenzivnit kontrolu u produkce s vysokým rizikem. Přesto však došlo ke shodě v tom, aby byla zachována povinná roční fyzická kontrola na místě jako hlavní prvek ekologické kontroly „z farmy až na talíř“, kde kontroly pokryjí celý produkční řetěz.

Dále jsou uplatňována ustanovení o zdraví a welfare zvířat, což je v zájmu zejména spotřebitelů. Hlavním zlepšením je povinné používání analgetik a anestetik v případě odstraňování rohů a podobných činností. Přivazování hospodářských zvířat bude možné pouze za určitých dalších podmínek, například když je zajištěna pastva během letního období. Finální vykrmování ovcí a prasat uvnitř objektů je zakázáno.

Nová pravidla označování od 1. července 2010: Pouze produkty, které obsahují více než 95 % složek ekologického zemědělství, mohou být označovány jako ekologické. Používání loga EU se stane povinným na předem balené produkty od 1. července 2010, kdy bude rozhodnuto o novém ekologickém logu EU. Ekologické složky v neekologickém produktu mohou být označeny jako ekologické, pokud bude uveden celý seznam složek. Jsou také stanovena podrobnější pravidla označování, jako například kódové číslo, místo původu a jasná pravidla pro výpočet ekologických složek.

Dovozy

Systém třetích zemí, jehož opatření byla uznána rovnocennými, bude ponechán. Nicméně systém dovozních autorizací, které členské země vydaly pro importy z neuznaných třetích zemí, bude postupně nahrazen novým systémem rovnocennosti, kde bude stanoven společný seznam kontrolních orgánů a kontrolních úřadů v třetích zemích. Oba dovozní režimy podle rovnocennosti budou vyžadovat dovozní osvědčení, které bude doprovázet každou dodávku importovaného

zboží. Kromě toho byl nařízením Rady vytvořen nový systém pro vyhovující importované produkty. Takové produkty budou mít do EU přímý přístup – tj. nebude vyžadován žádný dovozní certifikát – na základě skutečnosti, že zcela vyhovují standardům EU, což potvrdí kontrolní orgán uvedený v seznamu vedeném pro tento účel. Přímý přístup je novou možností zcela v souladu s pravidly WTO a obchodními zásadami. V několika příštích letech Komise vytvoří příslušný seznam rovnocennosti a shody. Pokud jde o řízení dovozu, je obecně prosazována kompetence Komise, ale členské státy budou do procesu oceňování a hodnocení kontrolních orgánů a seznamů třetích zemí zapojovány systematictěji. Nové nařízení Komise (ES) č. 1235/2008 bude z důvodu zkoordinované implementace doplněno směrnici zaměřenou na odborné detaily.

Mnoho přechodných pravidel zejména pro označování a balení ekologických produktů, ale také pro určité změny v produkci a zpracování, a také pro systém dovozu by mělo zavedení nových pravidel usnadnit.

Rozšíření působnosti ekologické produkce

Prováděcí pravidla obsahují nová produkční pravidla pro **ekologické kvasinky a kvasinkové produkty**. Pravidla jsou založena na odborném posudku skupiny, která byla založena k tomuto účelu a která se skládá z nezávislých odborníků. Ti vyhodnotili, zda použití určitých látek bylo v souladu s novými cíli a principy ekologické produkce, jak je nyní stanoveno v nařízení (ES) č. 834/2007.

V dalším kroku budou vypracována nová pravidla pro ekologické vodní hospodářství a výrobu vína. Toto jsou nové oblasti. Plánuje se, že nová pravidla budou dokončena v průběhu roku 2009 jako novela nařízení Komise (ES) č. 889/2008, s podmínkou včasného vyjádření daného výborem SCOF. Nicméně zde není žádný závazný zákonný konečný termín.

Pracovní verze **pravidel pro ekologické vodní hospodářství** byla navržena na základě práce odborníků v roce 2008. V současné době se tato pracovní verze projednává s členskými státy v regulačním výboru (SCOF).

Dokud nebudou k dispozici pravidla Společenství, budou používána národní nebo privátní pravidla.

Odvětví ekologické akvakultury je zcela novým odvětvím ve srovnání s původními produkčními metodami ekologického zemědělství. V posledních letech bylo v členských státech pro ekologické vodní hospodářství vypracováno několik privátních a národních pravidel. Jsou to právě ta pravidla, na kterých budou stavět koordináční pravidla Společenství. Bude tak vypracována co nejdokonalejší forma standardu Společenství právě s ohledem na cíle a principy ekologické produkce.

V nařízení Rady (ES) č. 834/2007 členské státy odsouhlasily vytvořit pravidla Společenství pro **ekologické víno**. Předtím byla výroba vína ze starého nařízení výslovně vyloučena. Následkem toho mohlo být označováno pouze „víno vyrobené z ekologických hroznů“ a bude tomu tak i nadále, dokud nebudou přijata nová podrobná pravidla.

Výzkumný projekt po celé EU o ekologickém vínu (známý jako ORWINE) byl zahájen v roce 2006. Jeho smyslem bylo poskytnout odborné posouzení a pomoci navrhnout nová pravidla. Konečné výsledky se očekávají v březnu 2009. Poslouží k vytvoření nových pravidel pro ekologické víno, která budou také respektovat základní pravidla výroby vína Organizace společného trhu pro víno.

Co nový legislativní rámec doposud nezahrnuje:

Pravidla po celé EU pro restaurace a ostatní hromadné dodavatele potravin nebyla do nařízení Rady začleněna, protože se to považovalo za předčasné. Nicméně se vyjasnilo, že členské státy mohou tuto oblast regulovat, pokud si to přejí, a že tento stav by byl upraven do konce roku 2011.

Kosmetika a textilní zboží nejsou zařazeny do působnosti tohoto ekologického nařízení EU. Nicméně mohou být regulovány na národní úrovni.

Jak nová nařízení číst

Obecně řečeno, jak nařízení Rady, tak i nařízení Komise se musí číst společně. Za prvé nařízení Rady stanovuje obecná pravidla, za druhé podrobná ustanovení jsou

stanovena v tzv. prováděcích pravidlech v nařízení Komise. Prováděcí pravidla jsou vždy založena na nařízení Rady a neopakují opatření již upravená ve znění Rady. Nařízení Komise je právním nástrojem, který poskytuje více odborných detailů (např. drůbežárna pojme maximálně 4800 kuřat, ...), stanovuje určité podmínky (např. neekologické dospělé savce lze chovat pro obnovení stáda do maxima 10 %, ...), navrhuje určitá ustanovení k doplnění pravidel Rady (např. v rámci mimořádných produkčních pravidel týkajících se katastrofických okolností mohou členské státy povolit na principu dočasnosti

obnovu stáda zvířaty/včelami neekologického původu nebo použití neekologického krmiva, ...), určuje seznamy látek, které musí být použity pro určité specifikace produktů (příloha VIII – potravinářské přísady a pomocné látky při zpracování...) nebo ukazují detaily designu (např. příloha XI o logu Společenství, ...).

Úplný příklad:

Opatření týkající se intenzity chovu hospodářských zvířat (maximální počet zvířat na hektar) chovaných v souladu s legislativou ekologického zemědělství:

Právní základ	Právní text		Komentář
Nařízení Rady (ES) č. 834/2007, Čl. 14 (1) (b) (iv)	Kromě obecných zemědělských produkčních pravidel formulovaných v čl. 11 s ohledem na hospodářské praktiky a podmínky ustájení bude počet hospodářských zvířat limitován za účelem minimalizace přílišného spásání, udupání země, eroze nebo znečištění způsobené zvířaty nebo rozmetáním jejich hnoje.		základní produkční pravidla pro chov hospodářských zvířat s ohledem na ekologické hospodářské praktiky
Nařízení Komise (ES) č. 889/2008, Čl. 15 – pastevní hustota	1. Celková intenzita chovaných zvířat musí být taková, aby nepřekročila limit 170 kg dusíku za rok a na hektar zemědělské plochy uvedené v čl. 3 (2). 2. Aby příslušný úřad určil odpovídající intenzitu hospodářských zvířat, musí stanovit jednotky hospodářských zvířat rovnající se výše uvedenému limitu, přičemž vezme jako metodický pokyn čísla uvedená v příloze IV nebo příslušná národní opatření přijatá v souladu se směrnicí 91/676/ES.		podrobný pokyn o stanovení limitů
Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 Příloha IV	Maximální počet zvířat na ha Třída nebo druh	Maximální počet zvířat na ha rovnající se 170 kg N/ha/rok	doporučený seznam 20 různých kategorií zvířat jako ekvivalent 170 kg
	Koňovití starší šesti měsíců	2	
	Telata na výkrm	5	
	atd.	atd.	

When : Every year - since 2006
Where: Warsaw, Poland

Welcome

at the most important
meeting for organic markets
in Central and Eastern Europe:

- Conference with international experts
- Business partner market platform
- Exhibition
- Excursion
- Participants from all over Europe

Organiser:

EkoConnect e.V.

phone: +49 351 2066172

E-Mail: info@ekoconnect.org

information and registration at: www.organic-marketing-forum.org

Závěr:

V posledních letech všechny dotčené strany, zájmové skupiny, členské státy a Komise udělaly velký kus práce. Díky revizi legislativy jsou nyní pravidla a znovurozdělení kompetencí jednodušší a jasnější. Podstatná část produkčních pravidel, která platila do roku 2008, zůstala zachována pouze smálými změnami, které nové nařízení Rady vyžadovalo. Všechno bylo připraveno včas. Je zajištěna právní jistota a kontinuita pro podnikatele.

Nová prováděcí pravidla jsou v rámci možností kompletní ačkoliv mnoho otázek bylo úmyslně vynecháno. Připouští se, že je třeba, z důvodu lepší koordinace, v mnoha těchto otázkách pokročit. Nicméně jejich kontroverzní povaha znamená, že bude třeba více času na diskuzi a vybudování znalostí předtím, než bude dosaženo shody a budou začleněny do standardu EU.

Legislativa EU poskytuje právní jistotu a vymezuje rámec pro lepší žití/práci společně ku prospěchu všech podnikatelů i spotřebitelů. Nicméně nic není vepsáno do kamene, a pokud technický vývoj, pokrok a situace trhu budou vyžadovat změny, bude legislativa podle toho upravena.

Komise bude i nadále pracovat se zájmovými skupinami a národními administrativami, aby vytvořila standard EU. Do 1. července 2010 budeme mít logo pro ekologické produkty. Celý proces revize legislativy bude předmětem zprávy, kterou musí Komise do konce roku 2011 předložit Radě.

2.2 Sourná analýza nového nařízení

[Francis Blake, prezident IFOAM EU Group]

1. ledna 2009 se pro ekologické odvětví stala významná událost. Vstoupilo v platnost nové nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, které ruší nařízení (EEC) č. 2092/91. Spolu s nařízením Komise (ES) č. 889/2008, kterým se stanovují podrobná pravidla pro implementaci nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, má ekologické odvětví nový právní rámec.

Záměrem bylo těmito novými nařízeními zjednodušit, zefektivnit, z hospodárnit a zaktualizovat starou legislativu, která se díky tomu, že byla více jak 40krát ve své 18leté historii novelizována (naposledy na podzim 2008), stala těžkopádnou a rozporuplnou. Také bylo důležité, že tento nový právní rámec měl umožnit biopotravinám a ekologickému zemědělství, aby naplnily svůj potenciál jakožto klíčový prvek zemědělské politiky EU a EU politiky venkova, a také jim měl umožnit v budoucnu růst a kvést. Jak se to daří, pokud jde o tyto záměry?

Nařízení začíná s cíli a principy, které v úvodu stanovují základní linii a definují podstatu biopotravin a ekologického zemědělství. Poprvé jsou zformulována kritéria pro hodnocení vstupů, kritéria pro zpracování potravin a shodný přístup k výjimkám. Nařízení také vhodně začleňuje pokrytí další oblasti, jako například krmení hospodářských zvířat a nové oblasti, jako například vodní hospodářství a kvasinky.

IFOAM EU Group volala po těchto změnách, což přispělo ke zlepšení původních návrhů a novel, a pro které značně lobbowała. Přes těžkopádný postup vyjednávání a ne vždy uspokojivé závěry představuje konečný výsledek značný pokrok, kterého jsme chtěli dosáhnout a který velmi zdokonalil původní návrh Komise z prosince 2005. Příkladem může být:

- Nové nařízení chrání před zneužitím bio značky (první návrh Komise byl v tomto ohledu velmi slabý, v porovnání se starým nařízením 2092/91),
- sektor byl uchráněn před nárůstem byrokracie,
- privátní standardy mohou nadále označovat přidanou hodnotu a výhody.

Díky definování cílů a principů oficiální EU legislativy je možné zdůrazňovat výhody ekologické produkce v diskuzi na EU úrovni, např. o roli ekologického zemědělství v CAP (Společné zemědělské politice) nebo při definování legislativy pro životní prostředí.

Nicméně tato dvě nová nařízení jsou dohromady o více než jednu třetinu delší. Kromě toho, pokud musíte nahlédnout do dvou nařízení místo do jednoho a najdete čtyři nebo někdy dokonce pět různých míst, které je nutné

nastudovat, abyste získali ucelený obrázek (principy, všeobecná pravidla, zvláštní pravidla, mimořádná produkční pravidla, přechodná opatření, nemluvě o přílohách), jen stěží lze tvrdit, že jsou jednodušší přinejmenším pro podnikatele v ekologickém sektoru. To bylo také hlavní motivací pro vytvoření této publikace, která by měla pomoci pochopit základní změny.

Právní kontext a působnost

Ve smyslu právního kontextu byla rozšířena působnost v souladu s požadavky IFOAM EU Group na začlenění vodního hospodářství, mořských řas, kvasinek a vína. Nicméně EU Group cítí, že je zapotřebí působnost ještě rozšířit, aby pokrývala alespoň výrobu textilního zboží a kosmetiky. Nařízení očekává přezkoumání působnosti v roce 2011 a my se snažíme alespoň o zavedení ochrany slova „ekologický a bio“ na těchto rychle se rozvíjejících nových trzích.

Velký význam má systematické zavádění kontroly směrem nahoru od kontrolních orgánů k členským státům a ke Komisi. Toto je zčásti důsledek toho, že ekologické zemědělství spadá pod patronát Úřední kontroly potravin a krmiv (nařízení 882/2004), která je navržena tak, aby chránila spotřebitele před krizemi ohledně bezpečnosti potravin. Nicméně to bylo také konkrétním záměrem této revize. Jedním z uvedených důvodů bylo zabránit soutěžení mezi kontrolními orgány v tom, jak toto nařízení používají. IFOAM EU Group neustále argumentovala, že je úkolem příslušných úřadů, na které dohlíží Komise, aby zajistily, že kontrolní orgány budou pracovat řádně a nestranně. Je jasné, že tento systém nefunguje, jak by měl – existuje veliký rozdíl v kompetenci příslušných úřadů a my uvítáme skutečnost, že Komise nyní bude mít vyšší pravomoci na ně dohlížet. Budeme toto i nadále sledovat, abychom zajistili skutečné uplatňování této pravomoci Komise tak, aby pozvedla integritu biopotravin a ekologického zemědělství.

Privátní standardy a logo EU

Záměrem nového nařízení bylo omezit vliv těchto kontrolních orgánů pracujících podle soukromých standardů. Po vytrvalém lobování byly klíčové části navržené legislativy týkající se tohoto tématu staženy. Místo nich

bylo uvedeno povinné logo EU. Tento krok byl od počátku nešťastným a uvidí se, jak to nakonec dopadne.

Je nezbytné znovu uvést důležitou úlohu, kterou kontrolní orgány s doplňkovými standardy hrají. Razí cestu jako zdroje inovací, místní identity, vzdělání producentů a spotřebitelů, zvyšují důvěru veřejnosti a zlepšují rozvoj trhu. Všechny tyto faktory jsou pro rozvoj biopotravin a ekologického zemědělství důležité. Jsou nedílnou součástí „slepice, která snáší zlatá vejce“. Nařízení zastává nepostradatelnou funkci tím, že představuje základní linii, která garantuje kvalitu a integritu veškeré ekologické produkce a zpracování. Nicméně privátní standardy neustále určují trvalé zlepšování a umožňují, aby ekologické odvětví rozšiřovalo svoji působnost. Zapojení zájmových skupin do vytvoření privátních standardů je silné, čímž buduje důvěru, odpovídá místním a regionálním potřebám a zajišťuje vazbu na spotřebitele.

Čas

V průběhu diskuzí o obou nařízeních Komise stanovila zbytečné a z hlediska času nevhodné limity. IFOAM EU Group neustále argumentovala potřebou více času, přičemž tvrdila, že „kvalita je důležitější než rychlost“, protože věděla, že výsledné nařízení by bylo pouze lepší díky důkladnějším konzultacím a většímu časovému prostoru. Lhůta pro oficiální konzultace o rámcovém nařízení trvala tři týdny. Jakmile byla tato první verze nařízení zveřejněna, Komise doufala, že je dokončí do šesti měsíců. Nicméně po protestu, který IFOAM EU Group a ostatní podali, a kvůli výhradám, které jsme podali, to nakonec trvalo 18 měsíců. Během této doby delegace IFOAM EU Group uskutečnila s úředníky Komise řadu porad na vysoké úrovni. V jednání jsme byli úspěšnější, než když probíhaly oficiální a velmi korektní konzultace se zájmovými skupinami.

Také jsme argumentovali, že prováděcí pravidla je třeba dokončit nejméně šest měsíců před datem implementace. I šest měsíců by znamenalo obrovský tlak na zemědělce, zpracovatele a certifikační subjekty, kteří by museli tato nová pravidla zavést. Trebaže záměrem bylo zaručit pouze minimální změnu v obsahu, přesto je mezi starým a novým nařízením mnoho změn. Toto znamenalo,

že členské státy musely detailně vyhodnotit celé nařízení, aby odhadly důsledky změn, a jak se s nimi hodlají vypořádat. Poté informovaly kontrolní orgány, které musely změnit veškerou nezbytnou dokumentaci, informovat a vyškolit své inspektory.

Jak se ukázalo, toto vše muselo proběhnout během tří měsíců, protože prováděcí pravidla byla nakonec odsouhlasena v září.

Konzultace

Množství konzultací a zapojení zájmových skupin během celého procesu bylo v kontextu normy pro takovou legislativu Komise průkopnickým krokem. Uskutečnily se formální konzultace, zasedání a mnoho oficiálních i neoficiálních porad s členy zájmových skupin. IFOAM EU Group uznala výjimečnost tohoto procesu a skutečně se intenzivně zapojila, aby pomohla tyto hranice posunout.

Nicméně proces zatím nesplnil, co by moderní standardy kontroly a odpovědnosti očekávaly. Připouští se, že je to částečně způsobeno jedinečností struktury EU a občas problematickou rolí, kterou na sebe bere Rada, členské státy a Komise, nemluvě o Parlamentu, který má v současné době ohledně zemědělských záležitostí právo vyslovit svůj názor. Komise je tudíž omezena v tom, co může dělat, a našla si nápadité způsoby, jak v rámci těchto limitů pracovat, jako například vydávat „neoficiální verze dokumentů“. IFOAM EU Group bude v budoucnu nadále usilovat o větší časový prostor a větší zapojení přímo dotčených zájmových skupin, ne pouze oficiálních (a často konvenčních) skupin.

Obsah

Záměrem této revize nebylo měnit něco na produkční úrovni. Je ale jasné, že ve skutečnosti to nebylo možné a bylo provedeno mnoho změn. Tyto změny jsou většinou uvedeny v jiných kapitolách této publikace. Některé jsou zlepšeními, po kterých IFOAM EU Group a ostatní volali, například:

- Mimořádná produkční pravidla umožňující flexibilitu z klimatických, strukturálních a vývojových důvodů;
- Nový kalkulační systém k označení zpracovaných produktů („ekologický“ pro 95 %+, seznam složek pouze pro méně než 95 %, „vyrobena s“ pro produkty obsahující divoké ryby nebo zvěřinu);
- Výpočet složek včetně přísad zemědělského původu;
- Kontroly založené na riziku pomohou zaměřit kontrolní kapacitu tam, kde to je nejvíce potřeba (ale existuje zde znepokojení, že skutečně nejmenší podniky a s nejnižším rizikem stejně musí nést náklady ročních návštěv, což už vytváří dvojí trh);
- Pružnější přístup k dovozům a rovnocennost (i když bude pro hodnocení důležité jít mimo papírové porovnání a zvážit kontrolní praxi v terénu za přítomnosti odborných a kvalifikovaných pracovníků).

Ostatní změny jsou zcela nové, například nahrazení formulace „musí být uznáno kontrolním orgánem nebo úřadem“ formulací „provozovatelé jsou povinni uschovat písemné doklady o nutnosti použít“ a nové požadavky na povinné označování, včetně loga EU.

IFOAM EU Group také zjistila několik nedostatků, na jejichž odstranění se již pracuje, například:

- Jak označit směsi semen, které jsou vyrobeny z různých odrůd, některé ekologické a některé ne – bez jasného označení je takové směsi obtížné uvést na trh, a tak neexistuje žádná motivace k zvyšování ekologického podílu ve směsích;
- Není jasné, jak se vypořádat se způsoby zpracování, které buď budou nebo nebudou schváleny, v závislosti na národní interpretaci, například iontová výměna;

- „Ekologické“ krmivo může obsahovat až 5 % neekologických složek – toto odporuje požadavku na přežvýkavce, kteří musí mít 100 % ekologické krmivo, a může to vést k tomu, že producenti budou uvedeni v omyl, pokud jde o použitelnost krmiv, která nakupují.

Zatímco podstatná část nových nařízení více či méně odráží staré nařízení, závěrečná analýza bude muset počkat, dokud se vše neustálí. Můžeme také konstatovat,

že nové nařízení zajišťuje, aby bio produkce zůstala bio produkcí, aby soukromé standardy hrály důležitou roli a aby nové nařízení přineslo určitá zlepšení. Na druhou stranu můžeme také konstatovat, že prošlo porodními komplikacemi a že prováděcí pravidla pro nové oblasti – akvakulturu a víno – nebyla ještě přijata. IFOAM EU Group proto vyhodnotí, jak nové regulační prostředí funguje v praxi, a tudíž, jak musí být v budoucnu vylepšeno, aby zajistilo rostoucí ekologický trh a udrželo rozvíjející se ekologické hnutí.

Production in accordance with nature

www.hipp.de / www.hipp.co.uk

“For more than 50 years we have been involved in organic farming. We do it with conviction and with the highest diligence. Currently, we are the biggest organic baby food producer worldwide.

By farming organically we are protecting the environment in which our children will grow up.”

Raus Hipp

HiPP

The best from nature. The best for nature.

2.3 Souhrnný přehled: Nařízení pro ekologické zemědělství a bioprodukty

[Beate Huber, Bernard Speiser]

Schéma 1: Nařízení pro produkci a zpracování biopotravin a krmiv v (ES) 834/2007 a v (ES) 889/2008.

Tabulka byla pro lepší čitelnost zjednodušena.

Oblast	Všeobecná ustanovení v (ES) 834/2007	Podrobná úprava v (ES) 889/2008	Pozitivní seznamy v nař. (ES) 889/2008, přílohy
Produkce rostlin	Nadpis I – III (Čl. 1 – 11)		
Produkce rostlin	Nadpis III Čl. 12 – 13	Čl. 3 – 6, 40 (Obecné požadavky) Čl. 45, 48 – 56 (Osivo a rozmnožovací materiál)	Příloha I (Hnojiva a pomocné půdní látky) Příloha II (Pesticidy) Příloha X (Osivo) Plánuje se: Dezinfekční prostředky
Produkce hospodářských zvířat	Čl. 14 – 15	Čl. 7 – 26 (Obecné požadavky) Čl. 39 – 44, 46 – 47 (Mimořádná produkční pravidla)	Příloha III (Ustájení) Příloha IV (Intenzita pastvy) Příloha V (Krmivo) Příloha VI (Krmné přísady) Příloha VII (Čištění a dezinfekce)
Zpracování potravin a krmiv	Čl. 18 – 21	Čl. 27 – 29	Příloha VIII (Látky povolené pro zpracování) Příloha IX (Povolené neekologické složky)
Kontrola	Nadpis V (Čl. 27 – 31)	63 – 69, 91 – 92 (Všeobecné) 70 – 73 (Produkce rostlin) 74 – 79 (Produkce hospodářských zvířat) 80, 86 – 90 (Zpracování)	Příloha XII (Osvědčení pro provozovatele) Příloha XIII (Prohlášení prodejce)
Označování a doprava	Nadpisy IV a VI (Čl. 23 – 26)	Čl. 30 – 35 Čl. 57 – 62	Příloha XI (Logo)

Schéma 2: Nařízení pro dovozy ekologických produktů z třetích zemí v (ES) č. 834/2007 a v prováděcích pravidlech (ES) č. 1235/2008. Tabulka byla pro lepší čitelnost zjednodušena.

Oblast	Rámcové nařízení (ES) č. 834/2007	Prováděcí pravidla	Přílohy k nař. (ES) č. 1235/2008
Dovoz vyhovujících produktů	Čl. 32	1235/2008: Čl. 3 – 6	Příloha I (Seznam kontrolních orgánů)
		889/2008: Čl. 81 – 85 (Kontrola)	Příloha II (Osvědčení ohledně písemných dokladů)
Dovoz rovnocenných produktů	Čl. 33	1235/2008: Čl. 7 – 13	Příloha III (Seznam třetích zemí)
		889/2008: Čl. 81 – 85 (Kontroly)	Příloha IV (Seznam kontrolních orgánů)
			Přílohy V a VI (Potvrzení o kontrole)

BIO AUSTRIA – Austria's Organic Farmers

BIO AUSTRIA is a community of approximately 13.000 Austrian organic farmers, who have united in order to farm according to BIO AUSTRIA's philosophy and strict regulations.

They represent 70 % of Austrian organic farmers and are thus Europe's biggest Organic Association.

Our society asks for far more than just the production of food, and BIO AUSTRIA's organic farmers have decided for an agriculture meeting as many social demands as possible:

1. High food quality and fair income
2. Creation of an environment worth living in
3. Protecting the climate by diminishing the greenhouse gases
4. Building up fertile soil
5. Protection of drinking water
6. Forwarding biodiversity
7. Appropriate animal husbandry
8. GMO-free food production
9. Healthy animals and plants for healthy food
10. Organic Certification Systems for guaranteed organic food

BIO AUSTRIA's core competencies are:

1. Advisory and training competence
2. Safety due to the BIO AUSTRIA quality standard
3. Representation of interests of organic farmers and farming
4. Public relations

© Oly - shutterstock

3 | INTERPRETACE A ZHODNOCENÍ NOVÉHO NAŘÍZENÍ A JEHO VLIVU NA URČITÉ OBLASTI ODVĚTVY

3.1. PRÁVNÍ ASPEKTY

Právní aspekty nařízení (ES) č. 834/2007 a č. 889/2008

[Hanspeter Schmidt]

Není snadné vysvětlit, proč bylo Nařízení (EHS) č. 2092/91 zrušeno a nahrazeno třemi různými nařízeními¹, zatímco text Příloh k Nařízení (EHS) č. 2092/91 byl prakticky beze změn znovu použit a znovu vydán v rámci těchto nových nařízení. Proč bylo vynaloženo toto úsilí?

Problém č. 1 nařízení (EHS) č. 2092/91 byl nazván „**Tvorba právních předpisů výjimkami**“. Největším nedostatkem nařízení (EHS) č. 2092/91 bylo vydání 66 „výjimek“.² Někteří tímto výrazem odkazovali na příliš složité výjimky týkající se například, plemenných zvířat neekologického původu a konvenčních krmiv.³ Jiní používali výraz „výjimky“, když odkazovali například na neekologické vstupy zemědělských podniků, jež byly v ekologickém zemědělství používány pouze pod podmínkou „**potřeby uznané kontrolním subjektem**“, Příloha I 2.1. Nařízení (ES) č. 2092/91 tyto vstupy, jako například kejdu z konvenčních chovů zvířat, povolila pouze výjimečně a pouze jako doplněk.

Když členské státy požádaly na zasedání Stálého výboru pro ekologické zemědělství (SCOF) dne 26. května 2008, aby byl systém *uznání potřeby* ponechán beze změny, Komise to odmítla. Argumentovala tím, že tak nelze učinit, neboť s tím Nařízením (ES) č. 834/2007 nepočítá. Vyšlo tak najevo, že hlavním důvodem pro zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91 bylo, zda mají kontrolní subjekty posuzovat potřebu vnějších vstupů a rozhodovat o nich. Záměrem procesu přepracování tak bylo oslabit rozhodovací úlohu odborníků a odpovědnost ekologických kontrolních orgánů.

Toto vysvětlení, podané na zasedání SCOF však bylo nepřesné, neboť v nařízení (ES) č. 834/2007 nebylo nic,

co by vyžadovalo nebo dokonce ospravedlňovalo nahrazení dřívějšího systému *uznání potřeby*. Nařízení Rady postoupilo širokým zákonodárným pravomocím Komise, aby rozhodla, zda změnit systém uznání potřeby nebo ne. Komise zjevně pokládala za potřebné omezit úlohu ekologických kontrolních orgánů.

Aby rozhodly o této potřebě, musely se ekologické kontrolní subjekty pustit do analytického porovnávání výsledků plánu hospodaření daného zemědělského podniku. Tato odborná rozprava vedla ke spolehlivému, propracovanému managementu pro ekologické zemědělce. Přepracovaný zákon nadále povoluje neekologická hnojiva, pouze pokud nemohou být uspokojeny nutriční potřeby rostlin ekologickou produkcí. Pravidla hospodaření se nezměnila. Zemědělci však nyní jednájí na vlastní riziko. Uznají potřebu a poté použijí na své půdě látky uvedené v pozitivním seznamu. Kontrolní orgán tuto praxi přezkoumá. Pokud s ní při svém přezkumu post factum nesouhlasí, podá zprávu o protiprávním jednání. Německá Spolková země Bádensko-Württembersko požaduje od ekologických zemědělců, aby vrátili podpory na přechod k ekologickému zemědělství za období pěti let v případě, že bylo ekologickým kontrolním orgánem oznámeno protiprávní jednání. Bez přezkumu provedeného neočekávaně jejich příslušným ekologickým kontrolním subjektem jsou ekologičtí zemědělci nuceni jednat na vlastní nebezpečí a dávají tak v sázku svá hospodářství.

Srozumitelnost

O nových nařízeních se hovoří jako o „jednodušších, jasnějších a průhlednějších“. Nová znění vyžadují od většiny čtenářů vyčerpávající úsilí **při čtení napřeskáčku**. Mnozí si stěžují, že porozumění zákonu je velmi obtížné, neboť to vyžaduje mít na paměti obě znění nařízení (ES) č. 834/2007 a 889/2008.

V praxi se zemědělci mohou dopouštět chyb, pokud nebudou číst souběžně článek 8 nařízení, který definuje „Pravidla produkce“ pod Hlavou III s pravidly uvedenými pod Hlavou II „Cíle a zásady ekologické produkce“. Ty mají být pro Komisi vodítkem při používání jejích zákonodárných pravomocí, jež byly na Komisi delegovány z Rady. Nařízení (ES) č. 834/2007 stanoví rámec, v němž

¹ Nařízení Rady (ES) č. 834/2007, nařízení Komise 889/2008 a nařízení Komise 1235/2008 o dovozu ekologických produktů ze třetích zemí. Zde jsou první změny nařízení (ES) č. 889/2008 nařízením (ES) č. 967/2008 a 1254/2008.

² http://www.organic-revision.org/dissim/con06/Standards_variation_Kim_Boesen_Odense_D3.pdf, ppt 4

³ http://www.pro-bio.cz/bioakademie2007/materials/prezentace/ple/Peutz_Reform_Policy_BA_Lednice_270607_plenar.pdf

Komise využívá své sekundární zákonodárné pravomoci v nařízení (ES) č. 889/2008. Souběžnost těchto dvou nařízení vyplývá z nových pravomocí delegovaných z Rady na Komisi a následného rozštěpení zákona. Rozštěpení prakticky dokumentuje nové pravomoci Komise.

GMO

Většina dotčených stran přepracováním nařízení pravděpodobně nikdy nepochopí, co má znamenat odkaz na pravidla pro povinné označování geneticky modifikovaných organismů za účelem určit vyloučení stop genetického inženýrství z ekologických produktů. Vyloučení **geneticky modifikovaných organismů (GMO)** z ekologické produkce bylo spojeno s povinným systémem EU pro označování geneticky modifikovaných organismů.⁴

Tento systém označování geneticky modifikovaných organismů obsahuje značné právní mezery, jež umožňují přítomnost geneticky modifikovaných surovin v ekologických produktech do výše 0,9 %: Pravidla říkají, že nežádoucí složky, jako například ty, jež jsou vneseny prachem do obilí při zpracování ve mlýnech, nepodléhají požadavkům povinného označování GMO podle nařízení (ES) č. 1829/2003. Předpokládá se, že se toto pravidlo uplatní bez ohledu na to, zda je limit 0,9 procenta překročen či nikoli, neboť požadavek označování se neuplatní vůbec.⁵

Totéž platí i pro látky, jež se vyskytují v ekologických potravinářských výrobcích, ale které nejsou nazývány „složkou“. ⁶ Výrazem „složka“ nejsou například označovány součásti, které jsou během výroby přechodně odděleny a poté jsou do potraviny opět přidány v množství menším než to původní. Dále nejsou označovány přídatné látky, které se dostaly do potraviny pouze proto, že byly obsaženy v jedné nebo více složkách této potraviny,

pokud v konečném výrobku již neplní technologickou funkci; přídatné látky, jež jsou používány jako pomocné látky při zpracování; látky používané v nezbytně nutných množstvích jako rozpouštědla nebo nosiče přídatných látek nebo látek určených k aromatizaci potravin. Kromě toho jsou od požadavků označování geneticky modifikovaných organismů osvobozeny látky, jež nejsou přídatné, ale jsou používány stejným způsobem a se stejným účelem jako pomocné látky při zpracování a jsou stále přítomny v konečném výrobku, i když případně ve změněné formě.⁷

Odkaz na povinné označování geneticky modifikovaných organismů EU, jež je považováno za dostatečně spolehlivý údaj pro ekologické zemědělce a zpracovatele, aby ze své praxe vyloučili genetické inženýrství, otevírá četné právní mezery, jimiž mohou být do ekologických produktů vnesena stopová množství geneticky modifikovaných organismů.

Prahy znečištění

geneticky modifikovanými organismy

Výraz „**technicky nevyhnutelné**“ měl stanovit bezpečné oddělení geneticky modifikovaných a ekologických plodin. Nevychází to však z praxe v EU. Povinné označování GMO má být používáno na potraviny obsahující podíl geneticky upravených složek přesahující 0,9 procenta složek potraviny, avšak pouze za předpokladu, že je tato přítomnost náhodná nebo technicky nevyhnutelná.⁸ Technicky nevyhnutelná není jakákoli přítomnost geneticky modifikovaných organismů nižší než 0,9 procenta, jíž lze dosáhnout bezpečnými vzdálenostmi, jako je vzdálenost 800 metrů mezi geneticky modifikovanými a ekologickými kukuřičnými poli. Přesněji řečeno, systémy koexistence mají zaručit pouze limit nepřekračující 0,9 procenta. Tento limit se stal cílovou úrovní geneticky modifikovaných organismů.

Identifikační kódy

Komise EU pokládá běžné označování ekologickými etiketami za stěžejní. Odmítla však harmonizovat identi-

⁴ Článek 9 Nařízení (ES) č. 834/2007

⁵ (CIAA (Konfederace výrobců potravin a nápojů EU), POKYNY PRO EVROPSKÝ POTRAVINÁŘSKÝ A NÁPOJOVÝ PRŮMYSL, Nová nařízení EU o GMO Nařízeních EU o geneticky modifikovaných potravinách a krmivech (Nařízení ES) č. 1829/2003) & sledovatelnosti a označování geneticky modifikovaných organismů a sledovatelnosti potravin a krmiv vyrobených z geneticky modifikovaných organismů (Nařízení (ES) č. 1830/2003), Brusel 2005; <http://www.ciaa.be/documents/brochures/GM%20guidelines.pdf>

⁶ Článek 2 bod 13 nařízení (ES) č. 1829/2003; článek 6 odstavec 4 Směrnice 2000/13/ES

⁷ Článek 1c Směrnice 2003/89/ES

⁸ Článek 12 (29 Nařízení (ES) č. 1829/2003

fikační kódy ekologických kontrolních orgánů, což bylo požadavkem povinného označování po více než deset let. Tyto kódy nikdy nepronikly do celoevropských označení pro ekologické potravinářské výrobky, neboť byly vyvinuty jednotlivými členskými státy samostatně tak extrémně odlišným způsobem, že dokonce ani odborníci na ekologický marketing by je na potravinových etiketách nerozeznali. Na identifikačních kódech nebyl požadován žádný údaj o odkazu na ekologické produkty. To se změnilo. Nyní je struktura identifikačních kódů harmonizována: Výslovný odkaz na ekologické zemědělství je povinný. Tyto identifikační kódy budou fungovat jako jasný údaj pro spotřebitele, že potravinářský výrobek podléhá systému ekologických kontrol EU. Komise tak porušila zásadu subsidiarity, jež vyžaduje, aby se Evropské společenství zdrželo úprav určité oblasti nebo předepisování opatření k nápravě problému, která nejsou požadována, neboť jsou k dispozici jiná opatření, ukládající menší zatížení. Zásada subsidiarity je definována v článku 5 Smlouvy o založení Evropského společenství. Je úzce svázána se zásadou proporcionality a zásadou potřeby, jež vyžadují, aby žádné opatření Unie nešlo nad rámec toho, co je potřebné k dosažení cílů Smlouvy. K harmonizaci identifikačních kódů ekologických kontrolních orgánů na etiketách potravin a k zavedení jasného odkazu na ekologické zemědělství se nabízel jednodušší způsob jednotného identifikátoru pro ekologické potravinářské výrobky, než je zavedení povinného loga EU.

Povinné logo EU

Nicméně zavedení ekologického loga EU bylo stanoveno jako povinné. Tím byla porušena zásada subsidiarity a proporcionality. První návrh loga z prosince 2007, připravený externím dodavatelem, se velmi blížil logu ALDI – velkého německého potravinářského řetězce. Komise nyní chystá soutěž pro mladé studenty designu a umění. Pět návrhů loga má být předloženo k hlasování evropským občanům. Komise chce předložit nejlepší návrh členským státům v návrhu změny Nařízení (ES) č. 889/2008. Není pravděpodobné, že v tomto procesu bude hrát roli odborný posudek z oboru vypracování ochranných známek a psychologie komunikace. Druhá snaha o vytvoření ekologického loga EU tak může

rovněž přijít vniveč. Pokud by mělo být výsledkem výběrového procesu logo, jež by mohlo ve spotřebiteli znovu vyvolávat dojem nějakého subjektu ekologické hospodářské soutěže, nebo pokud by mělo být k povinnému používání vybráno logo, jež není nositelem ekologického sdělení ve všech jazycích a kulturách členských států, byla by zásada proporcionality porušena ještě hlouběji, neboť uložení povinného opatření, jež neplní svůj účel, tak samo o sobě porušuje ústavní práva občanů a podniků.

Úloha kontrolních orgánů

Otázka, zda ekologické kontrolní subjekty jednají jako soukromé odborné orgány poté, co jim bylo povoleno vykonávat činnost úředním aktem a pod dohledem vlády, nebo zda jednají jako zástupci vlády plně začlenění do veřejné správy příslušného členského státu, nebo zda je jejich postavení někde mezi tím, zůstává pro mnohé členské státy nejasná. Ekologický kontrolní systém má být stanoven v souladu s nařízením (ES) č. 882/2004. To je nařízení, které se týká aplikace potravinového zákona správními úřady členských států. Někteří pozorovatelé mají za to, že tento odkaz na nařízení (ES) č. 882/2004 obsahuje veškeré aspekty všeho, co ekologické kontrolní orgány v ekologickém kontrolním systému zajišťují úředními akty.

Tak tomu pravděpodobně není. Generální advokátka Eleanor Sharpston ve svém stanovisku vydaném dne 12. července 2007 zdůraznila s ohledem na pravidla stanovená nařízením (EHS) č. 2092/91 skutečnost, že ekologické kontrolní subjekty musí plnit normu EN 45011 týkající se všeobecných požadavků na orgány provozující systémy certifikace výrobků: Systém zavedený nařízením nicméně spočívá v tom, že kontrolní subjekty provozují systémy osvědčování produktů pod dohledem příslušného orgánu a dále upřesňuje. „Nejvíce se soukromé kontrolní subjekty výkonu veřejné funkce blíží při vydávání osvědčení. Podle mého názoru tato činnost nepředstavuje výkon veřejné moci pro účely článku 45 ES.“ Evropský soudní dvůr měl rozhodnout, zda soukromé kontrolní subjekty v oblasti ekologického zemědělství, které jsou schváleny v jednom členském státě, ale mají své provozovny na území druhého členského státu za účelem poskytování kontrolních služeb, zda splňují požadavky

podle článku 49 ES.⁹ Rozhodl, že soukromé subjekty nelze považovat za orgány vykonávající veřejnou moc pro účely článku 55 ES ve vzájemném spojení s prvním odstavcem článku 45 ES.

Dle mého názoru odpověď na otázku, zda byl legislativní základ pro tento rozsudek nařízením (ES) č. 834/2007 změněn, zní ne. Německé předsednictví Rady v první polovině roku 2007 tvrdě prosazovalo, aby byl do článku 27 začleněn sloh používající rozsáhle, avšak selektivně, slova nařízení (ES) č. 882/2004 ke stanovení určitého rámce pro ekologickou certifikaci soukromými subjekty a k vyjasnění, že soukromý ráz ekologické certifikace nemá být měněn. To se uvádí jako prioritní rámec (Vor-rangregelung) pro provedení zákona o ekologických potravinách. Německá vláda po rozhodnutí Rady zdůraznila, že přišla se svou žádostí o změny proto, aby se vyhnula likvidaci osvědčené soukromé struktury ekologické certifikace vládními úřady.

Následuje to, že členským státům nic nebrání, aby při provádění nařízení (ES) č. 834/2007 a 889/2008 zavedly plně vládní nebo soukromé systémy ekologické certifikace nebo jakoukoli variantu mezi tím. Avšak je-li soukromým subjektům povoleno, aby provozovaly svou činnost jako ekologické kontrolní subjekty, není to právo EU, jež by z výkonu jejich činnosti činilo výkon veřejné moci, ale spíše jednotlivý vnitrostátní zákonodárce, který může soukromým ekologickým kontrolním subjektům předepsat, aby se řídily pravidly v rámci struktury veřejné správy a nikoli mimo ni.

Systém pozitivních seznamů

Nejdůležitějším nástrojem k rozlišení ekologického zemědělství od konvenčního ve stanovení zákonné normy a vymáhání této normy je systém pozitivních seznamů. Pozitivní seznamy pro vstupy znamenají, že je zakázáno používání jiných vstupů než těch, které jsou výslovně uvedeny v pozitivních seznamech. Zatímco první návrhy na celkové přepracování nařízení (EHS) č. 2092/91 předložené Komisí dne 21. 12. 2005 se o systému pozitivních seznamů ani nezmiňovaly, nyní je tento systém znovu zaveden. Pozitivní seznamy příloh

k nařízení (EHS) č. 2092/91 jsou nyní v přílohách nařízení Komise (ES) č. 889/2008. Někteří pozorovatelé jsou zmateni tím, co to znamená, když čl. 16 odst. 4 (834/2007) deleguje zákonodárné pravomoci na členské státy, aby upravily používání látek „pro účely odlišné od účelů zmínovaných“ v odstavci 1 tohoto článku. A táží se, proč se čl. 16 odst. 5 týká látek, na něž se nevztahuje ani odstavec 1 článku 16, ani odstavec 4.

Požadavek uvedení na pozitivním seznamu je zákaz používat nějakou látku, pokud není zařazena do pozitivního seznamu v přílohách. Není to však obecná zásada v ekologickém zemědělství, nýbrž má být uplatňována pouze při používání látek pro určité účely uvedené v odstavci 1 článku 16 Nařízení (ES) č. 834/2007. Na látku, která není v ekologickém zemědělství používána jako „přípravek na ochranu rostlin“, „hnojivo“, „pomocná půdní látka“, jako „jiné než ekologické krmné suroviny rostlinného původu, krmné suroviny živočišného a minerálního původu“, „určité látky používané ve výživě zvířat“, jako „doplňková látka v krmivech“ nebo „čínidlo“, jako „produkt pro účely čištění a dezinfekce rybníků, klecí, budov a zařízení pro živočišnou výrobu“ nebo jako „produkt pro účely čištění a dezinfekce budov a zařízení používaných pro rostlinnou výrobu včetně skladových prostor v zemědělském podniku“, se požadavek zařazení do pozitivního ekologického seznamu nevztahuje.

Co je praktickým důsledkem? Látka, jež se používá ke spuštění sebeobránného systému rostliny vůči útoku plísní, je považována za posilující prostředek a nikoli za přípravek na ochranu rostlin. Posilující prostředek pro rostliny může být, jak je praxí v některých členských státech, používán v ekologickém zemědělství volně, bez nutnosti zařazení do pozitivního seznamu. Fosforitan draselný ve vinařství je v členských státech používán k regulaci *plasmopara viticola* (plísňé révy vinné) jako posilující prostředek pro rostliny za předpokladu, že ne napadne plíseň, ale spustí obranu rostliny proti této plísni. Fosforitan draselný vede v závislosti na době používání k reziduíům fosfonátů na listech a ve víně.

Odstavec 4 článku 16 povoluje členským státům, aby zavedly požadavek zařazení do pozitivních seznamů na národní úrovni. To odpovídá námitkám, jež vznesly některé členské státy během redakčního procesu, že by tyto vstupy měly podléhat legislativnímu zkoumání.

⁹ Evropský soudní dvůr, Rozsudek ze dne 29. 11. 2007, Věc C-393/05, Komise Evropských společenství proti Rakouské republice

© Jean-Francis - shutterstock

Vzhledem k tomu, že se neočekávalo dosažení většiny pro nařízení požadavku zařadit posilující prostředky pro rostliny do pozitivního seznamu na úrovni Společenství, byla vnitrostátním zákonodárcům (znovu) delegována pravomoc řešit tento aspekt na národní úrovni.

Pokud tak členský stát neučiní, musí kterýkoli hospodářský subjekt a kterýkoli kontrolní subjekt kontrolovat, zda je používání, například posilujících prostředků pro rostliny v ekologickém vinařství, v souladu s pravidly ekologické produkce stanovenými v Hlavě II. To jim odstavec 5 článku 16 nařizuje udělat. V praxi bude tento požadavek pravděpodobně (nesprávně) pochopen tak, že každý z několika set posilujících prostředků pro rostliny, zařazených v Německu do seznamu Spolkovým

biologickým ústavem (BBA), může být používán v ekologickém vinařství bez jakéhokoli omezení. Požadavek odstavce 5 článku 16 však zemědělcům a kontrolním subjektům ukládá povinnost pečlivě zdokumentovat svá hodnocení, že zamýšlené použití posilujícího prostředku pro rostliny je v souladu s „cíli a zásadami“ Hlavy II. Je to jeden ze vzácných případů, kdy je zde přímo použitelný zákon.

Na biocidní přípravky používané k hubení hmyzu v prázdných přepravních vozidlech nebo v obilných mlýnech se nevztahuje ani výraz „přípravek na ochranu rostlin“, ani výraz „produkt pro účely čištění a dezinfekce“. Jsou tedy chápány v rozsahu požadavku zařazení do jakéhokoli pozitivního seznamu. Používání pirimi-

Let's think 100% organic
with Bioreal yeast products

AGRANO
Agrano GmbH & Co. KG
DE-79359 Riegel am Kaiserstuhl
Telefon +49 (0) 7642 67 263
www.agrano.de

www.aoel.org

www.vbpbiologisch.nl

Together for best organic foods in Europe
a network for trade and processing of organic foods

BIOKAP
Bio Quality Assurance

AoEL enterprises working together for:

- healthy organic foods
- environmental friendly production
- safe and authentic raw materials
- clean packaging material

VBP companies are working together to maintain the integrity and high quality of organic products. A brand new initiative is the BIOKAP residue monitoring. Further info: www.biokap.com

Become partner in a strong network:
www.aoel.org www.vbpbiologisch.nl

Aoel e.V.
Dr. Gartenhofstasse 4
D-97769 Bad Brückenau
0049 9741 4834

VBP Celsiusstraat 68
3817 XH Amersfoort
The Netherlands
0031 33 4656009

fosmetylu tímto způsobem, nepodléhající jakémukoli požadavku zařazení do pozitivního ekologického seznamu, je v praxi často uváděno k vysvětlení přetrvávající přítomnosti nepatrných stop pirimifosmetylu v ekologických těstovinách z tvrdé pšenice, jež je v ekologické produkci pozorována již mnoho let.

Odstavec 4 a odstavec 5 článku 16 deleguje řešení tohoto problému zpět členským státům, jednotlivému ekologickému zemědělskému podniku nebo jeho ekologickému kontrolnímu subjektu.

3.2 Produkční aspekty

Prováděcí pravidla nového nařízení o ekologickém zemědělství – několik změn v produkčních pravidlech

[Gerhard Plakholm]

V prováděcích pravidlech byly požadovány změny. Za účelem zajištění rychlého vyhlášení nových pravidel se však jejich revize do značné míry změnám vyhnula, avšak struktura nařízení 889/2008 je nová. Tento článek shrnuje změny, které nařízení ukládá pro zemědělskou praxi.

Jasnější struktura – vícero nařízení

Stejně jako v nařízení Rady 834/07 jsou tato prováděcí pravidla stupňovitě uspořádána do pěti hlav, 20 kapitol, 97 článků a 14 příloh. Tento jasnější rámec usnadňuje lepší orientaci v nařízení. Nicméně rozděluje některé doposud spojené oblasti do samostatných článků. Nejvýraznějším případem je včelařství. To představuje problém pro ty, kdo léta pracovali s nařízením 2092/91 a plně se mu přizpůsobili.

Kromě toho ne všechna pravidla, jež je třeba dodržovat, lze nyní nalézt v *jednom* jediném nařízení. Tak například:

- Nařízení 834/2007 Rámcové nařízení: na něž se neustále odkazuje. Výsledkem je, že informace mohou být rozptýlené. Některé základní normy jsou již obsaženy v pravidlech produkce tohoto rámce.

- Nařízení 889/2008 Prováděcí pravidla pro produkci, označování a certifikaci ekologických produktů. V roce 2009 mají být začleněna pravidla pro akvakulturu a vinařství;
- Nařízení 1235/2008 se týká dovozů.

Znění starého nařízení 2092/91 je do značné míry převzato do prováděcích pravidel; nových je pouze několik bodů. V některých bodech bylo po obtížném vyjednávání dosaženo značných zlepšení ve srovnání s původním návrhem Komise z ledna 2008. Mnohá z těchto zlepšení požadovaná zemědělskými subjekty byla nicméně ignorována. Komise však ujistila, že v rozpravách o nich se bude v dohledné budoucnosti pokračovat. Co se týče původních cílů přepracování (zjednodušení, zpřísnění), výsledkem byla v podstatě pouze lepší struktura.

Největší změny mající vliv na zemědělskou praxi

Některé výjimky prodlouženy až do roku 2013

Nejvýznamnějšími praktickými změnami byly konečné ústupky učiněné Komisí s cílem dosáhnout vysokého podílu souhlasu ze strany členských států. Co se týče živočišné výroby, byly prodlouženy za hranici roku 2010 do roku 2013, pod podmínkou, že se alespoň dvakrát za rok uskuteční kontrolní návštěvy, následující dva body [z Přílohy I.B starého nařízení 2092/91]:

- Vazné ustájení v zemědělských podnicích, jež jsou příliš velké pro pravidla platná pro malé zemědělské podniky [6.1.5.];
- Výjimky [podle 8.5.1.] pro produkci drůbeže a požadavky na stáje vyžadující přestavbu, jako je přístup na pastviny nebo pro pravidelný pohyb, nebo minimální plochy pro stáje a ohrady pro pravidelný pohyb.

Prodloužení až do roku 2013 má vazbu na období Agroenvironmentálního programu rozvoje venkova. To může pomoci v případech nejasností. Jakékoli opuštění ekologických metod zemědělci by tak nebylo spojeno se zpětnými finančními nároky.

Už žádné souhlasy ponechané na volném uvážení certifikačních subjektů; osvědčení musí být namísto toho zaznamenána hospodářským subjektem.

- Jednou z významných změn je ztráta jakéhokoli volného úsudku kontrolních subjektů při schvalování (tj. souhlasu) pravidel praxe, jako například při nákupu vstupů produkce. Podle podmínek nařízení 834/2007 to není nadále možné. (Certifikační subjekty se nemohou řídit volným úsudkem, mají povinnost pouze kontrolovat. Nesmí spolu soupeřit ve věci udělení shody s nařízením). Namísto toho je zde povinnost oznámit zjištěné skutečnosti kontrolnímu subjektu a být k dispozici ke kontrole. To je významné zjednodušení, jež splňuje touhu zemědělců po větší samostatnosti. Na druhou stranu to přináší zemědělci větší břemeno papírování a odpovědnosti. Zbývající souhlasy mají být udělovány pouze příslušnými úřady. V souladu s nařízením 889/2008 lze kontrolním subjektům postoupit pouze schvalování (tj. souhlas) používání konvenčního osiva.

Úpravy vzhledu zvířat

Úkony, jako je odrohování, nemohou být běžně prováděny; příslušný úřad je nicméně může případ od případu povolit z důvodů zdraví nebo bezpečnosti. V každém takovém případě (od 1. 1. 2012 rovněž pro účely operativní kastrace) musí být utrpení zvířete napříště zmírněno tak, že každý zákrok bude probíhat s použitím přiměřené anestezie anebo analgetik a ve vhodném věku.

Výjimky

Změny zde uvedené se týkají pouze struktury textu (viz rovněž **článek „Výjimky – nepopulární, avšak potřebné“**):

- trvalé „výjimky“ týkající se nákupu zvířat z konvenčních chovů pro chovné účely byly přeneseny do nového pravidla.
- zbývající výjimky jsou uvedeny v kapitole o pružnosti (články 39–47).
- výjimky s končící platností lze nalézt v přechodných pravidlech (článek 95).

Zlepšení pro chovatele drůbeže a chov dobytka

- Pro vodní ptactvo jsou napříště povoleny vodní nádrže. Hygiena by měla být zajištěna výměnou vody.
- Linie drůbeže s pomalým růstem mohou být definovány členskými státy. To lze učinit prostřednictvím stanovení kritérií, jako je maximální tempo růstu.
- Nejnižší věk pro porážku krůt byl snížen na 100 dnů, aby se předešlo vytvoření tuku.
- V chovu dobytka lze nyní pro nové zemědělce uplatnit pravidla pro malé zemědělské podniky.
- Členské státy mají – sice malou, ale – možnost upravit maximální intezitu chovu na hektar.

Zpřísnění zemědělské praxe

Je skryto v malém detailu. Mimo již citované příklady jsou zde například pro drůbež přísnější požadavky pro přístup k volnému výběhu po dobu jedné třetiny délky života. Jasněji byla formulována povinnost poskytnout skotu odpovídající pastvu. Je zpřesněno dokonce i krmení sajících mláďat: před „přirozeným mlékem“ je dána přednost mateřskému mléku. Sušené nebo odstředěné mléko je nyní rovněž pokládáno za „přirozené mléko“. Mléčné složky mohou být extrahovány, avšak nikoli nahrazeny. Pouze do 31. 12. 2010 je povoleno, aby závěrečná fáze výkrmu ovcí a prasat probíhala ve stájích.

Nejasné nové formulace

Nově zavedené změny se časem ujmou, možná s velkými vnitrostátními odchylkami, jako je zákaz „velkocho-vů“ a zdroje koupené mrvy.

Závěr

Požadavky nařízení 2092/91 byly v převážné míře beze změn přeneseny do prováděcích pravidel; jasnější struktura umožňuje novému čtenáři snáze nalézt to, co hledá, přestože mohou být informace rozptýlené. Nejvýznamnějšími změnami majícími vliv na zemědělství je prodloužení určitých výjimek až do konce roku 2013 a konec udělování souhlasů certifikačními orgány. Zákroky na zvířatech jsou pro příští povoleny pouze s použitím přiměřené anestezie anebo analgetik.

Rostlinná produkce a vstupy do rostlinné produkce

[Bernhard Speiser]

Produkce plodin je odvětví, které má v ekologickém zemědělství nejdelší tradici. Pravidla produkce byla stanovena ve starém nařízení a během přepracování prodělala poměrně malé změny. To platí zejména pro pravidla týkající se střídání plodin, půdního hospodářství a osiv. Nejvýznamnější změnou je to, že seznamy povolených vstupů lze, díky propracovanějším kritériím hodnocení, v budoucnu snáze přizpůsobit. Několik přípravků na ochranu rostlin již bylo podle nových kritérií posouzeno a v nedávné době schváleno.

Oblast působnosti nařízení pro rostlinnou produkci

Oblast působnosti nového ekologického nařízení se velmi podobá rozsahu starého nařízení a vztahuje se na *zahradnictví (včetně okrasných rostlin), plodiny na orné půdě, pícniny, produkci hub a sběr volně rostoucích rostlin*. Hydroponická produkce nebyla nikdy povolena. Podle nového nařízení je však nyní jasně definována a výslovně zakázána (NIROF – zkratka pro *Nová prováděcí pravidla pro ekologické zemědělství*, čl. 2 písm. g), článek 4). Hlavní změnou je zařazení produkce mořských řas. V současné době nebyla ještě vypracována podrobná pravidla produkce mořských řas (NIROF, druhý bod odů-

vodnění), takže ekologická produkce mořských řas ještě nemůže být provozována.

Obdělávání půdy a pěstování plodin, osivo

Pravidla pro střídání plodin, obdělávání půdy a pěstování plodin a osiva prošla jen velmi malými změnami. Bez omezení lze používat osivo a vegetativní množitelský materiál z farem ve fázi přechodu na ekologické zemědělství (NIROF, čl. 45 odst. 1 písm. a)).

Vstupy jsou pouze jednou stránkou pěstování plodin. Vzhledem k tomu, že tato oblast prodělala během přepracování nejvýznamnější změny, je tomuto předmětu věnována nejdelší část této kapitoly.

Seznamy povolených vstupů

Podle nového i starého nařízení hnojiva, pomocné půdní látky, přípravky na ochranu rostlin a jiné vstupy mohou být používány pouze tehdy, pokud jsou výslovně uvedeny v seznamu v jedné z příloh. Povolení nových vstupů je v ekologickém zemědělství velmi citlivou otázkou, jež někdy vede k dlouhotrvajícím intenzivním jednáním. Aby se zabránilo takovýmto diskuzím oddalujícím přijetí NIROF, byly seznamy povolených látek převzaty ze starého nařízení do NIROF bez větších změn. Přepracování těchto seznamů má být provedeno v budoucnu (prováděcí pravidla, sedmý bod odůvodnění).

Podmínky používání vstupů

Zásady ekologického zemědělství stanoví, že by mělo být minimalizováno používání vstupů nepocházejících z vlastního hospodářství (834, čl. 4 písm. b), čl. 5 písm. b)). Podle NIROF by měly hospodářské subjekty uschovat osvědčení (záznamy) o potřebě použití hnojiv, pomocných půdních látek a přípravků na ochranu rostlin (NIROF, čl. 3 odst. 1, čl. 5 odst. 1). To nahrazuje podmínku „potřeby uznané kontrolním subjektem nebo kontrolním úřadem“. V praxi byla tato podmínka obtížně vymahatelná a v různých členských státech byla nesterjné prováděna. Tato podmínka nebyla tudíž do NIROF převzata, ale byla nahrazena povinností uschovat záznamy o nutnosti použití.

Schválení nových vstupů

Kritéria pro povolení nových vstupů jsou nyní podrobnější a ucelenější (834, článek 16). Podle starého nařízení schvalovací kritéria požadovala, aby látky byly nezbytné a jejich použití nesmělo vést k nepříjemným účinkům na životní prostředí. Mimoto se nyní vyžaduje, aby byly v souladu s cíli a zásadami ekologického zemědělství a že musí být rostlinného, živočišného, mikrobiologického nebo minerálního původu (výjimky jsou popsány v oddíle o ochraně rostlin).

V roce 2008 Komise poprvé vyzvala skupinu odborníků „ad hoc“, aby vydala doporučení k povolení nových vstupů (Nařízení 404/2008, druhý a třetí bod odůvodnění). Tento postup v krátkém časovém období vysvětlil nejasné otázky a vedl k rychlému rozhodování. Plánuje se tudíž zapojit skupinu odborníků do těchto rozprav i v budoucnu.

Hnojení

Výživa ekologicky pěstovaných rostlin byla vždy zajištěna převážně prostřednictvím půdního ekosystému a nikoli prostřednictvím rozpustných hnojiv, a nepoužívání vysoce rozpustných dusíkatých hnojiv je jednou ze základních charakteristických vlastností ekologického zemědělství. S ohledem na tuto skutečnost obecné zásady nyní vysvětlují, že mohou být používána pouze minerální hnojiva s nízkou rozpustností (834, čl. 4 písm. b) bod iii). Důsledkem této zásady je, že nemůže být povolen *chilský ledek*. Tím je ukončen tlak na jeho povolení v Evropě, jenž byl vyvíjen zpracovatelskými zeměmi, avšak nebyl podporován evropským ekologickým odvětvím.

Mrva z konvenčních zemědělských podniků je povolena pouze tehdy, pokud nepochází z velkochovů, avšak definice velkochovů chybí (NIROF, Příloha I).

Ochrana rostlin

V oblasti ochrany rostlin bylo staré nařízení silně ovlivněno tradicemi evropského ekologického odvětví a pokrok byl téměř nemožný. Na jedné straně byly povoleny všechny látky, jež byly běžně používány před přijetím starého nařízení (2092/91, čl. 7 odst. 1a)). Na druhé straně takzvané „ustanovení o vyloučení kontaktu“ (2092/91, čl. 7 odst. 1 písm. a) bylo tak omezující, že by

podle starého nařízení nemohly být povoleny takřka žádné nové přípravky na ochranu rostlin. Podle nového nařízení 834 je možné schválit nové přípravky na ochranu rostlin, pokud splňují všechna kritéria hodnocení. Přípravky a látky rostlinného, živočišného, mikrobiologického a minerálního původu jsou způsobilé ke schválení jako přípravky na ochranu rostlin. Pokud nejsou tyto látky dostupné z přírodních zdrojů, mohou být rovněž použity tytéž látky z nepřírodních zdrojů (834, čl. 16 odst. 2 písm. b).

Podle čl. 16 odst. 2 písm. c) bodu ii) nařízení 834 nejsou-li produkty shodné s přírodní formou látek, mohou být povoleny pouze za určitých omezených podmínek. Toto ustanovení bylo zařazeno do nařízení 834 za účelem usnadnění povolení *feromonů*, které patří mezi upřednostňované metody ochrany rostlin v ekologickém zemědělství. Feromony jsou vysoce specializované jen na určité cíle, a tudíž přátelské k životnímu prostředí; jsou používány ve velmi malých množstvích a nejsou aplikovány přímo na plodiny; mimoto jejich mechanismus působení je netoxický a spoléhá se čistě na jejich vliv na chování škůdců. Nicméně všechny feromony používané na ochranu rostlin jsou vyráběné synteticky a mnohé nejsou shodné se svou přírodní formou. V případě feromonů převažují výhody popsané výše nad nevýhodou nepřírodního původu. To vysvětluje existenci výše uvedeného ustanovení: že produkty neshodné s přírodními látkami mohou být povoleny pouze za určitých, omezených podmínek.

Byly vzneseny námitky, že toto ustanovení otevře dveře nežádoucím syntetickým pesticidům jako je *glyfosát*. Dle našeho názoru jsou tyto obavy neodůvodněné, neboť používání takových pesticidů není v souladu s cíli a zásadami ekologického zemědělství. Složitá struktura článku 16 odstavce 2 nařízení 834 podporuje rozdílné výklady, jež mohou vést k těmto obavám.

Látky *spinosad*, *hydrogenuhlíčan draselný* a *oktanoát měďnatý* jsou nově povoleny od května 2008 (nařízení 404/2008). Jejich povolení bylo možné až po přepracování ekologického nařízení podle nových kritérií hodnocení. Spinosad je insekticid mikrobiologického původu. Když byl povolen, Komise upřesnila, že látky produkované mikroorganizmy je třeba povolovat jednotlivě (nařízení 404/2008, pátý bod odůvodnění). Hydrogenuhlíčan

draselný je srovnatelný s kypřicím práškem do pečiva, který je v ekologickém zemědělství tradičně používán. Je účinný proti různým plísňovým onemocněním. Okta-
noát měďnatý je nová formulace mědi. Byl povolen, protože celkové množství mědi použité za jednu sezonu je u oktanoátu měďnatého nižší než u dříve povolených sloučenin mědi. Ve stejném nařízení bylo rozšířeno používání *ethylenu*.

Čištění a dezinfekce

Pro účely čištění a dezinfekce v chovu hospodářských zvířat mohly být podle starého nařízení používány pouze přesně vyjmenované látky. Podle nařízení 834 je tato povinnost rozšířena rovněž na čištění a dezinfekci v rostlinné výrobě (nařízení 834, čl. 12 odst. 1 písm. j)). Nicméně na úrovni Společenství ještě nebylo možné seznam těchto látek pro rostlinnou výrobu vypracovat. Jako přechodné opatření mohou být používány pouze přípravky povolené příslušnými úřady členských států (NIROF, čl. 95 odst. 6).

Živočišná produkce

[Otto Schmid]

Největší změnou ve srovnání se starým nařízením 2092/91 je to, že členské státy nemohou mít nadále přísnější pravidla živočišné výroby (kromě soukromých norem). Další změny se týkají krmení zvířat, pastvin, vazného ustájení zvířat ve stájích, kastrace prasat a prodloužení lhůt v oblasti větších zemědělských podniků a starších stájí.

Oblast působnosti nařízení pro živočišnou výrobu

Článek 7 prováděcích pravidel 889/08 pamatuje na některé důležité druhy domácích zvířat zahrnující: „skot včetně druhů buvol domácí a bizon, koňovití, prasata, ovce, kozy, drůbež (druhy uvedené v příloze III) a včely“. Rovněž bude zařazena akvakultura, třebaže volně žijící ryby jsou vyloučeny. Konečné termíny přechodného období jsou uvedeny v článku 38.

Poprvé je v nařízeních zpracována otázka krmiv pro zvířata v zájmovém chovu a podrobnosti budou formulovány později (článek 95).

Původ zvířat

Stejně jako ve starém nařízení se musí zvířata narodit a být odchována v ekologických zemědělských podnicích. Tam, kde tato zvířata nejsou dostupná v dostatečných počtech, mohou být bez potřeby výjimky zakoupena zvířata konvenčního původu za určitých podmínek, jež se liší podle druhu (čl. 14.1 písm. a) nařízení 834/07, článek 8 a článek 9 nařízení 889/08). Pro tyto případy zde jsou rozdílná období přechodu (článek 38). Pro účely rozšíření nebo obnovy počtů hospodářských zvířat, jakož i v případě katastrofických událostí, jsou zde zvláštní pravidla pro nákup zvířat z konvenčních chovů (články 42 a 47 nařízení 889/08).

Stáje a chovatelské postupy

Stejně jako ve starém nařízení jsou dodržovány zásady vhodných plemen a vazba na půdu. Zásady jsou však v nařízení 834/07 lépe formulovány a požadují, kromě jiného, následující: podmínky musí zaručovat vývojové, fyziologické a etologické potřeby zvířat (čl. 14 odst. 1 písm. b) bod ii) nařízení 834/07); zvířata musí mít přístup na otevřená prostranství a pastviny, kdykoli je to možné, pokud to dovolí povětrnostní podmínky a stav půdy (čl. 14 odst. 1 písm. b) bod iii) nařízení 834/07); intenzita chovu by měla být dostatečně nízká, aby se předešlo nadměrnému zatížení pastvou, utužení půdy, erozi nebo znečištění vod (čl. 14 odst. 1 písm. b) bod iv) nařízení 834/07).

Za účelem dodržování těchto zásad byla převzata většina pravidel ze starého nařízení. Zahrnují mimo jiné ustájení ve stájích (článek 11 nařízení 889/08); otevřený výběh (čl. 14.1 písm. a) bod ii) nařízení 834/07, článek 14 nařízení 889/08 a Příloha III), intenzitu chovu ve stájích (Příloha IV nařízení 889/08) a v zemědělském podniku (článek 15 nařízení 889/08), mimo jiné.

Pro určité druhy zvířat jsou podrobná pravidla uvedena v samostatných podkapitolách: hovězí dobytek a prasata (článek 11 v nařízení 889/08), drůbež (článek 12) a včelařství (článek 13).

Pro starší stáje jsou pro jednotlivé případy povolena přechodná období do konce roku 2013 za podmínky, že proběhnou alespoň dvě kontrolní návštěvy za rok (článek 95.2. v nařízení 889/08).

V malých zemědělských podnicích, jak jsou definovány členskými státy, je dočasně povoleno vazné ustájení dobytku (článek 39 nařízení 889/08) za podmínky, že má například dvakrát týdně přístup do výběhu.

Je zakázáno ustájení telat starších jednoho týdne v oddělených boxech (článek 11.3 nařízení 889/08). Závěrečná fáze výkrmu ve stájích je pro hovězí dobytek stále povolena (max. tři měsíce), avšak od roku 2011 již není povolena pro ovce a prasata. Býložravci musí mít přístup do volného výběhu a na pastvinu, kdykoli je to možné (článek 14.2–4 nařízení 889/08).

Fyzické zákroky na zvířatech jsou nyní přísně omezeny, např. odrohování již nemůže být běžně prováděno třebaže příslušný úřad je může v určitých případech povolit z důvodů zdraví nebo bezpečnosti (článek 18.1 nařízení 889/08). Utrpení zvířat musí být v budoucnu sníženo na minimum tím, že zákroky budou prováděny pouze pomocí anestezie anebo analgetik, a to ve vhodném věku. Kastrace bez anestetik musí skončit do konce roku 2011 (článek 18.2 nařízení 889/08). Je pravděpodobné, že výzkumníci do té doby naleznou účinný způsob kastrace selat, a tak zmenší jejich utrpení a splní očekávání týkající se jakosti masa, a to jak z praktického, tak ekonomického hlediska (BOELW 2008).

V chovu drůbeže byla rovněž zachována stávající pravidla. Ta mimo jiné zahrnují specifikace pro budovy drůbežárén, maximální počty v jedné staji pro drůbež a minimální jateční věk. Volný výběh je definován přesněji: drůbež musí být umožněn volný výběh alespoň po jednu třetinu života (článek 14.5 nařízení 889/08). Definování linií jatečné drůbeže s pomalým růstem bylo ponecháno na členských státech (článek 12.5 nařízení 889/08).

Pro včelařství jsou ve značné míře zachována stávající pravidla (články 9.5, 13, 19.3, 25 a 44 nařízení 889/08).

Krmivo a krmení

Důležitá zásada rámcového nařízení mimo jiné stanovuje: „krmivo pro hospodářská zvířata se získává v první řadě ze zemědělského podniku, kde jsou zvířata chována, nebo z jiných ekologických zemědělských podniků ve stejném regionu“ (čl. 14 odst. 1 písm. d) bod i) nařízení 834/07), jakož i to, že hospodářská zvířata jsou krmena ekologickým krmivem, které splňuje požadavky na výživu zvířete v různých stádiích jeho vývoje. Část

krmné dávky může obsahovat krmivo ze zemědělských podniků, které přecházejí na ekologické zemědělství“ (čl. 14 odst. 1 písm. d) bod ii).

Pro krmiva nyní platí přísnější ustanovení, která budou po uplynutí přechodného období od roku 2011 předepisovat 100 % ekologické krmivo pro monogastriční zvířata a přežvýkavce (článek 43 nařízení 889/08). V případě katastrofických událostí bude možné nakoupit větší podíl konvenčního krmiva. Krmiva z přechodného období z téhož zemědělského podniku budou vypočítávána z celkového průměrného množství krmiv v rámci krmné dávky – procentní podíl sušiny v krmivech zemědělského původu (článek 21 nařízení 889/08).

Časově omezené výjimky v oblasti krmiv a krmení jsou podle pravidel pružnosti možné v členských státech, kde ještě nejsou dostupná dostatečná množství ekologických krmiv (článek 43) a rovněž pokud katastrofické události způsobily ztrátu krmiv (čl. 47 písm. c) nařízení 889/08).

Příloha V (nařízení 889/08) uvádí pozitivní seznamy krmných surovin a Příloha VI uvádí seznamy náhražek krmných surovin, všechny převzaté ze starého nařízení. Jsou tudíž snadno srozumitelné a mohou být pravidelně aktualizovány.

V nově zařazené kategorii krmiv pro zvířata v zájmových chovech budou po přechodné období platit vnitrostátní nebo soukromá pravidla (článek 95.5).

Preventivní veterinární lékařství a péče

Rámcové nařízení stanoví jako zásadu, že veterinární prevence „je založena na výběru plemena a linie, chovatelských postupech, vysoce kvalitním krmivu a tělesném pohybu, odpovídající intenzitě chovu a přiměřeném a vhodném ustájení, udržovaném v hygienických podmínkách“ (čl. 14 odst. 1 písm. e) bod i) nařízení 834/07). Zvířata musí být léčena bez prodlení, aby se zabránilo utrpení zvířat (čl. 14 odst. 1 písm. e) bod ii).

Stejně jako ve starém nařízení je zakázáno preventivně používat antibiotika v krmivu, a to platí rovněž pro prostředky sloužící ke stimulaci růstu a hormony (články 23.1 a 23.2. nařízení 889/08).

Ve veterinární péči musí být, stejně jako dříve, přednostně používány přírodní prostředky a metody, před použitím chemických alopatických prostředků a antibiotik (čl. 14 písm. e) bod ii) nařízení 834/07 a články 23

a 24 nařízení 889/08). Pokud by byly používány poslední uvedené metody, musí před tím, než mohou být zvířata nebo výrobky z nich znovu prodávány jako ekologické, uběhnout dvojnásobná doba pro odbourávání léků. Očkování a protiparazitní ošetření a povinné ozdravné plány se do toho nepočítají.

Čištění a dezinfikování zařízení pro živočišnou produkci

Používání čisticích a dezinfekčních prostředků v živočišné výrobě je upraveno stejným způsobem jako ve starém nařízení (článek 23.4 nařízení 889/08). Povolené látky jsou uvedeny v seznamu v Příloze VII.

Výjimky – nepopulární, avšak potřebné

[Gerhard Plakolm]

Výjimky nejsou příliš vítané, ale jsou potřebné. V Evropě s tak obrovskou přírodní rozmanitostí, zeměpisnými a podnebnými podmínkami a kulturními tradicemi je pro legislativu nemožné pamatovat na všechny konkrétní situace, tím méně je popsat. Musí být dodržována co nejkratší a nejpřísnější, nejjasnější a nejjednodušší pravidla, a čím jsou oficiálnější, tím více musí umožňovat výjimky nebo určitou pružnost.

Je snadnější být v případě potřeby pružný, co se týče soukromých pravidel a smluv, pokud existuje vzájemná dohoda. Mnohem obtížnější je to u právních úprav a předpisů, zvláště je-li shoda s nimi pravidelně kontrolována pověřenými kontrolními orgány. Při uzavírání ekologických programů mohou mít jakékoli nepatrné nesrovnalosti nepříjemné důsledky, a to včetně vrácení dotací za několik let. Může to dojít až tak daleko, že to ohrozí samotnou existenci zemědělského podniku.

Ve starém nařízení 2092/91 o ekologickém zemědělství bylo mnoho výjimek. To vedlo jeho kritiky k tvrzení, že ekologické zemědělství samo sebe definuje výjimkami z pravidel. Když tedy došlo na revizi těchto pravidel, bylo jedním z cílů přesněji objasnit tyto výjimky a znovu je uspořádat. V novém nařízení 834/07 a v jeho prováděcích pravidlech 889/08 se vyskytují následující změny:

- trvalé „výjimky“ týkající se nákupu zvířat z konvenčních chovů pro chovné účely byly přeneseny do nového nařízení;
- zbývající výjimky jsou uvedeny v kapitole „pružnost“;
- výjimky s končící platností lze nalézt v přechodných pravidlech.

Sporná „pružnost“

Revize nařízení o ekologickém zemědělství byla vystavena mnohým kritickým, ale i podporujícím názorům. Byly obavy, že mnoho pružnosti by mohlo ponechat příliš mnoho prostoru pro národní nebo regionální rozdíly vedoucí k narušení hospodářské soutěže.

Příznivci pružnosti chtěli v určitých konkrétních situacích uvolnit přísná pravidla. Komise však pouze shrnula, a v některých případech zpřísnila, část existujících výjimek do kapitoly „Pružnost“.

Výjimky v kapitole „Pružnost“

Rámec nařízení 834/07 v kapitole „Pružnost“ stanoví omezení pro udělování výjimek pro pravidla produkce:

- Musí dodržovat cíle a zásady.
- Musí být dána jasná prováděcí pravidla vydaná Komisí, nad nimiž bude vykonávat dozor regulační výbor.
- Jsou možné pouze za následujících podmínek (jak je uvedeno v podbodech). V následujícím textu jsou shrnuta pravidla s odkazem na články nařízení Komise (ES) č. 889/2008, jež obsahuje následující prováděcí pravidla.

Podnebná, zeměpisná a strukturální omezení

Ohledně **vazného ustájení zvířat** (článek 39) se předpokládá, že v každé věkové skupině nebude dostatek zvířat pro utváření skupin. Jak se dlouho očekávalo, definice malého zemědělského podniku nemá být dána na úrovni EU, ale na národní úrovni. Pouze pokud bude toto definováno národní úrovní, lze uvažovat o výjimce. Zvířata však musí mít „podle čl. 14 odst. 2 během období pastvy přístup na pastviny a alespoň dvakrát v týdnu přístup na otevřená prostranství, pokud pastva není možná“.

© Archana Bhartiya
shutterstock

Souběžná produkce (článek 40) je téměř totožná s původním nařízením. Nové je to, že jsou stejnou měrou uznány cíle zemědělského výzkumu a formálního vzdělávání. Navíc jsou od kontrolních orgánů požadovány údaje:

- o opatřeních zajišťujících oddělení,
- o výnosech sklizně v případě rostlinné produkce,
- předem o každé dodávce nebo prodeji v případě živočišné produkce.

Je možná souběžná produkce konvenčních a ekologických včelařských jednotek pro účely opylování, za předpokladu, že budou splněny všechny podmínky vyjma umístění.

Nedostupnost vstupů pro produkci

Tyto výjimky se týkají nákupů vstupů z konvenční produkce, pokud nejsou dostupné certifikované ekologické vstupy:

- Pro kuřata mladší 3 dnů nebo kuřice mladší 18 týdnů je vyžadováno předchozí povolení příslušného orgánu (článek 42).
- Pro nákup krmiv (a nyní pouze pro monogastrická zvířata) musí být popsána nutnost tohoto použití (článek 43).
- Pro používání včelího vosku je nově požadováno, aby bylo doloženo, že není kontaminován zakázanými látkami (článek 44).
- Osivo a vegetativní rostlinný materiál může být použit od producentů v období přechodu. Pokud nejsou k dispozici ani od nich, lze povolit používání vstupů konvenčního původu za stejných, doposud uplatňovaných podmínek. Udělování povolení může členský stát přenést, a to i na kontrolní orgány (článek 45).

Specifické problémy v živočišné produkci

Závěrečná fáze výkrmu ve stájích je nadále povolena pouze u zcela dospělého skotu masného (článek 46). [Závěrečná fáze výkrmu ovcí a prasat na maso může do konce roku 2010 probíhat ve stájích pod podmínkou, že se kontrolní návštěvy uskutečňují alespoň dvakrát za rok (článek 95).]

Katastrofické události

Tyto výjimky mohou být, za stejných podmínek jako doposud, dočasně povoleny příslušnými orgány (článek 47).

Výjimky s časovým omezením

Výjimky s časovým uvedením jsou v nařízení 889/08 uvedeny nikoli v kapitole „Pružnost“, ale v přechodných opatřeních (článek 95). Kromě jiného se týkají:

- vazného ustájení v hospodářstvích, jež jsou příliš velká pro plnění pravidel předepsaných pro malé hospodářské podniky;
- výjimek spojených s rekonstrukcí stájí.

Obě tyto výjimky byly prodlouženy do konce roku 2013. Podrobnější popis lze nalézt v článku o **změnách pravidel produkce**.

3.3 ZPRACOVATELSKÉ ASPEKTY

Dopad nového ekologického nařízení na zpracovatele biopotravin

[Alexander Beck]

Oblast působnosti a složitost prováděcích pravidel a důsledků, jež mají ekologičtí zpracovatelé od 1. ledna 2009 dodržovat, mnohé překvapila. Tento článek upozorňuje na hlavní změny pro zpracovatele ekologických potravin a termíny vstupu nových požadavků v platnost.

Změny ve výrobě a skladování ekologicky produkovaných potravin

Všechny podnikatelské subjekty podílející se na výrobě, zpracování, přepravě a distribuci ekologických potravin podléhají novému nařízení. „Činnosti spojené se společným stravováním“ však do oblasti působnosti nového nařízení nespádají, ale mohou být upraveny na vnitrostátní úrovni. Mimoto do oblasti působnosti nového ekologického nařízení ES spadají nyní kvasinky, víno a akvakultura, zatímco produkty lovu volně žijících zvířat a rybolovu jsou výslovně vyjmuty a v sou-

ladu s těmito změnami byly změněny předpisy týkající se označování.

Nové nařízení poprvé obsahuje právní text upravující cíle a zásady zpracování ekologických potravin. Například byl zařazen výraz „pro zvláštní výživové účely“, aby se usnadnilo zařazení doplňků výživy používaných pro dietetické výrobky. Dříve byly doplňky povoleny, pokud zde byl zákonný požadavek. Prováděcí pravidla je přijala prozatím, tudíž v tuto chvíli jsou zde jen velmi malé změny.

Podrobné požadavky týkající se zpracování potravin lze nalézt v článku 19 a článku 23 nařízení 834/2007 a v článcích 26, 27, 31 a 35, jakož i v Příloze XIII prováděcích pravidel (nařízení 889/2008), některé příklady jsou uvedeny níže.

Podle nového nařízení musí být ekologické produkty vyráběny „převážně ze složek zemědělského původu“, s výjimkou vody a soli.

Podle čl. 19 odst. 3 mohou být při ekologickém zpracování zakázány následující látky nebo postupy (výhrada zákazu) za těchto okolností:

- pokud obnovují vlastnosti ztracené během zpracování a skladování ekologických potravin
- napravují výsledky nedbalosti při zpracování těchto produktů
- mohou být jinak zavádějící, co se týče pravé povahy těchto produktů.

Přidatné látky a činidla

V čl. 27 odst. 1 prováděcích pravidel jsou uvedeny seznamy **povolovaných přídatných látek a činidel**. Zde je podstatné to, že se již dále nepoužívá výraz „nezemědělské složky“. To umožňuje ekologickou certifikaci složek uvedených v článku 27, které jsou zemědělského původu jako ekologické produkty. To vyžaduje nový systém výpočtu složek, jak je stanoveno v čl. 27 odst. 2 prováděcích pravidel. Tento článek objasňuje, které složky musí být vypočítávány jako **složky zemědělského původu nebo které nesmějí**.

Používání konvenčních složek

Obecně povolené **složky zemědělského původu**, jež smí být používány **konvenčně**, jsou nyní uvedeny v Příloze IX. Prováděcí pravidla definují nové postupy,

aby byly povoleny složky zemědělského původu, které nejsou dostupné v ekologické formě. Na 12 měsíců tedy mohou být povoleny **výjimky** pro složky zemědělského původu v konvenční formě. Výjimka smí být dvakrát prodloužena. Po uplynutí této doby vyprší. Pokud je látka i nadále potřeba v konvenční jakosti, musí být povolena v Příloze IX.

(Nové požadavky pro označování jsou v tomto dokumentu představeny samostatně).

Změny v zajištění jakosti

Článek 26 prováděcích pravidel uvádí postupy, kterými se musí zpracovatelé řídit, aby zajistili plnění norem ekologické výroby při použití spojení „osvědčený výrobní postup“ a použití posouzení rizik k identifikaci kritických bodů, definování potřebných opatření a sledování výsledků. Musí být vedeny záznamy a mělo by být samozřejmé odpovědné dodržování postupů jednotlivými společnostmi.

Nová pravidla obnovují zákaz geneticky modifikovaných organismů, který byl zařazen do starého nařízení. Stará pravidla jsou stanovena a přizpůsobena současným předpisům. EU však nyní předepisuje standardní prohlášení o osvědčení, jež není závazné.

Přeprava

Byla formulována nová pravidla pro balení a převoz mezi hospodářskými subjekty podle článku 31, zahrnující odstavec 2, který se týká výjimečných případů, kdy se nevyžaduje uzavření balení. To není povinné, pokud oba hospodářské subjekty podléhají kontrolnímu systému ekologické produkce: k produktům je přiložen průvodní dokument obsahující potřebné informace. Požadovanými informacemi jsou: jméno a adresa hospodářského subjektu nebo vlastníka produktu, název produktu spolu s odkazem na ekologický způsob produkce, název anebo číselný kód kontrolního orgánu, jakož i identifikační značka dávky.

Číselný kód

Číselný kód bude používán v celé Evropě (článek 58) a v budoucnu umožní snazší identifikaci zboží z jiných států EU. Napříště bude číselný kód vypadat následovně: XY – 000XX – „ekologické, biologické“. Skládá se z kódu

země (XY), referenčního čísla a označení pro „ekologické, biologické“ v úředním jazyce EU (dle definice v příloze k nařízení 834/2007). Musí být umístěn pod logo, pokud je logo použito.

Elektronická potvrzení

Nové ekologické nařízení zavádí standardizované osvědčení a výslovně uvádí možnost elektronických osvědčení. Požadavky na grafické provedení osvědčení jsou popsány v Příloze XII prováděcích pravidel.

Kdo je předmětem kontrol?

Z požadavků článků 1, 27 a 28 nařízení 834/2007 vyplývají určité rozdíly týkající se povinnosti kontrol a způsobu zapojení. Je upřesněno, že gastronomie nespadá pod kontrolu EU, leda by tak bylo rozhodnuto na vnitrostátní úrovni. Velkoobchodníci jsou vždy vázáni kontrolou EU, třebaže by od ní mohli být osvobozeni, pokud by převáželi pouze zabalené zboží.

Subjekty, které prodávají výrobky přímo konečnému spotřebiteli, mohou být rovněž osvobozeny na národní úrovni. Nové je rovněž to, že přeprava (spedice) spadá do oblasti působnosti (čl. 1 odst. 3 a čl. 2 písm. b) nařízení 834/2007). Avšak v souladu s čl. 28 odst. 1 není součástí kontrolního systému.

Další pravidla

Článek 21 vyjmenovává kritéria, kterými se řídí hodnocení přídatných látek. Avšak opravdovou novinkou v kritériích hodnocení je, že kromě již známých kritérií se odkazuje na doplnění kritérií uvedených v Hlavě II „Zásady a cíle“. Z toho důvodu musí být tato kritéria dodržována vedle kritérií uvedených v článku 21.

Nové nařízení obsahuje v článku 22 (nařízení 834/2007) **pravidlo pružnosti**. To znamená, že veškeré odchylky jsou upraveny v harmonizovaném postupu. Tyto postupy stanovují, že na úrovni EU mohou být povoleny výjimky, co se týče stávajícího nařízení. Odchylka se tak stane součástí prováděcích pravidel. Některé z výjimek mají pro zpracovatele zvláštní význam;

- pokud je to třeba za účelem zajištění přístupu ke složkám zemědělského původu, nejsou-li tyto složky dostupné v ekologické podobě

- za účelem zajištění produkce dobře zavedených potravinářských výrobků v ekologické podobě
- pokud je potřeba používat potravinářské přídatné látky a jiné látky nebo doplňkové látky krmiv a tyto látky nejsou na trhu dostupné jinak než produkované geneticky modifikovanými organizmy.

Souhrnný přehled: Požadavky na označování v novém ekologickém nařízení

[Alexander Beck]

Nové ekologické nařízení (ES) č. 834/2007 a jeho prováděcí pravidla (ES) 889/2008 zavedla nové požadavky pro označování a balení. Bude k nim přístupováno po jednotlivých krocích: Některá platí od 1. ledna 2009, zatímco jiná budou platit od 1. července 2010. Následující text uvádí přehled klíčových změn a termínů a krátce vysvětluje, co je třeba dodržovat.

Seznamy složek

Povinným se stává uvedení ekologických složek v seznamu složek. To lze provést použitím pojmu „ekologické, biologické“ nebo jinými vhodnými prostředky pro označení jednotlivé složky jako ekologické. (čl. 23 odst. 4 nařízení 834/2007).

Nový číselný kód

Používání **nového** standardizovaného číselného kódu EU bude povinné od 1. 7. 2010 a nahradí předchozí číselný kód. Nový číselný kód bude graficky proveden takto:

- bude začínat kódem členského státu nebo třetí země (např. DE)
- bude obsahovat výraz k označení ekologické produkce
- bude obsahovat referenční číslo, jež bude přiděleno odpovědným výborem
- V případech, kdy je použito logo Společenství, musí se číselný kód objevit přímo pod logem Společenství.

Nové povinné logo EU

V účinnosti od 1. 7. 2010

Používání loga Společenství bude povinné od 1. 7. 2010. Musí být na jasně viditelném místě, musí být čitelné a nelze je odstranit (článek 24 odstavec 2).

Logo Společenství **MUSÍ** být použito

- V označování všech balených potravin (čl. 24 odst. 1 písm. b) a může být použito v propagaci ekologických produktů (čl. 25 odst. 1).

Logo Společenství **SMÍ** být použito

- Na dovezeném zboží ze třetí země

Logo Společenství **NESMÍ** být použito

- Na produkty z období přechodu
- Na produkty, jež obsahují méně než 95 % ekologických složek
- Na produkty pocházející z lovu volně žijících zvířat nebo rybolovu obsahujícího ekologické složky.

Označení původu

Označování původu bude povinné od 1. 7. 2010. Označování je spojeno s logem. Je-li použito logo Společenství, musí být označení původu ve stejném zorném poli jako toto logo (čl. 24 odst. 1 písm. c) nařízení 834/2007) přímo pod číselným kódem (čl. 58 odst. 2).

Označení původu nesmí být vyznačeno ve výraznější barvě, ve výraznější velikosti a výraznějším druhem písma než obchodní označení produktu. Údaje musí být umístěny na jasně viditelném místě, aby byly čitelné a nedaly se odstranit (čl. 24 odst. 2).

Příklad etikety s označením původu, kódem kontrolní organizace a logem EU

Na označení by měl být uveden údaj

- „Zemědělská produkce EU“ nebo
- „Zemědělská produkce mimo EU“ nebo
- „Zemědělská produkce EU/mimo EU“.
- „Deutsche-Landwirtschaft“ (nebo označení jakékoli jiného státu)

Výraz „Zemědělská produkce EU“ nebo „Stát – zemědělská produkce“ lze použít pouze, pokud 98 % složek zemědělského původu pochází z této oblasti. Pouze 2 % surovin zemědělského původu mohou pocházet z jiné oblasti.

Požadavky na označování

„Zemědělská produkce EU“: 98 % surovin zemědělského původu pocházející z EU.

„Zemědělská produkce EU/mimo EU“: suroviny zemědělského původu pocházejí částečně ze zemí EU a částečně ze zemí mimo EU.

Namísto výrazu „Zemědělská produkce EU“ nebo „Zemědělská produkce mimo EU“ lze uvést název státu, pokud 98 % zemědělských surovin pochází z jedné země. „Deutsche-Landwirtschaft“ znamená, že 98 % složek zemědělského původu pochází z Německa.

Typy požadavků na označování

70% pravidlo označování je zrušeno! Zbytky zásob smí být prodávány do 31. 12. 2011.

Ekologické potraviny – „pravidlo 95 %“

Účinné od 1. 1. 2009, závazné pro všechny produkty od 1. 7. 2010

Stávající požadavky na označování zůstanou do značné míry nezměněny. Produkty musí obsahovat alespoň 95 % ekologicky získaných složek zemědělského původu. Avšak musí být používány nové prvky označování. To zahrnuje nové logo, nový číselný kód, nové označení původu a alespoň uvedení ekologicky získaných složek v seznamu složek.

Vzorová etiketa:

Ekologický fenyklový salám

Složení: Vepřové*, celá semena fenyklu (1 %) *, koření*, mořská sůl, cukr*, česnek*

*z ekologické zemědělské produkce

logo EU (do 30. 6. 10 lze dobrovolně používat současné logo EU)

DE – 000XX – ekologické, biologické (číselný kód musí být umístěn přímo za logo EU)

Označování výrobků s méně než 95 % ekologických složek

„složkové pravidlo“ účinné od 1. 1. 2009

Tato úprava označování je **nová**. Ve výrobcích s méně než 95 % ekologických složek mohou být ekologicky získané složky uvedeny pouze v seznamu složek. Co se týče přídatných látek a činidel a jiných požadavků, musí výrobky splňovat požadavky ekologického nařízení.

V tomto případě musí být použit číselný kód. V seznamu složek musí být uveden procentní podíl ekologické složky ve vztahu ke všem zemědělským složkám. **Nesmí** být použito logo a označení původu.

Vzorová etiketa:

Neslazené ovesné koláčky

Složení: Ekologické ovesné vločky* (29 %), palmový tuk, celozrnná mouka, sušené plnotučné mléko, kukuřičný škrob, sladový výtažek, mořská sůl, kypřicí činidlo (hydrogenuhličitan sodný), koření

*29,6 % složek zemědělského původu pochází z ekologického zemědělství

DE – 000XX – ekologické, biologické (číselný kód musí být umístěn na jasně viditelném místě)

Označování produktů lovu volně žijící zvěře a rybolovu

Účinné od 1. 1. 2009

Nové ekologické nařízení stanovilo zvláštní požadavky na označování pro produkty lovu volně žijící zvěře a rybolovu, pokud jsou tyto produkty smíchány s ekologickými potravinami. Produkty lovu volně žijící zvěře a rybolovu

mohou být označeny s ekologicky získanými složkami **ve stejném zorném poli jako název produktu týkající se ekologické složky a v seznamu složek**, za předpokladu, že je zvěřina nebo ryba hlavní složkou a ostatní složky zemědělského původu jsou ekologické.

Co se týče přídatných látek a činidel a jiných požadavků, musí produkty vyhovovat požadavkům ekologické úpravy.

V tomto případě musí být použit číselný kód. V seznamu složek musí být uveden procentní podíl ekologicky získaných složek, jež musí být identifikovány. Logo a označení původu se nesmí používat.

Vzorová etiketa:

Uzený losos v ekologickém kopru

Složení: losos¹, kopr* (1 %), rostlinný olej*, sůl, kouř, *15 % složek zemědělského původu pochází z ekologické produkce

DE – 000XX – ekologické, biologické (číselný kód musí být umístěn na jasně viditelném místě)

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE

Nový systém výpočtu pro zemědělské složky

Účinný od 1. 1. 2009 pro všechny nové produkty a od 1. 7. 2010 pro všechny produkty

Nové ekologické nařízení požaduje nový systém výpočtu procentního podílu zemědělských složek. Přídatné látky, jež jsou ve sloupci „kód“ v Příloze VIII (nařízení č. 889/2008) označeny hvězdičkou, musí být vypočítány jako složky zemědělského původu.

¹ ryba se musí považovat za zemědělskou složku

Příklad výpočtu:

Ekologická celozrnná pšeničná mouka 60 %*
 Voda 32 %
 Ekologická slunečnicová semena 3 %*
 Kvasnice 2 %
 Sůl 2 %
 Lecitin 0,8 %
 Kyselina citronová 0,2 %
 Enzymy

Výpočet:

*95 % složek zemědělského původu musí být ekologických (čl. 23 odst. 4 písm. a) bod ii) nařízení 834/2007)

*Složky, které musí být vypočítány, jsou: celozrnná mouka, slunečnicová semena, lecitin (čl. 27 odst. 2 písm. a) nařízení č. 889/2008)

*Složky, které nemusí být vypočítány, jsou: voda, kvasnice, sůl, kyselina citronová (článek 27 odst. 2 písm. b) nařízení č. 889/2008)

*Přidatné látky (čínidla): enzymy se nezohledňují.

1. Z celkového složení složky, které musí být do výpočtu zařazeny (celozrnná mouka, slunečnicová semena, lecitin), jsou celozrnná mouka a slunečnicová semena obsaženy v ekologické kvalitě a lecitin v konvenční kvalitě.
2. Z toho důvodu je 98,7 % zemědělských složek ekologických.
3. Recept je v souladu s ostatními požadavky nařízení a může být uveden na trh jako ekologický výrobek.

Obalový materiál

Obalový materiál vytištěný v souladu s požadavky nařízení 2092/91 může být používán nejpozději do **1. 1. 2012**, je-li produkt v souladu s požadavky nařízení 834/2007.

Od **1. 7. 2010** budou požadovány další prvky označení (logo EU, číselný kód, označení původu). Obalový materiál by měl být upraven tak, aby byl v souladu s novými požadavky. Starý obalový materiál může být používán nejdéle do 1. 1. 2012.

Shrnutí různých termínů**1. 1. 2009 Nové etikety pro produkty:**

- obsahující pouze některé ekologické složky
- pocházející z lovu volně žijící zvěře nebo rybolovu a obsahující ekologické složky

Je zrušeno 70% pravidlo označování. Úplný výprodej zbývajících výrobků je povolen do **31. 12. 2011**.

Pro současné 95% ekologické produkty neplatí do 30. 6. 2010 žádné změny za předpokladu, že jinak tyto produkty splňují požadavky nařízení 834/2007.

1. 7. 2010 Zahájení výměn etiket za nové etikety pro všechny ekologické produkty zahrnující:

- označení (pravidlo hvězdičky) ekologických složek v seznamu složek
- **nový** číselný kód
- logo EU
- označení původu
- základ pro výpočet ekologického podílu

1. **1. 2012** Zastavení používání starého obalového materiálu označeného podle ekologického nařízení 2092/91

3.4 DOVOZY A ASPEKTY SPRAVEDLIVÉHO OBCHODU

**Nové nařízení o dovozech;
 více spolehlivosti, pokud jde
 o importované bioprodukty?**

[Jochen Neuendorff, Beate Huber]

Evropský trh s ekologickými produkty dynamicky roste. Zpracovatelské a obchodní společnosti ve stále větší míře vstupují na tento trh, který má velmi slibnou budoucnost. Ekologická zemědělská výroba na mezivětrské úrovni však nevzrostla stejným tempem jako trh s ekologickými produkty.

Z tohoto důvodu je rostoucí objem ekologických produktů spotřebovaných v Evropě dovážěn do EU ze zemí

mimo EU („třetích zemí“). V roce 2008 bylo v samotném Německu uděleno téměř 1800 dovozních povolení pro dovozy ekologických produktů.

S novým nařízením Rady (ES) č. 834/2007 a ustanoveními upravujícími dovozy ze třetích zemí (tzv. prováděcími pravidly: nařízení (ES) č. 1235/2008) schválenými v prosinci 2008 se rámcové podmínky pro dovozy ze třetích zemí značně změní. Zavedení nových dovozních nařízení bude mít vliv na důvěru spotřebitelů v ekologické produkty na dlouhou dobu i na konkurenceschopnost evropských ekologických zemědělců v nadcházejících letech. Tyto dva faktory budou rozhodující pro budoucí úspěch ekologických produktů.

Úprava pro třetí země počínaje rokem 2009

Pro dovážení ekologických produktů ze třetích zemí do EU budou v budoucnosti existovat tři možnosti:

1. Nařízení EU o ekologickém zemědělství platí ve třetí zemi přesně jako v členských státech EU, tj. produkty jsou „**vyhovující**“. Ve spolupráci s členskými státy EU Evropská komise sestaví seznam uznávaných „**vyhovujících**“ kontrolních orgánů schválených k provádění kontrol a vydávání osvědčení ve třetích zemích.
2. Pro třetí země platí výrobní normy a kontrolní opatření, které jsou rovnocenné nařízení EU o ekologickém zemědělství, produkují tak „**rovnocenné**“ produkty. V tomto případě lze uznání EU získat buď tak, že
a) příslušná třetí země byla zařazena do seznamu Evropské komise uznávaných třetích zemí nebo
b) kontrolní orgán pracující ve třetí zemi byl zařazen Evropskou komisí do jejího seznamu „rovnocenných“ kontrolních orgánů.
3. Subjekty ve třetí zemi používají výrobní normy a kontrolní opatření rovnocenné s nařízením EU o ekologickém zemědělství a příslušný orgán EU udělí dovozní povolení dovozci EU. Tato oprávnění mohou být udělena členským státem EU do 12 měsíců od okamžiku, kdy Komise zveřejní první seznam kontrolních orgánů uznávaných jako „rovnocenné“. Oprávnění jsou platná až 24 měsíců od zveřejnění seznamu „rovnocenných“ kontrolních orgánů třetích zemí.

Ačkoli jsou již nová pravidla v platnosti, v roce 2009 ještě nedojde ke změnám stávajících dovozních postupů.

Seznam uznávaných třetích zemí (Argentina, Austrálie, Kostarika, Indie, Izrael, Nový Zéland a Švýcarsko) byl převeden do nového nařízení a zůstává v platnosti. Rovněž postup vydávání dovozních povolení příslušnými orgány členských států EU bude používán do doby, než Evropská komise zveřejní první seznam uznávaných kontrolních orgánů ve třetích zemích.

Proces uznávání kontrolních orgánů pracujících ve třetích zemích zahájí v roce 2009 Evropská komise. Ustanovení nařízení (ES) č. 1235/2008 stanoví, že bude zveřejněn rejstřík kontrolních orgánů pracujících ve třetích zemích s použitím norem rovnocenných nařízením EU o ekologickém zemědělství. První lhůtou pro přijímání žádostí od certifikačních orgánů je 31. říjen 2009. Zveřejnění seznamu „rovnocenných“ kontrolních orgánů pracujících ve třetích zemích se nepředpokládá před polovinou nebo koncem roku 2010.

Postup schvalování kontrolních orgánů s vyhovujícím kontrolním systémem (prováděním všech jednotlivých bodů nařízení EU o ekologickém zemědělství) byl odložen. Komise předpokládá důsledný postup hodnocení souladu s nařízením EU. Ten má zabránit narušování hospodářské soutěže, které by ohrožovalo konkurenceschopnost evropských ekologických producentů, a zajistit ochranu spotřebitelů. První lhůtou pro podávání žádostí o zařazení je říjen 2011. Zveřejnění seznamu „vyhovujících“ kontrolních orgánů pracujících ve třetích zemích se nepředpokládá před rokem 2012.

Požadavky pro žádosti certifikačních orgánů

Podrobné požadavky pro dokumenty k žádostem, tj. kritéria pro hodnotící orgány, hodnotící zprávy a jiné dokumenty, které je třeba předložit, jsou částečně popsány v základních předpisech (nařízení EU č. 834/2007) a prováděcích předpisech (nařízení EU č. 1235/2008), a částečně v tzv. směrnících, které mohou být snadněji upraveny, a tedy mohou být popisnější.

Kontrolní orgány, které chtějí požádat o zařazení do seznamů, musí předložit hodnotící zprávu vypracovanou nezávislou třetí stranou, která vyhovuje ISO 17011, mezinárodní normě pro akreditační orgány. Tato hodnotící zpráva musí obsahovat informace o revizích dokumentu a úředních a svědeckých auditech provedených ve třetích zemích. V této souvislosti je třeba,

aby kontroly na místě prováděla jménem akreditačního orgánu skupina odborníků s mezinárodními zkušenostmi s vydáváním ekologických osvědčení.

Žadající kontrolní orgány musí dále předložit podrobný popis ekologických norem, na nichž je založeno jejich vydávání osvědčení ekologickým zemědělským podnikům, zpracovatelským a vývozním operacím.

EU již v dovozních směrnících stanovila, že postup, který rozhoduje, co je vyhovující, bude vyžadovat plné uplatnění nařízení EU, např. zveřejnění databáze dostupnosti ekologického osiva. Rovněž skupinové vydávání osvědčení, což je systém, který má velký význam z hlediska rozvojových politik, se neshoduje s nařízením EU a nebude přijímáno v rámci postupu, který rozhoduje, co je vyhovující. Může se stát, že velmi málo kontrolních systémů bude považováno za vyhovující.

Aby byly splněny požadavky na žádosti, kontrolní orgány budou muset vytvořit a používat jasné, všeobecné a ověřitelné normy. Průhledné normy jsou důležitým pilířem tržní průhlednosti, a tedy korektní hospodářské soutěže.

Dohled nad certifikačními orgány

Je to poprvé, co jsou stanoveny požadavky na dohled nad kontrolními orgány pracujícími ve třetích zemích. Například akreditační orgán musí provádět revize dokumentů, úřední audity a svědecké audity v zastupujících třetích zemích. „Kritická umístění“, tj. úřady kontrolních orgánů v třetích zemích, kde se přijímají příslušná řídicí a certifikační rozhodnutí, musí být součástí auditů a svědecké audity musí být prováděny častěji. Náhodné svědecké audity ve třetích zemích dosud nebyly velmi časté.

Nejvíce dovážených ekologických produktů je uváděno na evropský trh na základě dovozního povolení. Při tomto postupu příslušné orgány EU u každé zásilky ověří, zda je v souladu s požadavky nařízení o ekologickém zemědělství, na základě kontrolních zpráv a hodnotících zpráv vypracovaných akreditačními orgány, když hodnotí certifikační orgán. Protože tento systém vyžaduje dodatečné vyhodnocení dokumentů nezávislou stranou, je velkou nevýhodou, že orgány EU nemohou dohlížet na činnosti certifikačních orgánů nebo cestovat do třetích zemí, aby přímo vyhodnotily situaci na místě.

Nová ustanovení povedou ke zlepšení v monitorování činností kontrolních orgánů ve třetích zemích, zejména tam, kde se objevují problémy.

Dopady na obchod

Nové dovozní postupy značně sníží byrokratickou práci u dovozů. Jakmile budou zveřejněny seznamy schválených certifikačních orgánů, jedinou byrokratickou zátěží obchodníků bude žádost o kontrolní osvědčení, která musí doprovázet každou zásilku v případě „rovnocenných“ produktů. V budoucnu bude moci dovozce okamžitě zkontrolovat, zda je certifikační orgán uznán v EU, a již nebude muset žádat o dovozní povolení, ani mu nebude hrozit odložení nebo zamítnutí schválení.

Dopady pro třetí země

Dosud bylo pro certifikační orgány usazené mimo EU velmi obtížné získat přístup na evropský trh. Velká většina dovozů má osvědčení od certifikačních orgánů z EU a velmi málo dovozních povolení je vydáno na základě osvědčení od neevropského certifikačního orgánu. Evropští obchodníci dávají přednost spolupráci s evropskými certifikačními orgány, se kterými se znají a které často kontrolují jejich operace v EU. Certifikační organizace EU mají rovněž obvykle přímý přístup k pověřeným orgánům a znají jejich očekávání. To je předností v situaci, kdy kontrolní orgány, vývozci a příslušné orgány EU projednávají jednotlivé případy z hlediska „povolených“ odchylek od nařízení EU o ekologickém zemědělství. S novými pravidly platí stejné podmínky pro certifikační orgány EU i mimo EU ve třetích zemích. Certifikační orgány mimo EU mohou prokázat stejnou způsobilost a riziko pro obchodníky spolupracující s místním certifikačním orgánem se neliší od spolupráce s evropským certifikačním orgánem.

Rovněž přístup producentů na evropské trhy bude snadnější, protože již vědí, že bude jejich osvědčení uznáno na evropském trhu. Možné odchylky od norem v rámci režimu rovnocennosti musí být schváleny společně s uznáním certifikačního orgánu a nebudou posuzovány orgánem, pouze když bude požadováno dovozní povolení. Nový systém proto zaručí více průhlednosti a spolehlivosti pro producenty, certifikační orgány a obchodníky.

Provádění nového systému

Nový dovozní systém zaručuje účinnější a méně byrokratické postupy. Avšak jeho účinnost hodně závisí na jeho provádění. Podmínky produkce a zpracování ekologických potravin ve třetích zemích jsou často dost odlišné od západní Evropy.

Stávající postup kontroly a osvědčování prováděný kontrolními orgány ve třetích zemích neřeší dostatečně různá rizika ve třetích zemích. Například konvenční zemědělské jednotky sousedící s ekologickou jednotkou a vlastněné stejným vlastníkem nejsou často řádně kontrolovány a dokumenty, které se týkají pohybu produktů od zemědělského stadia přes zpracování po vývoz, jsou nedostatečné. Pouze v malém množství případů se provádí dodatečné kontroly rizika, dodatečné kontroly a chemické analýzy. Začne-li být kontrolní orgán příliš náročný a uplatňuje sankce, vývozce zpravidla přejde k jinému kontrolnímu orgánu. Laxnost ve vydávání osvědčení je usnadněna skutečností, že když vývozce přejde od jednoho kontrolního orgánu k jinému, dokumentace z předchozího vydávání osvědčení (nebo pokusu o vydání osvědčení) a záznamy všech sankcí jsou zřídka k dispozici nově zvolenému kontrolnímu orgánu. Doporučuje se, aby byly tyto problémy řešeny například tím, že převod osvědčení je povinný.

Dalším problémem je snaha obchodníků a organizací vybírat certifikační orgány podle jejich ochoty zkrátit nebo dokonce vynechat přechodné období. Zatímco zpětné uznávání přechodného období je v současnosti v EU přísně regulováno, rovnocenný přístup a špatně harmonizovaná interpretace pravidel EU v rámci rovnocenného přístupu mohou vést k situaci, kdy není uplatněno žádné přechodné období. Ty certifikační orgány, které trvají na uplatňování celého přechodného období, jsou opět konkurenčně znevýhodněny.

Pouze zřídka zveřejní kontrolní orgány názvy společností, kterým bylo vydáno osvědčení ve třetích zemích, a názvy těch, jejichž osvědčení bylo pozastaveno nebo odebráno. Zatímco je tento druh úředního zveřejnění běžný v případě vydávání osvědčení podle národních ekologických norem Spojených států, není tento postup dosud obvyklý u vývozu ekologických produktů do EU.

Ve třetích zemích jsou malí producenti často certifikováni jako skupina. V tomto certifikačním systému

jsou všichni zemědělci nejprve hodnoceni vnitřními inspektory ze svého družstva nebo vývozní společnosti. Inspektoři z kontrolních orgánů proto nenavštěvují všechny výrobní jednotky, ale spíše hodnotí účinnost vnitřního kontrolního systému a poté reprezentativní vzorek výrobních jednotek. Tyto systémy šetří náklady příslušných maloročníků a jsou vysoce účinné, jsou-li přiměřeně prováděny. Je ovšem rovněž možné, že fungují neúčinně, například nejsou-li případy nesouladu sankcionovány vnitřním kontrolním systémem.

Má-li být zajištěna soudržnost ekologických dovozů a korektní hospodářské soutěže, je třeba zaměřit se na odlišné podmínky ve třetích zemích a zajistit společnou interpretaci pravidel EU pro rovnocenný přístup. Je třeba vzít na vědomí, že mezi certifikačními orgány panuje napjatá konkurence. Každé dodatečné kontrolní opatření zvyšuje náklady kontrol a nákladové hledisko je důležité pro společnosti, když si vybírají certifikační orgány. Je tedy nutné, aby byla zahájena debata mezi EU a členskými státy ohledně hodnocení žádostí certifikačních orgánů a rovněž s dozorčími orgány, aby byly zaručeny rovné podmínky pro certifikační orgány, obchodní společnosti a vývozní společnosti. Dalším důležitým nástrojem je zvýšení průhlednosti a zveřejnění používaných norem, aby byla umožněna harmonizovaná interpretace rovnocennosti.

Co nové ekologické nařízení přinese odvětví spravedlivého obchodu?

[Nabs Suma]

Produkty spravedlivého obchodu (fair trade produkty) certifikované rovněž jako ekologické jsou kombinací, kterou volí mnoho fair trade producentů, protože otevírá tržní příležitosti a je v souladu s jejich filozofií.

Z tohoto hlediska byla příprava nového nařízení (ES) č. 834/2007 prováděna zájmem odvětví spravedlivého obchodu a já sám jsem se zúčastnil jako investor, který přispívá k rozhodovacímu procesu. V současnosti je přibližně 55 % produktů spravedlivého obchodu označeno jako ekologické. Zajímavou otázkou je: do jaké míry nové nařízení motivuje odvětví spravedlivého obchodu?

Obecně vidím v novém nařízení řadu zlepšení. Podobně jako jiná nařízení má však i své slabiny. Jednou překážkou pro odvětví spravedlivého obchodu je, že nové nařízení je vydáno v různých dokumentech, což znamená, že subjekty/certifikační orgány je budou muset všechny pročíst: samotné nařízení (ES) č. 834/2007, dvoje různá prováděcí pravidla (ES 889/2008 a 1235/2008) a směrnice pro dovozní prováděcí pravidla. Vezmeme-li rovněž v úvahu křížové odkazy, jako například na nařízení 882/2004 (kontrola potravin a krmiv), je zřejmé, že předpokládané zjednodušení je diskutabilní.

Jedno téma, jež bylo obtížně projednáváno, je oblast GMO (tj. geneticky modifikovaných organizmů), kde Komise vyjádřila svůj postoj k GMO – některé subjekty v ekologickém odvětví doufaly v přísnější postoj, který by jasněji vyjádřil nepřijatelnost GMO v ekologických produktech (náhodně přítomných či nikoli). Odvětví spravedlivého obchodu považuje GMO za důležité téma. Riziko GMO, které se dostávají do produktů spravedlivého obchodu, bylo vždy předmětem zájmu a je pravděpodobné, že bude více vykonáno na standardní dobrovolné bázi.

Pro odvětví spravedlivého obchodu jsou však nejdůležitější tyto části:

- Dovozy
- Směrnice pro dovozy / Grower Group Certification (tj. osvědčení skupiny pěstitelů)
- Logo a označení EU
- Posouzení rizika

Dovozy

Nové dovozní nařízení (používané pod č. 834/2007) je významným krokem kupředu v usnadnění postupu dovozu produktů ze třetích zemí do EU. Tato změna dovozního postupu obchodníkům s fair trade produkty a prakticky všem ekologickým dovozcům velice usnadní obchod a zruší povinnost obstarávání ročních dovozních povolení pro jednotlivé zdroje ekologických produktů určených pro jednotlivé členské státy v EU. Odstraněním této části byrokracie Komise vyšla výrazně vstříc žádostem mnoha obchodníků, kteří byli často spoutáni složitými požadavky povolení, což občas skončilo pohromou.

Vzpomínám si, že v letech 1998/99, když jsem pracoval pro obchodní společnost v Londýně a měl dovést nějaké ekologické produkty do EU přes UK, jsem se poté, co byla zásilka odeslána a byla na cestě, dozvěděl, že příslušný certifikační orgán (z USA) byl vyjmut ze seznamu schválených orgánů, protože si neudržel svůj akreditační statut. To byl šok! Zkusil jsem všechna možná řešení, ale okamžitě jsem poznal důležitost nařízení pro toho, kdo obchoduje v certifikačním systému.

V té době byl dovozní postup vždy poněkud komplikovaný se všemi problémy, které musel dovozce zvládnout a vyjednat jménem vývozce producenta s orgány a/nebo „domácím certifikačním orgánem“ dovozce. Nové nařízení je jednodušší se třemi hlavními částmi: seznamem třetích zemí, seznamem vyhovujících certifikačních orgánů a seznamem rovnocenných certifikačních orgánů.

Kromě počátečního schválení certifikačních orgánů (kde lze použít odborný posudek členského státu) již postup nebude vyžadovat každoroční postup žádání o dovozní povolení od členských států. Místo toho budou certifikační orgány schvalovány Evropskou komisí a jakmile budou schváleny, produkty, kterým tento orgán vydá osvědčení, mohou být dováženy do EU. Ještě budou muset mít osvědčení o kontrole (pro postup, který rozhoduje, co je rovnocenné), ale nebude tu žádná souvislost se schválením jednotlivých členských států.

Směrnice pro dovozy a osvědčení skupiny pěstitelů

Směrnice Komise pro dovozy se snaží dále vyjasnit některé obtížné oblasti související s dovozním nařízením a prováděcími pravidly. Principem, který tu Komise používá, je „méně nařízení“. Tento dokument obsahuje některé velmi důležité složky pro odvětví spravedlivého obchodu:

1. Uvádí směrnice o nezbytných podkladech a formátu žádosti certifikačního orgánu, aby poskytovala požadované informace.
2. Uvádí směrnice o subjektech, které mohou sestavit „hodnotící zprávu“ o žádajícím certifikačním orgánu, a rovněž nezbytné kompetenční požadavky, které musí splňovat akreditační a dozorčí orgány.

© Photobank.ch - shutterstock

3. Uvádí jasné směrnice o rozdílech mezi operací „Seznam vyhovujících subjektů“ a „Seznam rovnocenných subjektů“.

Zřejmě nejdůležitějším prvkem směrnic (zejména pro tisíce maloročníků, od nichž mnoho obchodníků spravedlivého obchodu nakupuje ekologické produkty) je zařazení „**Směrnic pro hodnocení rovnocennosti režimů skupinového osvědčení ekologických producentů používaných v rozvojových zemích**“. Skupinové osvědčení používající vnitřní kontrolní systémy musí být jedním z hlavních úspěchů první části tohoto desetiletí, kdy stovky účastníků ze všech zájmových skupin odvětví se dokázaly shodnout na důvěryhodnosti tohoto druhu osvědčení a na způsobu jeho používání. Z hlediska obchodníků spravedlivého obchodu bylo nanejvýš důležité, aby Komise ve svých směrniciích provedla odkaz na skupinové osvědčení, což učinila.

Logo a označení EU

Podobně vytvoření jednotného evropského ekologického loga je velkým krokem kupředu, protože rozšíří možnosti producentů spravedlivého obchodu, kteří vstupují na evropský ekologický trh. Jsou tak méně závislí na těch certifikačních orgánech, které používají „soukromá loga“. Z praktického hlediska některé soukromé etikety působily problémy obchodu a certifikační orgány vyžadovaly analýzu „rovnocennosti“ jiných norem s jejich vlastními.

Zatímco soukromé normy a loga mají svou úlohu a hodnotu, jejich zaměření na diferenciaci a růst trhu se může někdy stát nespravedlivou překážkou obchodu. Používá-li certifikační orgán své soukromé normy, na jejichž základě lze normy místních certifikačních orgánů (třetí země) s obtížemi považovat za „rovnocenné“, nebo ještě hůře začíná-li obchod váznout, jsou znevýhodněni obchodníci spravedlivého obchodu. Dále je důležité, aby producentské subjekty nebyly nuceny k závislosti na mezinárodních certifikačních orgánech, ale mohly se spolehnout na místní certifikační orgán, který je subjektu blíže, hovoří místním jazykem, rozumí politické situaci v daném území a jehož certifikační náklady jsou nižší.

V této souvislosti je přístup certifikačních orgánů třetích zemí k logu EU pozitivním krokem kupředu a pomáhá ekologickému rozvoji ve třetích zemích. U tropických produktů toto opatření umožňuje producentovi bližší kontakt se zákazníkem a dává mu určitou důvěru v ekologickou původnost produktů dovážených ze třetích zemí. Dalším přínosem je, že evropský spotřebitel dostává harmonizovanou etiketu napříč členskými státy EU, která velmi usnadní rozpoznání produktů.

Mám mnohaletou zkušenost v odvětví spravedlivého obchodu, kde jsme (přínejmenším u potravinářských produktů) využívali výhody jednotného loga fair trade, které je nyní rozpoznatelné po celém světě. Statistiky v UK i přes svou daleko kratší historii jasně naznačují, že etiketa fair trade je lépe rozpoznatelná (zákazníky UK) než jiná ekologická loga.

Vyhodnocení rizik

Dalším pozitivem musí být větší důraz, který nařízení klade na vyhodnocení rizik. Zásady pro posouzení rizika byly v tomto novém nařízení dále rozpracovány.

Obávám se, že někteří budou zklamáni rozsahem těchto zásad, a jako zastánce používání tohoto postupu bych s tím i souhlasil. Ano, je tu jistý pokrok, ale není dostatečný. Do určité míry chápu, proč tomu tak je. Používání vyhodnocení rizik je jedním z nejsložitějších nástrojů, které mohou mít neblahý vliv na toto odvětví, používají-li se špatně. Uvedu příklady s rozdílnými výsledky.

Vezmeme používání vyhodnocení rizik navržené směrnicí EU pro osvědčení skupiny pěstitelů používající vnitřní kontrolní systémy. Rozumím dobře použití posouzení rizika v tomto případě, protože je jasně zdokumentováno, ale také vím, že trvalo déle než tři roky, než byl zpracován systém souladu používání metody vyhodnocení rizik v této souvislosti, na kterém spolupracovali nejlepší ekologičtí odborníci, aby zformulovali spolehlivý pracovní postup. Komise propůjčila své odborné znalosti a rovněž přispěli zástupci dalších členských států. Tento postup znamenal, že jak certifikační orgány, tak hospodářské subjekty si mohly být jisté, že budou pracovat za rovných podmínek, což je jeden z nejlepších výsledků, jakých IFOAM dosáhla od roku 2001.

Na druhé straně je práce jednotlivých certifikačních orgánů, zaměřená na používání posouzení rizika v jiných oblastech. Chybí-li důkladná práce na harmonizovaném přístupu, systém může být ohrožen „libovolnými“ definicemi a protokoly jednotlivých certifikačních orgánů. To nutně nemusí být problém. Ale konkurenční prostředí, v němž je provozován certifikační „obchod“, může vést některé certifikační orgány k vynalézání zajímavých „subjektivních“ interpretací rizika (kontrolní/certifikační funkce). Není-li přístup přesně formulován, lze se setkat se situací, kdy mají dva certifikační orgány různé přístupy ke stejnému nesouladu, a v důsledku se může jeden subjekt setkat s daleko přísnější interpretací jednoho certifikačního orgánu, zatímco druhý s volnější interpretací svého certifikačního orgánu. Solidarita by vzala za své a důvěryhodnost systému by mohla být zpochybněna. Zřejmým přínosem by byl postup tímto směrem, ale pokud by se prováděl nedůsledně, sloužil by pouze ke znehodnocení důvěryhodnosti odvětví.

Komise nakonec umožnila certifikačním orgánům provádět posouzení rizika nesouladu subjektu a rozhodnout, zda chtějí kontrolovat všechny oblasti ekologické činnosti během ročního auditu, nebo pouze zvláštní oblasti, které vyhodnotily jako nejvíce rizikové.

Závěr

Jako člen odvětví spravedlivého obchodu se domnívám, že toto nařízení představuje jistý pokrok vůči svému předchůdci. Uspadní dovozy a obchod a prostřednictvím loga EU rovněž umožní lepší přístup na trh. Ostatní oblasti ještě vyžadují práci, ale celkově jde o krok vpřed.

3.5 NOVÉ OBLASTI V RÁMCI EKOLOGICKÉHO NAŘÍZENÍ

Zavedení právní definice ekologických kvasinek

[Alexander Beck]

Kvasinky a kvasinkové produkty jsou výslovně zmíněny v novém ekologickém nařízení: (nařízení (ES) č. 834/2007 článek 1). Nařízení (ES) č. 889/2008 bylo poprvé pozměněno nařízením (ES) č. 1254/2008 s podrobnými prováděcími pravidly pro výrobu kvasinek a kvasinkových produktů v ekologické jakosti.

Od 1. ledna 2009 existuje ekologická norma, která reguluje výrobu ekologických kvasinek a kvasinkových produktů.

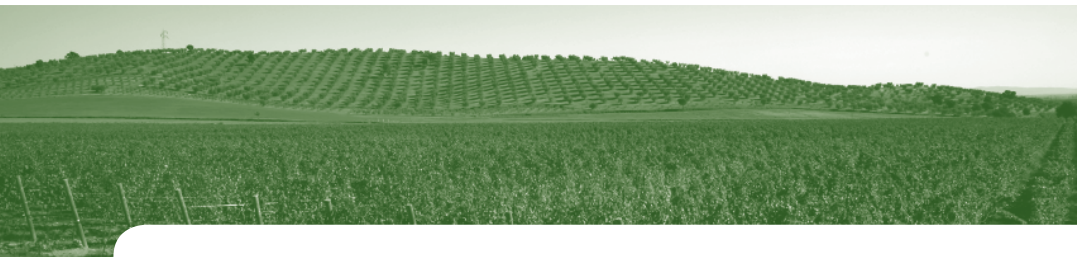
Během diskuzí o nových požadavcích na ekologické kvasinky bylo nejobtížnějším úkolem rozhodnout, co lze používat jako substráty, které jsou základem ekologických kvasinek. Vášnivě se diskutovalo o tom, zda mají být povoleny syntetické zdroje dusíku a fosforu, ale nakonec bylo rozhodnuto, že jako substráty by měly být přípustné pouze přírodní ekologické suroviny.

Nové nařízení stanoví, že ekologické kvasinky musí být vyrobeny s použitím ekologických surovin. Do 31. prosince 2013 může být k substrátu pro ekologické kvasinky přidáváno 5 % konvenčního kvasinkového extraktu.

Rovněž byly stanoveny normy pro činnidla, která mohou být používána při výrobě primárních kvasinek a jejich dalším zpracování na kvasinkové produkty jako kvasničné extrakty, kvasničné vločky a sušené kvasnice. Schválená činnidla jsou chlorid vápenatý, oxid uhličitý, kyselina citronová, kyselina mléčná, dusík, uhličitán sodný, bramborový škrob, rostlinné oleje a kyslík.

Kvasinky a kvasinkové produkty musí být od 1. ledna 2014 započítány jako přísady zemědělského původu, a budou proto součástí požadovaného 95% obsahu ekologických surovin v produktech složených z různých přísad.

Nové nařízení pro kvasinky a kvasinkové produkty pozitivně přispěje k dalšímu rozvoji ekologických potravinových produktů. Velký podíl konvenčních kvasinek a kvasinkových produktů v ekologických potravi-

nách bude včas nahrazen ekologickými kvasinkovými produkty. To přispěje k hodnověrnosti ekologických produktů. Ekologické kvasinky vyhovují představám ekologického spotřebitele, a mohou být tedy považovány za investici do důvěry ekologického spotřebitele. Budou inspirovat kvasničný průmysl k hledání inovačních technologií a výsledkem budou nové udržitelné kvasinkové produkty vyrobené v souladu s ekologickým nařízením.

Společná pravidla pro produkci ekologické akvakultury v nařízení (ES) č. 889/2008

[Andreas Stamer, Stefan Bergleiter]

Zatímco staré nařízení (ES) č. 2092/91 umožňovalo soukromým organizacím nebo jednotlivým členským státům vyvíjet své vlastní samostatné normy ekologické akvakultury (což vedlo k bouřlivému rozvoji odvětví ekologické akvakultury od devadesátých let), nové nařízení stanovilo v kapitole 2 písm. a) základnu pro soudržná a závazná pravidla tohoto odvětví.

Úvod

Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 rozšiřuje rozsah ekologického zemědělství o akvakulturu, a proto je třeba přijmout pro ni prováděcí pravidla. Komise rozhodla připojit prováděcí pravidla pro akvakulturu k obecným prováděcím pravidlům (nařízení Komise (ES) č. 889/2008), která byla odhlasována SCOF (Stálým výborem pro ekologické zemědělství) dne 2. července 2008. Bude to provedeno změnou prováděcích pravidel, která budou obsahovat zvláštní kapitoly o akvakultuře.

Zatímco Generální ředitelství (GR) pro zemědělství Evropské komise je zodpovědné za ekologické nařízení, GR MARE je vedoucím orgánem Komise pro sestavení prováděcích pravidel pro akvakulturu. Před předáním konečného návrhu členským státům však bude uspořádána meziútvárová porada mezi různými GR Komise. Poté bude dokument předložen k hlasování v SCOF.

Od konce roku 2007 GR MARE uspořádalo různá setkání odborníků, která měla přinést podněty pro sestavení návrhu. Tato setkání se vyznačovala debatami mezi zastánci „tvrdé“ linie soukromých certifikačních

programů a veřejnými orgány členských států, které jsou vstřícnější vůči průmyslu, a – v menší míře – samotným průmyslem akvakultury. Nevládní organizace, které jsou obvykle poměrně kritické k celosvětovému vývoji odvětví akvakultury, nepřispěly téměř ničím. Málo přispěly rovněž provozy ekologické akvakultury, kterým již bylo vydáno osvědčení, ačkoli byly nejpostiženějšími zájmovými skupinami.

Původní plán Komise na úpravu prováděcích pravidel pro akvakulturu v roce 2008 byl stažen, protože členské státy a odvětví oznámily, že návrhy nebyly dostatečně rozpracované, a rozhodnutí bylo odloženo do léta 2009. Výsledkem tohoto zdoluhavého postupu bylo předložení tří následných návrhů „pracovních dokumentů“ prováděcích pravidel, přičemž první z nich byl předložen v červenci 2008. Nicméně zúčastnění odborníci měli – obecně řečeno – potíže se zjištěním souvislostí mezi tím, co bylo diskutováno a předloženo mimo i v rámci jednání, a obsahem návrhů, které se objevily. Kromě toho se každý návrh značně lišil od předchozí verze.

Současný obsah a jeho důsledky pro odvětví

Protože dosud nebyla přijata podrobná prováděcí pravidla pro akvakulturu a nebyla dohodnuta jejich konečná verze, nebude možné určit jejich skutečný dopad na stávající i potenciální producenty a zpracovatele ekologické akvakultury. Následující přehled je tedy založen na současném stavu (leden 2009) pracovního dokumentu Komise, a může tedy pouze poskytnout první informace.

Na rozdíl od zemědělských předpisů jsou příslušné vnitrostátní orgány schopny určit místa, oblasti nebo regiony, ve kterých nepovolí (ekologickou) produkci akvakultury. Nová pravidla stanoví environmentální analýzu (dopadů) a plán hospodaření, včetně strategií omezení odpadů (ačkoli maximální hodnoty environmentálních kontaminujících látek v krmivech nebo ekologických potravinách nejsou stanoveny). Tento požadavek a požadavky na vzdálenosti mezi farmami na otevřené vodě a řekách zůstávají sporné a ve své stávající podobě budou mít dopad na některé ekologické producenty.

Produkce sladkovodních a mořských řas (kapitola 1 písm. a)

Kapitola o mořských řasách se týká vodních rostlin a planktonu (rovněž jako krmiva) a rozlišuje mezi divokou sklizní a kulturními systémy. Vhodné a udržitelné techniky sklizně jsou definovány pro divokou sklizeň společně s vhodností a zúrodněním místa pro kulturní řasy. Orgány mohou opět rozhodovat o aspektech místa. Současná verze prováděcích pravidel by neměla omezovat činnosti stávajících sklizeňů a pěstitelů mořských řas. Certifikace jejich produktů jako ekologických v Evropě má potenciál způsobit výrazné změny, například v dostupnosti certifikovaných ekologických potravinářských přísad a kosmetických přípravků.

Produkce ryb a ostatních vodních živočichů (kapitola 2 písm. a)

Předpisy pro produkci suchozemských hospodářských zvířat a vodních živočichů jsou velmi podobné, ale protože ekologická akvakultura je v raném stadiu vývoje, existují různá povolení, například jak postupovat při nedostupnosti ekologických živočichů. Chovy a plemenné chovy pro ekologickou akvakulturu musí mít osvědčení ekologického původu, ačkoli je za určitých okolností možné používat divoké nebo konvenční chovy. Podíl konvenčních nebo divokých mladých živočichů, kteří jsou používáni na farmě s osvědčením, musí být každoročně omezen nejméně o 10 %, což je povoleno pouze v první třetině produkčního cyklu. Tyto předpisy zbavují divoké chovy zátěže a mají zvláštní význam pro některé druhy tropických garnátů. Toto opatření má podpořit líhně pro tvorbu uzavřených produkčních cyklů pro tyto i jiné druhy. Nemusí být použitelné pro všechny druhy, které se v současnosti používají v ekologické produkci. Toto nařízení je omezeno do revize v roce 2013.

Základní podmínky pro hospodaření s vodními živočichy v ekologickém chovu jsou formulovány podrobně ve stylu zásad (článek 25 písm. g). Neexistují žádné zvláštní požadavky na vzhled rybníků a klecí kromě struktury dna rybníků (písek, štěrky, přírodní zemina). Musí být provedena vhodná opatření proti útěkům (ačkoli v praxi je to obtížné, ne-li nemožné) a pro minimalizování negativních vlivů na místní ekosystémy. Hustoty chovu podle druhů jsou uvedeny v přílohách druhů.

V článku 25 písm. g) jsou uvedeny podrobnější údaje o systémech podniků. Uzavřené systémy, ve kterých jsou živočišné chování po celý životní cyklus uvnitř zařízení, jsou zakázány. Uvnitř zařízení jsou povoleny pouze líhně a odstavovací stanice pro chov potěru až do plůdkového nebo postlarválního stadia. Ačkoli někteří producenti akvakultury považují tyto uzavřené systémy za vhodnější než systémy otevřené, tento aspekt nařízení naznačuje rozdíl mezi přírodními a blízce přírodními systémy a čistě technickými systémy se zcela umělým prostředím pro zvířata. Rybníky v krajině musí umožňovat kontrolu průtoku a kvality vody na přítoku a odtoku. Nejméně 5 % celkové plochy farmy musí být ponecháno v přírodním nenarušeném stavu, ačkoli není jasné, jak toto opatření definovat a jaké činnosti ekologických producentů je zapotřebí.

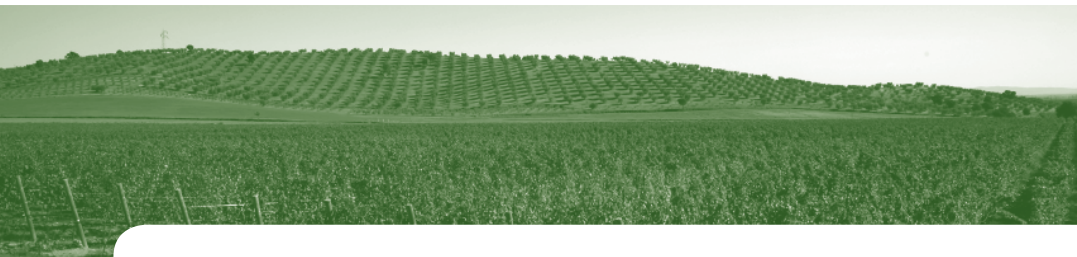
Management a pohoda vodních živočichů

Předpisy pro zacházení s živočichy jsou podobné pokynům „správných postupů akvakultury“ z běžných příruček pro farmy akvakultury. Hustoty chovu v přílohách jsou nepřesné a zůstávají sporné. Konečné rozhodnutí bude mít dopad na některé ekologické producenty. Používání umělého světla je omezeno na 16 hodin denně s výjimkou „řádně odůvodněných okolností“. To umožňuje vydávání ekologického osvědčení pro tresky v mořských klecích, kde se používá světlo 24 hodin denně, což je předmětem sporů některých odborníků na ochranu zvířat.

Stálé provětrávání rybníků není povoleno. Provětrávání je povoleno v nouzových nebo zvláštních stresových situacích jako urovnávání terénu nebo sečení. Používání tekutého kyslíku je povoleno pouze pro potřeby přepravy a zdraví živočichů. Tyto předpisy jsou ve zřejmém rozporu s některými soukromými a vnitrostátními normami akvakultury a povedou k větší extenzitě např. v odvětví ekologického chovu pstruhů. Rovněž jsou v rozporu s maximálními hustotami chovu podle příloh pro různé druhy, které lze bez trvalého provětrávání v praxi zvládnout pouze s použitím velmi vysokého průtoku vody.

Předpisy pro porážku souvisejí s obdobím hladovění před sklizní a metodami omráčení a usmrcení. Usmrcení ledovou vodou je povoleno u středomořských a tep-

lovodních druhů a rovněž u tropických bezobratlých (garnáti atd.). Poslední druh může být rovněž usmrčen oxidem uhličitým. Ačkoli toto opatření umožní středomořským producentům ekologických okounů a cejnů pokračovat v činnosti a dalším přejít na jinou produkci, přesvědčivé vědecké důkazy tvrdí, že se jedná o nepřijatelnou praxi, a je jisté, že by měla být/bude zakázána v budoucích revizích nařízení.

Používání hormonů je obecně zakázáno. Toto opatření postihne vydávání osvědčení u některých druhů, které se v závislosti na regionu chovu obtížně rozmnožují bez hormonálních injekcí, např. kapr ve střední Evropě.

Předpisy pro krmiva a krmení

S výjimkou rybí moučky a rybího oleje musí být krmivo složeno z certifikovaných ekologických surovin kromě látek, které jsou uvedeny v příloze VI nařízení (ES) č. 889/2009 (vitaminy, pojiva atd.). Rybí moučka a olej se vyrábějí ze zbytků ryb ulovených v udržitelném rybolovu pro lidskou spotřebu. Nejsou-li tyto zbytky k dispozici, mohou být použity moučka a olej z udržitelného rybolovu, ale podle nařízení (ES) č. 834/2007 a (ES) č. 2371/2002 tento rybolov zahrnuje evropský rybolov definovaný jako udržitelný v rámci společné rybářské politiky. Tato definice udržitelného rybolovu není jednoznačná.

Rovněž lze používat materiál z kulturních ryb, není-li zkrmován stejnými druhy. Do roku 2014 mohou rybí moučka a rybí olej vyrobené ze zbytků tvořit až 30 % denní krmné dávky. Používání rybí moučky a rybího oleje v ekologických krmivech, ať pocházejí ze zbytků, odpadů nebo redukčního rybolovu, zůstává velmi sporné. Důsledky pro evropské ekologické producenty nebudou zřejmé, dokud nebude určena konečná verze předpisů. Pokud jde o používání přírodních karotenoidů, viz přílohu VI nařízení (ES) č. 889/2008. Toto používání přírodních karotenoidů zůstává předmětem sporů různých členských států Evropské unie.

Mušle a jiní měkkýši

Předpisy pro produkci měkkýšů se týkají výběru místa, stávajících předpisů o evropských měkkýších, kvality vody a původu divokých chovů a chovů z líhní.

Současné navrhované předpisy jsou omezené a praktiky většiny obchodních chovatelů měkkýšů by výrazně neomezily. Nabídka ekologických měkkýšů na evropském trhu vedle podobných, ale necertifikovaných neekologických měkkýšů může spotřebitele mást, ale prokazuje přirozenou ekologickou povahu pěstování měkkýšů.

Prevence a léčba nemocí

Směrnice pro udržování zdraví chovů jsou opět podobné směrnicím ve „správných postupech akvakultury“. Omezují se na obecné vstupy do hospodářství a intenzitu a požadují plán veterinární péče, ponechání ladem a hygienická opatření. Vakcinace je povolena podle článku 48 směrnice Rady 2006/88/ES. Používání ultrafialového světla a ozónu je rovněž povoleno v líhních, ačkoli stálý tlak bude mít zřejmě za následek, že tato opatření budou rozšířena do ostatních oblastí produkce akvakultury.

Kromě používání alternativních léků, imunostimulantů, probiotik a homeopatické léčby se povolují maximálně dvě alopatické léčby za rok (u koryšů pouze jedna) s výjimkou vakcinací, léčby parazitů a povinných eradikačních plánů. Ochranné lhůty se obecně zdvojnásobují. Stávající ekologické normy jsou v mnoha případech přísnější než tato omezení, což má za následek potenciální prodej ekologických produktů, které byly upraveny daleko více než ostatní ekologické produkty akvakultury. Tyto předpisy jsou zřejmě odlišné od těch, které platí na jiných velkých trzích, například v USA, s důsledky pro vývoz.

Poznámky a závěry

Je třeba znovu zdůraznit, že prováděcí pravidla pro akvakulturu dosud nebyla dokončena a některé výše zmíněné body zůstávají v jednání. Je však zřejmé, že současná verze má určité obecné i specifické slabiny, které budou mít vliv na stávající i potenciální budoucí ekologické producenty akvakultury. Ačkoli v otázkách výběru místa a hospodaření farmy je nařízení poměrně omezující, obecně nejsou současná prováděcí pravidla obzvláště přísná, a proto je mnoho současných zemědělců může dodržovat poměrně snadno. To by sice umožňovalo rozšíření ekologického trhu, ale je ohrožen trh současných producentů a potenciálně může být oslabena spotřebitelská důvěra a podpora ekologické akvakultury.

Existuje značný obchodní tlak na to, aby byl umožněn rozvoj ekologické akvakultury pro mnoho druhů, produkčních systémů a zeměpisných regionů. V některých oblastech byla použita pružnější pravidla s časovými omezeními, která by překonala současné potíže s dodržováním ekologických zásad. V některých případech nejsou tato pravidla nebo časová omezení realistická a mohou nastat potíže po revizi nařízení, budou-li vydávána osvědčení většímu počtu producentů podle méně přísných pravidel. Příkladem je produkce garnátu tygřího v Asii.

Bude-li společné evropské nařízení stabilní, bude mít mnoho výhod. Zákazníci se mohou seznámit se společným ekologickým logem EU pro ryby a rybí výrobky, ale dokud se budou na trhu objevovat soukromá a vnitrostátní loga, bude fakticky fungovat dvojí certifikační systém, ve kterém budou někteří producenti certifikováni podle základního nařízení a někteří podle dodatečných požadavků soukromých norem nebo norem členských států. To je již obecně problém ekologických potravin od počátku platnosti nařízení (EHS) č. 2091/92.

BfOvegetables with clean **BfO**graphy

ORWINE: další krok směrem k regulaci EU v oblasti ekologického vinařství

[Cristina Micheloni]

ORWINE je výzkumný projekt financovaný EU, který se zaměřuje na poskytování odborné technické podpory pro vývoj legislativního rámce EU a na vypracování kodexu správných postupů pro ekologické vinařství. Projekt ORWINE končí na jaře 2009 po třech letech výzkumu prováděného na několika aspektech ekologické produkce vína. Doporučení budou doladěna v následujících měsících po shrnutí výsledků tříletého výzkumu. Některé důležité otázky politické povahy však zůstávají otevřené.

Pozadí

Ekologická produkce vína nebyla dosud v rámci ekologického nařízení (EHS) č. 2092/91 usměrňována, ale nové ekologické nařízení (ES) č. 834/2007 obsahuje zpracování vína jako novou oblast. Na druhé straně však chybějící nařízení EU nebránilo výrobcům vína, aby přešli na ekologickou výrobu, ani spotřebitelům, aby kupovali „ekologická vína“. V posledních několika letech neustále rostl trh s „vínem vyrobeným z ekologických hroznů“ a s „ekologickým vínem“ vyrobeným podle soukromých norem. Nové ekologické nařízení EU by mělo zaplnit tuto legislativní mezeru a definovat na úrovni EU, co je ekologické víno či biovíno.

V této souvislosti projekt ORWINE poskytuje vědecký základ procesu rozhodování. Byly použity různé nástroje, například široké analýzy současného stavu (včetně průzkumu výrobců, průzkumu spotřebitelů, průzkumu trhu, analýzy stávajících soukromých norem a doladění nástrojů environmentálního hodnocení pro ekologické vinařství), široký výzkum vinařských postupů a jejich kombinovaného používání a vyhodnocení vinařských technik v síti pilotních farem. Veškerá vědecká práce byla od počátku provázena širokou účastí zástupců zájmových skupin na vnitrostátních setkáních i setkáních EU, přímých konzultacích, internetových průzkumech a dalších aktivitách pro šíření informací.

Kde a co regulovat na evropské úrovni

Návrh regulovat ekologické vinařství na úrovni EU a neomezovat regulační proces na výrobu hroznů se setkal s širokým souhlasem všech dotázaných skupin. Komise EU rozhodla regulovat novou oblast v rámci nového ekologického nařízení a nikoli v rámci Společné organizace trhu (CMO), jak požadovaly některé velké zájmové skupiny v odvětví vína.

Zájmové skupiny souhlasily s regulací jak přísad (a činiidel), tak technologií v rámci nového ekologického nařízení (články 6 a 19 „Látky a techniky“). Většina zástupců byla proti vnitrostátní nebo regionální úpravě (s výjimkou mimořádných klimatických podmínek nebo „zvláštních“ vín) a upřednostňovala regulaci všech otázek na úrovni EU a případně jejich soulad s ostatními mezinárodními ekologickými nařízeními.

Přísady a činidla

Na základě výsledků výzkumné práce ORWINE a analýzy soukromých norem a potřeb vyjádřených výrobci lze jasně říci, že ekologické víno s „nulovým vstupem“ lze vyrábět pouze ve velmi omezených případech a sezónách. Proto bylo důležité stanovit přísady a činidla, které nejsou potenciálně škodlivé pro životní prostředí nebo lidské zdraví a které jsou zásadní pro výrobu „dobrého“ ekologického vína. Tyto látky se rozdělují do tří kategorií:

- a) látky již povolené v ekologickém zpracování;
- b) mikroorganismy a deriváty, normálně povolené v ekologickém zpracování bez další specifikace;
- c) látky dosud nepovolené v ekologickém zpracování, ale obecně povolené soukromými normami pro ekologickou produkci vína.

Všechny tři kategorie byly vyhodnoceny na základě obecných zásad ekologického zpracování (články 19 a 21 nařízení (ES) č. 834/2007).

Existuje již více než dvacet přísad a činidel povolených pro používání v ekologickém zpracování a obecně používaných ve vinifikaci¹.

¹ uhličitán vápenatý, oxid siřičitý, pyrosiřičitan draselný, oxid uhličitý, kyselina askorbová, kyselina citrónová, kyselina vinná, vinnan draselný, uhličitán a alginát, hydroxypropylmetylcelulóza, oxid křemičitý, argon, dusík, kyslík, ethanol, kyselina tříslová, vaječný bílek, kasein, želatina, vyzina, oxid křemičitý gel nebo koloidní roztok, aktivní uhlí, bentonit, kaolin, celulóza, křemelina a perlit

Pokud jde o mikrobiologické produkty pod všeobecným názvem „mikroorganismy a deriváty“ povolené nařízením (EHS) č. 2092/91, byly látky obecně používané ve vinařství² do značné míry pozitivně hodnoceny odborníky ORWINE pro použití v ekologické produkci vína. U některých z nich (kvasničné mannoproteiny, lysozym) byly vyjádřeny pochybnosti a v důsledku toho bylo rozhodnuto předložit je k širšímu hodnocení externími odborníky.

Co je třeba zvážit

Pro hodnocení přijatelnosti látek, které v současnosti nejsou povoleny v ekologickém zpracování, ale často jsou povoleny soukromými normami, byla uspořádána konzultace s externími odborníky a široký internetový průzkum. Výsledky ukazují, že převážně odmítanými látkami byly kyselina sorbová, PVPP, hydrogensířičitan amonný a modrá skalice.

Negativně byly hodnoceny kyselina sorbová, PVPP, lysozym (zejména negativně hodnocený odborníky z Německa, kde vlastnosti hroznů normálně nevyžadují jeho použití) a hydrogensířičitan amonný. Téměř vyrovnaný byl názor na dřevěné třísky a kyselinu metavinnou, zatímco všechny ostatní látky byly obecně hodnoceny pozitivně.

Jaké jsou techniky?

Ve vinařství se obvykle používá několik tradičních i moderních technologií, které se obecně upřednostňují pro doplňkové použití. Pokud jde o látky, projektová skupina vyhodnotila vybraný seznam postupů s použitím kritérií pro ekologické zpracování uvedených v novém ekologickém nařízení EU a širokého hodnocení internetového průzkumu. Je třeba poznamenat, že vývoj technologií je velmi rychlý, a mohlo by být užitečné zahrnout hodnocení těch, které nejsou v současnosti povoleny v Evropské unii, jsou-li již pozitivně hodnoceny Mezinárodní organizací pro révu a víno a jsou-li již povoleny v jiných zemích, například USA, Chile nebo Jihoafrické republice.

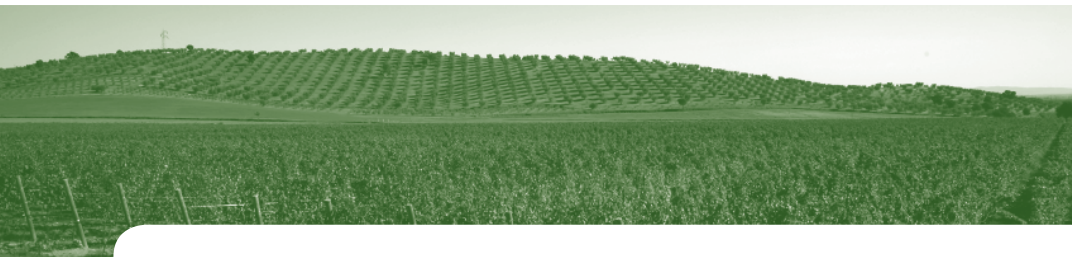
Technologie, které byly hodnoceny hůře (často protože byly ve skutečnosti neznámé), jsou: fyzické zvýšení obsahu kyselin moštů (bipolární elektrodialýza), fyzické zahuštění moštu nebo částečná dehydratace moštu (tepelném při částečném vakuu nebo normálním tlaku nebo inverzními osmotickými membránami), vinná stabilizace elektrodialýzou, fyzické zvýšení obsahu kyselin (bipolární elektrodialýza), normální a blesková pasterizace, ošetření hroznů s bleskovým ochlazením, rozkládání vína nebo moštu na jednotlivé části a jeho svévolné spojování: zpětná osmóza spojená s dalšími fyzickými úpravami a odstředovací sudy (Spining Cone Column).

Velice ožehavá otázka: použití a omezení SO₂

Obecně se předpokládá, že v ekologické produkci vína by se v zásadě neměl používat SO₂ a další látky, které jsou potenciálně nebezpečné pro lidské zdraví. Současné existují vědecké důkazy i zkušenosti běžných výrobců, že v současnosti je nemožné vyrobit „dobré“ ekologické víno v širokém spektru jakostí a sklepních systémů bez jeho přidání. Na druhé straně je zřejmě možné, a výzkumná práce ORWINE to potvrzuje, omezit používání SO₂. Většina soukromých norem ekologické produkce vína povoluje používání SO₂ na výrazně nižších úrovních než omezení CMO – a potvrzuje ochotu ekologických výrobců vína co nejvíce snížit obsah sířičitanu v ekologických vínech. Internetový průzkum mezi 900 ekologickými výrobci vína, který se uskutečnil v prosinci 2008, ukazuje zřejmou vůli ze strany výrobců snížit výrazně jeho používání s tím, že velká většina výrobců již používá zcela nízké dávky. Stávající omezení SO₂ podle CMO jsou uvedena v tabulce v prvním sloupci.

CMO rovněž tvrdí, že: „*Nutí-li k tomu klimatické podmínky, lze rozhodnout, že příslušné členské státy mohou v určitých vinařských zónách Společenství povolit, aby pro vína vyráběná na jejich území byly maximální úrovně celkového obsahu oxidu sířičitého menší než 300 miligramů na litr podle tohoto bodu zvýšeny maximálně o 40 miligramů na litr.*“

² mléčné bakterie, pektolické enzymy, enzymy beta-glukanázy, ureáza, čerstvý vinný kal, buněčné stěny kvasinek, vinné kvasnice, kvasničné mannoproteiny, lysozym

Během debaty a na základě vědecké práce ORWINE byly navrženy tyto „scénáře SO_2 “:

- **Scénář 1:** nepovolit SO_2 v ekologické produkci vína
- **Scénář 2:** žádná zvláštní omezení používání SO_2 v ekologické produkci vína (omezení jako podle CMO pro konvenční vína)
- **Scénář 3:** postupná omezení používání SO_2 , která musí být významná ve srovnání s konvenční produkcí vína a musí umožňovat udržitelnou produkci „dobrého“ ekologického vína. Kromě toho musí postupný pokles vycházet z každoročního monitorování prováděného členskými státy.

Třetí scénář s postupnými omezeními používání SO_2 byl dále rozpracován (viz tabulku). Bylo dohodnuto, že v daném okamžiku budou posuzovány **POUZE hlavní kategorie vína** (červená a bílá vína s méně než 5 g/l zbytkového cukru a červená, bílá a rosé vína s více než 5 g/l zbytkového cukru), zatímco „zvláštní vína“ je navrženo regulovat v pozdějším stadiu anebo na úrovni členských států.

Průzkum ORWINE ekologických vín zaslaných do vnitrostátních a mezinárodních soutěží zjistil, že úrovně SO_2 byly o 20–30 procent nižší téměř u všech z nich. Podobné výsledky byly získány z průzkumu výrobců a z analýzy stávajících soukromých norem a nedávného internetového průzkumu. Přes vnitrostátní a regionální rozdílnosti se postupný pokles používání SO_2 u hlavních kategorií vín počínaje 20 nebo dokonce 30 procenty v následujících letech jeví jako odůvodněný a přijatelný velkou většinou výrobců (někteří výrobci navrhuji dokonce až 50 %).³ Následovat by mělo pečlivé sledování jakosti vína s možným udělením výjimek, které by členské státy požadovaly v případech nepříznivých povětrnostních podmínek.

Obohacení

CMO prohlašuje, že v případech nepříznivých povětrnostních podmínek může být obsah alkoholu zvýšen použitím cukru, zahuštěného moštu, rektifikovaného moštového koncentrátu a samoobohacením reverzní osmózou. Přísada/nástroj pro obohacení a jeho úroveň (vyjádřená v objemových procentech) je různá ve třech vinařských oblastech (3 % v zóně A; 2 % v zóně B; 1,5 % v zóně C).

U ekologické produkce vína by měly být posouzeny dvě otázky:

- zda povolit, zakázat nebo omezit obohacování
- je-li obohacování povoleno, s jakými přísadami/nástroji by mělo být povoleno (reverzní osmózou, vakuovými odparky – pozn. překl.).

Přijetí obohacování v ekologické produkci vína nenarazilo na odpor, je-li prováděno s ekologickými přísadami. Existuje potenciální problém: v oblastech, ve kterých je povoleno přidávání cukru, se může snadno používat ekologický cukr, ale v oblastech, ve kterých cukr povolen není, by se měl zvážit ekologický rektifikovaný mošt (který je již k dispozici), ale ten není povolen Komisí kvůli použití iontových měničů.

Další kroky

V příštích měsících budou doladěna konečná rozhodnutí o doporučení ORWINE s ohledem na konečné vědecké výsledky a výstup internetového průzkumu. Projekt byl předložen Stálému výboru pro ekologické zemědělství v prosinci 2008. Komise EU plánuje, že na prováděcích pravidlech pro zpracování vína bude pracovat počátkem roku 2009, aby byla přijata do konce roku 2009.

Veškeré informace o obsazích, výstupech, publikacích a partnerstvích lze stáhnout na www.orwine.org.

Tabulka: Různé scénáře pro snížení obsahu SO_2 v mg/l					
	Aktuální CMO	20% snížení Scénář 3.1	30% snížení Scénář 3.2	40% snížení Scénář 3.3	50% snížení Scénář 3.4
Červené < 5 mg/l cukru	160	128	112	96	80
Bílé < 5 mg/l cukru	210	168	147	126	105
Červené > 5 mg/l cukru	210	168	147	126	105
Bílé a rosé > 5 mg/l cukru	260	208	182	156	130

³ dle názoru doc. Ing. Miloše Michlovského, CSc., odborného korektora českého překladu této kapitoly, by bylo vhodné zcela vynechat scénář 3.2 (30% snížení) a místo scénáře 3.4. (50% snížení) navrhuje 60% snížení s hodnotami 40 mg/l, 60 mg/l, 60 mg/l, 80 mg/l (sestupně dle kategorií)

Stravování a pohostinství v Evropě a budoucí perspektivy evropského nařízení

[Carola Strassner]

V minulém desetiletí jsme byli svědky bio boomu v Evropě i jinde. Současně v těchto zemích se neustále rozšiřovalo podnikání v oblasti stravování a předpokládá se, že jeho procentní podíl na množství euro vynaložených spotřebiteli na potraviny v dalších několika letech dále poroste.

Oba trhy se mezitím navzájem objevily a stravování se začíná považovat za zprostředkovatele ekologické výroby. A to do té míry, že dnes do tohoto pestrého odvětví vstupuje nejen výrazný objem ekologické výroby, ale rovněž se rozvíjí řada zajímavých činností, jako je školní stravování a veřejné pohostinství. Současně s tímto boomem (v některých zemích) ekologického prodeje spotřebitelé přispívají k poptávce po bioproduktech nejen svými maloobchodními nákupy, ale rovněž pomalu a jistě i poptávkou ve stravovacích podnicích.

Než začneme diskutovat o revidovaném ekologickém nařízení, které vstoupilo v platnost dnem 1. ledna 2009, krátce připomeneme hloubku a šířku tohoto trhu: trh spotřeby mimo domov je notoricky obtížné definovat, a zejména kvantifikovat. Je to zřejmě již z proměnlivosti používané terminologie: spotřeba mimo domov, pohostinství, HoReCa – hotely, restaurace, stravování (catering) jsou všechno zastřešující termíny používané pro prodej pokrmů a nápojů pro okamžitou spotřebu v zařízeních nebo mimo ně. Prodej zde může nebo nemusí být zahrnut. Toto odvětví zahrnuje jak veřejný sektor jako školy, sociální péči a armádu, tak soukromý sektor jako stravovací společnosti, řetězce, rekreační zařízení – jak dobrovolné nákupy – nákup ve stáncích či bufetu jednotlivých zákazníků, tak nedobrovolné nákupy společných zařízení, jako jsou střediska denní péče a školy subvencované (obvykle pracoviště a instituce jako nemocnice a pečovatelské domy), tak i nesubvencované nákupy.

Dopad nového nařízení na stravování

Nové nařízení (ES) č. 834/2007 poprvé výslovně zmiňuje stravování. V této souvislosti se výrazně liší od nařízení Rady (ES) č. 2092/91 ve znění pozdějších předpisů tím,

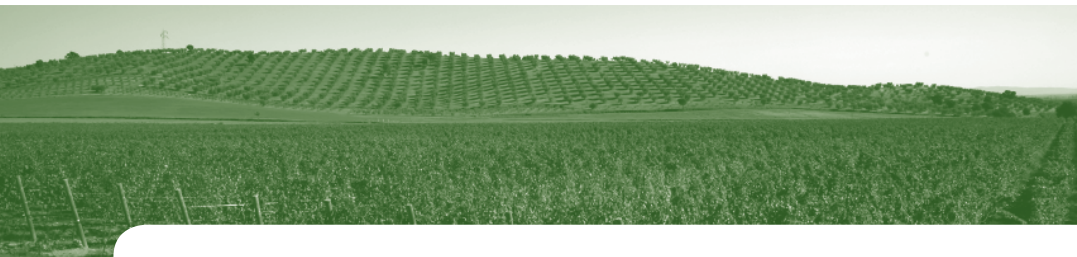
že specificky vylučuje „činnosti spojené se společným stravováním“ v článku 1 odst. 3. Členské státy mohou používat vnitrostátní předpisy nebo, pokud neexistují, soukromé normy pro označování a kontrolu produktů pocházejících z činností spojených se společným stravováním, pokud jsou uvedené předpisy v souladu s legislativou Společenství. Článek 2 odst. (aa) definuje „činnosti spojené se společným stravováním“ jako „přípravu bioproduktů v restauracích, nemocnicích, jídelnách a dalších podobných stravovacích podnicích v místě prodeje či dodání konečnému spotřebiteli“. V prováděcích předpisech (ES) č. 889/2008 nejsou žádné další zmínky o společném stravování.

Na druhé straně je situace ohledně stravování určitě jasnější, než byla ve zrušeném nařízení Rady (ES) č. 2092/91, protože nové nařízení jasně vylučuje společné stravování a legálně všem členům umožňuje, aby si zvolili svůj individuální přístup. V minulosti byly určité diskuze mezi členskými státy a různými investory o tom, zda se nařízení (ES) č. 2092/91 vztahuje na stravování či nikoli (tj. dotaz Defra ze Spojeného království na ES; Německo používající odborný právní posudek na nařízení Rady (ES) č. 2092/91 ohledně stravování). Na druhé straně se pro hospodářské subjekty situace na základní úrovni nezměnila. Zůstává otázkou, jak se členské státy rozhodnou pokračovat. Teoreticky můžeme mít za pár let nejméně 27 verzí přístupu k ekologickému stravování, nepočítáme-li soukromé předpisy.

Rozhodnou-li se členské státy nepoužívat v této oblasti vnitrostátní předpisy nebo soukromé normy, může si některý jiný soukromý orgán vytvořit vlastní předpisy a označení „ekologického společného stravování“, které se neshodují s duchem starého nebo nového nařízení. Budeme se teoreticky moci setkat s označením ekologického bufetu, které znamená něco zcela jiného než dohodnuté definice Společenství?

Nové nařízení EU umožňuje, aby subjekty stravování byly posuzovány odlišně od všech dosud identifikovaných skupin, například zpracovatelů. Je to šance, že budou zohledněny zvláštní podmínky v různých částech odvětví stravování, jako například velmi rychlý obrat přísad, denní změna jídelních lístků, snížení dodávek sezonních produktů a nedostatek receptů. Je to rovněž výborná příležitost pro rozlišení statistických

údajů, aby byl sběr budoucích ekologických údajů snadnější.

Jako přímý důsledek nového nařízení je přinejmenším nutno předpokládat, že nebude mít negativní dopad na vývoj prodeje. Začlenění akvakultury do zemědělství (článek 1 odst. 2) a chystané výrobní předpisy Společenství budou vítaným pokrokem, zejména pro tento trh.

Článek 27 odst. 3 stanoví nový přístup ke kontrolám vycházející z posouzení rizika: „povaha a četnost kontrol se stanoví na základě posouzení rizika výskytu nesrovnalostí a porušení, pokud jde o soulad s požadavky stanovenými tímto nařízením“. Zatímco prováděcí pravidla o tom podrobněji nehovoří, může tento přístup poskytnout pozdější řešení otázek, jako je kontrola samostatné místní restaurace versus mezinárodního restauračního řetězce.

Další následky změn revidovaného ekologického nařízení budou záviset na přístupu členů Společenství. Mohou obsahovat zejména otázky označování, například povinné používání plánovaného nového ekologického loga Společenství, nový formát kódového čísla, označení původu a rovněž označení hvězdičkou, z nichž většina vstoupí v platnost po různých přechodných obdobích. Nařízení nezaručuje možnost dalšího používání soukromých nebo vnitrostátních log.

Současný stav ve vybraných členských státech

V současnosti existuje mezi 27 členy Společenství poměrně mnoho různých přístupů k ekologickému stravování. Patří k nim vnitrostátní zákony, vnitrostátní doporučení a soukromé normy.

Německo je prvním členským státem, který přijal standardní program ekologických osvědčení pro odvětví spotřeby mimo domov na národní úrovni a zakotvil jej ve svých zákonech. Nástroj zákona o ekologickém zemědělství (Öko-Landbaugesetz – ÖLG), který sdružuje zvláštní výkonné funkce v ekologickém zemědělství v Německu, přičemž zvyšuje účinné provádění nařízení EU, stanoví pravidla ekologického stravování. Základní zásady ochrany spotřebitele, které se týkají podvodu a klamání, rovných tržních příležitostí a průhlednosti od výroby po spotřebu i dále, přispěly k rozvoji programu pro stravovací podniky se směrnici pro hospodářské subjekty. Z důvodu federální struktury Německa je

16 dozorčích orgánů v rámci „zemí“ (federálních států) zodpovědných za 23 schválených kontrolních orgánů, které v současnosti pracují na trhu. Soukromé kontrolní orgány kontrolují a sledují soulad s ekologickým nařízením. Za určitých podmínek mohou být položky jídelního lístku označeny německým státním ekologickým označením známým jako „Bio-Siegel“. Existují rovněž soukromé systémy, pravidla a označení pro stravování, jako například produkty ekologických zemědělských sdružení – Bioland a Biokreis.

V minulosti kontrolní orgány v Rakousku vytvořily pravidla pro oblast stravování, která kontrolovala řadu hospodářských subjektů včetně restaurací, nemocnic, domovů a stravovacích společností. V několika posledních letech Rakousko rovněž pracovalo na souboru závazných norem na celostátní úrovni, který byl dokončen v červnu 2008 a vstoupí v platnost v červenci 2009. Tento soubor pravidel je obsažen v kapitole A8 rakouského kodexu Lebensmittelbuch (Codex Alimentarius Austriae), podobně jako všechna ostatní národní ekologická ustanovení.

Dánský potravinový úřad nedávno vypracoval návrh, který restauračním a stravovacím podnikům umožňuje, aby působily na trhu s vlastním označením ekologického bronzového, stříbrného nebo zlatého stupně, přičemž každý stupeň znamená určitý podíl prodáváných surovin ekologického původu. Na bronzovém stupni by mělo být 20–40 % surovin ekologických, na stříbrném 50–95 % a na zlatém je ekologických více než 95 % surovin. Dosavadní dánská zkušenost říká, že pravidla zpracování potravin, která platí pro zpracovatele, nefungovala velmi dobře pro restaurace, zejména pokud jde o požadavky dokumentace.

Pravděpodobně díky nordické síti má mnoho skandinávských nebo nordických zemí systémy pro ekologické stravování. Finské profesionální kuchyně, které nabízejí ekologické pokrmy či porce nebo tvrdí, že potravinové přísady jsou ekologické, musí být zaregistrovány úřadem Evira, tj. finským orgánem pro bezpečnost potravin. Informuje-li však kuchyně, že používá ekologické přísady, ale nepředloží písemná prohlášení o ekologických pokrmech, není zařazena do seznamu Evira pro ekologické podniky. Tato „informační mezera“ je vyplněna polooficiálním přípravným režimem pro biopotraviny

nazvaným „Kroky k ekologii“ zřízeným organizací Eko-Centria, propagačním orgánem financovaným ministerstvem zemědělství a lesnictví prostřednictvím finské potravinové informační služby (Finfood).

Norský úřad pro bezpečnost potravin, Mattilsynet, převedl vydávání osvědčení o výrobě, zpracování a prodeji ekologických potravin na soukromou organizaci Debio. Hospodářské podniky stravování, které chtějí prodávat ekologické přísady anebo zpracované potraviny, musí mít osvědčení organizace Debio. Patří k nim instituce, školy, hotely, restaurace, kavárny a bufety, stravovací služby, řetězce rychlého občerstvení atd.

Podle organizace Soil Association ve Spojeném království nemusí mít restaurace a ostatní stravovací podniky osvědčení stejného druhu jako organizace ekologické výroby a zpracování. Tato organizace pro biopotraviny a zemědělství má své vlastní normy pro restaurace, bary a kavárny. Soil Association Certification Ltd nabízí tři druhy osvědčení: 1) 100 % ekologická restaurace, 2) ekologický pokrm, 3) ekologická položka jídelního lístku. V poslední době se Soil Association věnovala zejména vydávání osvědčení bio pro školní pokrmy.

Zdá se, že Itálie, která je považována za nesporného evropského vůdce, pokud jde o ekologické školní pokrmy, se v současnosti nesoustředí na ověřování ekologické jakosti ve veřejném stravování. Celostátní a regionální předpisy pro stravovací systémy, propagaci, jakost a ekologické potraviny jsou spíše směsicí obecných pravidel a zásad, většinou bez systému sankcí.

K nejstarším soukromým normám stravování v Evropě patří normy KRAV, certifikačního orgánu soukromého sektoru ve Švédsku, který vydává osvědčení restauracím od roku 1996 a má ve svém programu stovky hospodářských subjektů, včetně všech typů průmyslových kuchyní, restaurací a kaváren. Patří k nim i menší výrobní jednotky jako asistované bydlení a předškolní zařízení.

Švýcarsko není členem ES, ale mělo by být zmíněno, protože společně se Švédskem má jeho organizace Bio Suisse jeden z nejstarších systémů norem pro ekologické stravování v Evropě. Systém má dva modely:

1. složky nebo pokrmy v kvalitě poupěte (Knospe-Komponenten-Küche),
2. provoz v kvalitě poupěte (Knospe-Küche). Mnohé pozdější verze zohledňovaly švýcarské zkušenosti.

V České republice ekologické odvětví a certifikační agentury pracují na pravidlech pro restaurace. Nizozemsko i Belgie věnují této záležitosti pozornost a také další členské státy jako Francie a Lucembursko mají oči i uši otevřené. Celoevropský vývoj je obecně poměrně dynamický.

Výhled na další vývoj

V oblasti stravování se objevují dva směry. Zprvé přírodní a čerstvé potraviny, včetně ekologických a fair-trade, jsou velkým trendem v maloobchodě a předpokládá se, že budou mít na stravování velký dopad. Podle odhadů bude čtvrtina až třetina spotřebitelů v EU a USA pravidelně nakupovat přírodní a čerstvé potraviny každý týden. S ohledem na tyto různé termíny a jejich produkty je zřejmě nezbytné pokusit se brzy nalézt přijatelné řešení pro ekologická nařízení pro stravování, aby soudržnost ekologické výroby a produktů netrpěla. Zadruhé v minulosti byl poměrně zřejmý rozdíl mezi stravováním a maloobchodním nákupem potravin. V posledních několika letech je tato oblast ještě rozmanitější, protože maloobchodní sektor stále více nabízí čerstvé zpracované potraviny (např. pokrmy k ohřátí a k okamžité spotřebě). Rovněž pekárny anebo řeznictví a specializované obchody (vinárny atd.) nabízejí řešení. Je diskutabilní, zda z hlediska spotřebitele existuje rozdíl mezi nákupem salátu k okamžité spotřebě v maloobchodní prodejně a nákupem obědu v prodeji přes ulici. Z toho vyplývá, že může být poměrně obtížné definovat, kdy ekologické nařízení platí a kdy nikoli, a že řešení pravděpodobně spočívá v samotném postupu.

Jedním z ústředních pravidel předpisů Společenství je, že by měly poskytnout sladěný systém, v tomto případě pro ekologickou výrobu a zpracování. Protože všechny členské státy postupují tak, jak považují za vhodné, může existovat částečné nebezpečí nekontrolovaného šíření ekologických stravovacích systémů. Na tuto skutečnost je však třeba pohlížet z pohledu možností dostupných všem investorům. Dobře fungující systém potřebuje dobře fungující trh; není-li k dispozici dostatek vhodných produktů, které vyhovují požadavkům stravování, potom stanovení určitých pravidel pro hospodářské subjekty nebude fungovat. Kromě toho se mnoho subjektů ekologického stravování v minulých letech zapojilo do sítí

napříč hranicemi států a pokračuje ve výměně informací o vývoji v odvětví prostřednictvím platformy, jako je kongres BioFach v Norimberku pořádaný každoročně v únoru. Tyto sítě již budují základy pro dlouhodobou harmonizaci v této oblasti.

Zmínit si zaslouží dva výzkumné projekty, protože analyzují určitá hlediska související s ekologickým stravováním. Jedním z nich je ekologický projekt CORE nazvaný iPOPY (inovační veřejné zásobování ekologickými potravinami pro mládež). Cílem je studovat, jak lze dosáhnout zvýšené spotřeby ekologických potravin prováděním příslušných strategií a nástrojů, které souvisejí s prodejními pokrmů pro mladé lidi v některých evropských zemích. Bude sledováno řízení dodavatelských řetězců,

postupy vydávání osvědčení prodejním místům, představy a účast investorů, a rovněž potenciál ekologických potravin v souvislosti s riziky pro zdraví a obezitu. První analýza objasnila organizační a částečně kulturní rozdíly mezi zúčastněnými zeměmi s ohledem na jejich systém vydávání ekologických osvědčení a jejich použití pro formy stravování. Dalším je projekt FP7 *CertCost*, jehož hlavním cílem je získat na základě výzkumu znalosti o tom, jak zlepšit systém certifikace ekologických potravin z hlediska účinnosti, průhlednosti a užitečnosti nákladů. Závěry obou projektů budou mít bezpochyby velký význam pro další vývoj pravidel ekologického stravování v Evropě.

Trust Quality Innovation in Organic Certification. From a stakeholders organization leader in Italy and in the World.

ICEA the Institute for Ethical and Environmental Certification inspects and certifies firms which in the course of their activities show respect for the environment, workers' dignity and collective rights.

With more than 300 experts inspecting over 11,000 firms, from its 17 branches throughout Italy and 7 abroad, ICEA is one of the most prominent inspection and certification bodies in the field of sustainable development.

Comprising institutions and associations promoting alternative production models, ICEA is a consortium with independent trading activity, open to anyone who shares its mission.

certifying a Better world

Sede Centrale

Via Nazario Sauro, 2
40121 Bologna - Italy
Tel. +39 051 272986
Fax +39 051 232011
icea@icea.info
www.icea.info

3.6 ASPEKTY KONTROLY A CERTIFIKACE

Souhrnný přehled: Vliv nařízení (ES) č. 882/2004 na ekologickou kontrolu a kontrolní systém

[Gerald Altena]

Nové ekologické nařízení (ES) č. 834/2007 se vztahuje k nařízení (ES) č. 882/2004 o úředních kontrolách potravin a krmiv (nařízení OFFC) jako rámci pro systém kontrol ekologické produkce. Analýza potenciálního dopadu na ekologické kontroly a prohlídky vyvolala intenzivní diskuzi, když bylo nové ekologické nařízení v rozhodovacím procesu. Dopad však bude rovněž záviset na národní implementaci členských států.

Článek 63 bod 2 nařízení OFFC o prováděcích a přechodných opatřeních stanoví:

„Aby byl zohledněn zvláštní charakter nařízení (EHS) č. 2092/91 ... mohou být postupem podle čl. 62 odst. 3 přijata zvláštní opatření, která stanoví nezbytné odchylky od pravidel stanovených v tomto nařízení a úpravy těchto pravidel.“

Totéž platí pro nařízení (ES) č. 882/2004 v případě Stálého výboru pro ekologické zemědělství. Žádná taková opatření však nejsou přijata. To by mohlo být interpretováno tak, že ekologické kontroly musí přesně dodržovat požadavky v nařízení OFFC. Nařízení (ES) č. 834/2007 a 889/2008 (ekologická nařízení) však stanoví řadu rozdílností. Tato nařízení mají ovšem přednost, protože specifitější nařízení je nadřazeno méně podrobnému.

V dalším textu nejprve uvedeme seznam odkazů ekologických nařízení k nařízení (ES) č. 882/2004. Poté krátce zhodnotíme oblasti z nařízení OFFC, na které ekologická nařízení neodkazují.

Nařízení (ES) č. 834/2007 (hlava V, články 27–31)

Než prozkoumáme tyto články podrobně, musíme si uvědomit některé odlišnosti mezi příslušnými nařízeními, pokud jde o definice: nařízení (ES) č. 882/2004 definuje *ověření*, které je uvedeno v nařízení (ES) č. 834/2007 čl. 27 odst. 3, ale jinak není definováno. Ekologické nařízení obsahuje specifitější definice *příslušného orgánu a kon-*

trolního subjektu a je definován *kontrolní orgán*, avšak nikoli v nařízení OFFC.

V článku 27 nařízení (ES) č. 834/2007 je jako první zásada stanovena povinnost zřídit kontrolní systém v souladu s nařízením (ES) č. 882/2004. Jako druhá zásada je uvedeno, že **podrobná ustanovení v nařízení (ES) č. 834/2007 musí být považována za doplňky ustanovení v nařízení (ES) č. 882/2004**. Dále existují podrobná ustanovení o povaze a četnosti kontrol a požadavek provádět tyto kontroly na základě posouzení rizika výskytu nesrovnalostí a porušení. Obsah ekologického nařízení je tu prakticky stejný jako nařízení OFFC (článek 3). Druhé nařízení však obsahuje dodatečné požadavky, například, že úřední kontroly budou prováděny bez předchozího upozornění, s výjimkou zvláštních případů, ačkoli prováděcí pravidla (889/2008) to pozměňují (viz níže).

V nařízení (ES) č. 834/2007 čl. 27 odst. 4 je uvedeno, že příslušný orgán může převést kontrolní kompetenci na jeden nebo více kontrolních orgánů. Kontrolní orgán může zase delegovat kontrolní úkoly na jeden nebo více kontrolních subjektů. Platí podmínky stanovené v nařízení OFFC a nařízení (ES) č. 834/2007 stanoví seznam příslušných podrobných požadavků s některými úpravami (příkladem je podmínka akreditace podle EN 45011 místo EN 45004). Opět je matoucí, že na jedné straně se odkazuje na nařízení (ES) č. 882/2004, ale na druhé straně nařízení (ES) č. 834/2007 uvádí seznam všech podrobných ustanovení.

Jsou-li kontrolní úkoly delegovány na kontrolní subjekty, členský stát určí orgány zodpovědné za schvalování a dohled nad těmito subjekty. Čl. 27 odst. 5 obsahuje seznam podmínek, které musí být v tomto případě splněny. Opět se odkazuje na nařízení (ES) č. 882/2004 (čl. 5 odst. 2), i když nařízení (ES) č. 834/2007 obsahuje úplný seznam příslušných podmínek.

Jsou-li kontrolní úkoly delegovány na kontrolní subjekty, čl. 27 odst. 6 výslovně definuje dvě zvláštní kritéria vedle čl. 27 odst. 5:

- dodržovaný standardní kontrolní postup
- opatření, která kontrolní subjekt hodlá uplatnit, jsou-li zjištěny nesrovnalosti anebo porušení.

Čl. 27 odst. 7 stanoví, že na kontrolní subjekty nemohou být delegovány tyto úkoly:

- dohled nad ostatními kontrolními subjekty a jejich kontrola
- kompetence udělovat výjimky podle článku 22 za jiných než zvláštních podmínek.

Ekologické nařízení je zde poměrně specifické. Na jedné straně čl. 5 odst. 1 nařízení OFFC označuje činnost v případě nesouladu (více v článku 54) jako úkol, který nemůže být delegován na kontrolní subjekty. Vznáší proto **otázku hranic mezi nesrovnalostmi/porušeními na jedné straně a případy nesouladu na straně druhé.**

Čl. 27 odst. 11 popisuje povinnost kontrolních orgánů/subjektů poskytnout příslušným orgánům přístup do jejich úřadu a čl. 27 odst. 12 povinnost zajistit, aby všechna kontrolní opatření byla uplatňována na jejich hospodářské subjekty. Úroveň podrobnosti je opět vysoká, z čehož by bylo možné vyvozovat, že účelem bylo, aby křížové odkazování na nařízení (ES) č. 882/2004 bylo nadbytečné.

Nařízení (ES) č. 889/2008 (hlava IV, kapitoly 1–8)

Minimální kontrolní požadavky jsou definovány v prováděcích pravidlech podrobným popisem odpovědností hospodářského subjektu vůči kontrolnímu systému při poskytování potřebných informací, umožňování kontroly, vedení záznamů atd. Tyto požadavky jsou dále vypracovány ve zvláštních kontrolních požadavcích pro různé typy výroby (rostlinná a živočišná výroba, zpracování, výroba krmiv, dovozy).

Nařízení (ES) č. 889/2009 rovněž podrobně popisuje opatření a zodpovědnosti v případě podezření na porušení a nesrovnalosti ve vztahu k hospodářskému subjektu, kontrolnímu subjektu a kontrolním orgánům. Kromě toho prováděcí pravidla stanoví, že hospodářské subjekty musí souhlasit s výměnou informací mezi kontrolními subjekty a kontrolními orgány, jestliže jsou hospodářský subjekt a jeho subdodavatelé kontrolováni různými kontrolními subjekty nebo orgány.

Nařízení (ES) č. 889/2008, hlava V, kapitola 1, se poté podrobně zabývá nezbytnými postupy hlášení. Lze dojít k závěru, že ačkoli se nařízení OFFC zabývá stejnými

záležitostmi, které jsou uvedeny výše, nemusí odkazovat na nařízení (ES) č. 882/2004, ale pouze na nařízení (ES) č. 889/2008.

Nařízení (ES) č. 882/2004

Samozřejmě je důležité určit dodatečné aspekty nařízení (ES) č. 882/2004, které mají význam pro ekologický kontrolní systém. Lze se domnívat, že by bylo zvláštní, kdyby jeho důležité oblasti platily, pokud by nebyly zmíněny v ekologických nařízeních, protože natolik jsou v ekologických nařízeních vskutku zmíněny. Celkově **je matoucí, že ekologická nařízení jasně neuvádějí, které články/oblasti nařízení OFFC mají být považovány za doplňkové.**

V úvodu nařízení (ES) č. 882/2004, bod 9) se uvádí:

„Nařízení Rady (EHS) č. 2092/91 ze dne 24. června 1991 o ekologickém zemědělství a k němu se vztahujícím označování zemědělských produktů a potravin ... obsahují zvláštní opatření pro ověření toho, zda jsou dodržovány požadavky obsažené v těchto nařízeních. Požadavky tohoto nařízení by měly být dostatečně flexibilní, aby v nich mohla být zohledněna specifická povaha těchto oblastí.“

Jasným záměrem je tedy zachování pružnosti v chápání vztahů mezi nařízeními.

Studium nařízení (ES) č. 882/2004 zřejmě dále naznačuje, že neexistují další oblasti významné pro ekologický kontrolní systém, kterým se nevěnují ekologická nařízení. Při zjišťování dodatečných požadavků ekologického kontrolního systému by tedy nemělo být třeba číst nařízení OFFC, protože všechny relevantní oblasti jsou obsaženy v ekologických nařízeních.

**Nová nařízení EU
o ekologickém zemědělství:
důsledky pro kontrolní a certifikační
systém v Německu**

[Jochen Neuendorff]

Nová nařízení EU o ekologickém zemědělství stanoví, že ekologický kontrolní systém podle nařízení (ES) č. 834/2007 a 889/2008 bude prováděn v souladu s nařízením (ES) č. 882/2004 o úředních kontrolách potravin a krmiv (nařízení OFFC).

Podle revidovaných nařízení EU o ekologickém zemědělství mají příslušné orgány členských států EU výhradní odpovědnost za to, že výrobky prodávané jako ekologické jsou skutečně ekologické výrobky. „Mohou delegovat některé kontrolní úkoly“ na jeden nebo více kontrolních subjektů. Tyto „soukromé“ kontrolní subjekty musí být schváleny podle EN 45011. Dopad základních ekologických prohlídek na úřední kontroly potravin a krmiv a rovněž součinnost mezi úředními kontrolami prováděnými příslušnými orgány členských států EU a soukromými osvědčeními vydávanými soukromými kontrolními subjekty zůstaly značně nejasné.

Z tohoto důvodu byl uskutečněn projekt v rámci Německého federálního programu pro ekologické zemědělství. Projekt s názvem „Přizpůsobení kontrolního a certifikačního systému podle nařízení EU o ekologickém zemědělství požadavkům nařízení (ES) č. 882/2004“ byl zahájen v polovině roku 2007 a probíhal do konce roku 2008. Jeho cílem byla analýza součinnosti ekologických nařízení s nařízením OFFC. Měly být zjištěny možné negativní vlivy na užitečnost a účinnost ekologického kontrolního systému. Zvláštní význam se přičítá případům podvodů. Analýza by měla usnadnit navrhování opatření, která zlepší provádění ekologického kontrolního systému v budoucnosti.

Podvody v ekologickém odvětví: analýza rizik

Podle právních definic lze termín „podvod“ používat pro úmyslné trestné činy vedoucí k peněžním ziskům. V každém případě musí být prokázán producentův nebo vývozcův záměr podvádět. „Náhodná“ porušení ekologických norem tedy nejsou podvodem.

Dva nejběžnější typy podvodu v ekologickém zemědělství, zpracování potravin a obchodu jsou:

1. Použití zakázaných vstupů v ekologických farmách nebo zpracovatelských jednotkách a
2. Označení konvenčních produktů jako ekologické na farmách nebo ve zpracovatelských jednotkách nebo při obchodu.

Zatímco ekologické kontroly se ukázaly poměrně účinné proti používání zakázaných vstupů jako minerální hnojiva, chemické pesticidy a neschválené potravinové přísady, řada členských států EU v posledních letech trpěla

případy, kdy podvodné obchodní společnosti přeznačily konvenční produkty za ekologické, čímž získaly výhodu z cenového rozdílu mezi oběma produkty. Většina těchto případů zahrnuje řadu členských států EU. Nedávný případ v roce 2008 opět zahrnoval obchodní společnosti z Rakouska, Německa a Itálie. Zdá se, že přeshraniční prodej podvod usnadňuje – kontrolní nástroje podél hodnotového řetězce jsou stále nepřiměřené.

Kontrola a certifikace podle nových nařízení EU: co se změní?

Nová nařízení EU o ekologickém zemědělství jsou spojena s nařízením OFFC. Nicméně požadavky nařízení (ES) č. 834/2007 a 889/2008 mají přednost před požadavky nařízení (ES) č. 882/2004. Právníci argumentují, že nové požadavky EU na ekologické zemědělství jsou specifitější než nařízení OFFC („lex specialis“) a že byly zveřejněny později („lex posterior“).

Podle nových nařízení EU je zřejmé, že na hospodářské subjekty spotřeby mimo domov (např. jídelny, restaurace) se kontrolní systém nevztahuje a členské státy EU, pokud si to přejí, pro ně mohou přijmout vnitrostátní předpisy (nařízení (ES) č. 834/2007 čl. 1 odst. 2). Německo přijalo nový národní zákon o ekologickém zemědělství zveřejněný v prosinci 2008, podle něhož jídelny a restaurace, které nabízejí ekologické pokrmy, musí být kontrolovány a certifikovány, aby byla zaručena ochrana spotřebitele proti podvodu. V Německu funguje pro tyto hospodářské subjekty od roku 2005 dobře zavedený kontrolní a certifikační systém.

Nová nařízení EU rozšiřují spektrum výrobků, které musí být certifikovány (nařízení (ES) č. 834/2007 čl. 1 odst. 2 a nařízení (ES) č. 889/2008 čl. 95 odst. 5). Hospodářské subjekty akvakultury (zemědělci, zpracovatelské společnosti a obchodníci) a zpracovatelé a obchodníci s krmivem pro domácí zvířata musí mít osvědčení podle nařízení (ES) č. 834/2007 počínaje dnem 1. ledna 2009. Bude tím zlepšena ochrana spotřebitele.

Nařízení OFFC stanoví, že v regionálním systému musí být provádění úředních kontrol mezi různými subjekty účinně koordinováno (nařízení (ES) č. 882/2004 čl. 4 odst. 3). Německo je pro ostatní členské státy EU zastupováno Federálním ministerstvem zemědělství a ochrany spotřebitele. Provádění nařízení EU o ekologickém

zemědělství je odpovědností 15 příslušných orgánů různých federálních států. Navíc existuje 20 kontrolních subjektů. Koordinace je věcí pracovní skupiny příslušných orgánů („LOEK“) a kontrolních subjektů („KdK“).

Podle nových nařízení EU o ekologickém zemědělství zůstávají kontrolní opatření po 31. prosinci 2008 v zásadě stejná. Do nových nařízení EU však bylo začleněno několik nových prvků.

V ekologickém zemědělství byla zrušena povinnost získat předchozí schválení kontrolních subjektů nebo kontrolních orgánů pro značné množství méně žádoucích vstupů, které jsou výjimečně povolovány, ukáže-li se normální ekologická praxe jako nedostatečná. Zvýší se tím nebezpečí, že zakázané vstupy budou „náhodně“ používány – prostě z nedostatku znalostí, že jejich použití není obecně povoleno.

Bylo zdůrazněno zaměření kontrolních návštěv na rizika. Kontrolní interval u hospodářských subjektů zabývajících se předem balenými produkty může být prodloužen na déle než jeden rok (nařízení (ES) č. 834/2007 čl. 27 odst. 3). U zpracovatelských jednotek byl zaveden systém ekologických kontrolních bodů (OCP) (nařízení (ES) č. 889/2008 čl. 26 odst. 2, 3, 4). Zpracovatelské společnosti budou muset určit kritické body, ve kterých je ekologická soudržnost ohrožena, a přijmout preventivní opatření zabraňující těmto problémům.

Osvědčení budou v budoucnosti harmonizována podle přílohy XII nařízení (ES) č. 889/2008.

Účinky nových nařízení EU na předcházení podvodům

Obecným psychologickým pravidlem je, že čím nižší je riziko odhalení a čím nižší jsou penále, tím vyšší je ochota dopouštět se podvodu.

V minulosti byly určeny tři hlavní oblasti zlepšení starého nařízení EU č. 2092/91 o ekologickém zemědělství:

1. Odpovědnost hospodářských subjektů za kvalitu ekologické produkce musí být posílena;
2. Kontroly musí být silněji zaměřeny na předcházení a odhalování rizik;
3. Větší průhlednost v dodavatelském řetězci ekologických potravin je nezbytná.

Nová nařízení EU o ekologickém zemědělství č. 834/2007 a 889/2008 přispívají k těmto cílům pouze částečně:

Odpovědnost

Odpovědnost všech hospodářských subjektů v řetězci aktivně zajišťovat kvalitu produktu.

Požadavek ekologických kritických bodů byl zaveden jako požadavek zajišťující vnitřní jakost, ale pouze pro zpracovatelské jednotky ekologických potravin a krmiv.

Zaměření na riziko

Bylo zdůrazněno zaměření kontrolních návštěv na riziko, ale způsob, kterým by se tento požadavek prováděl, byl ponechán na výběr členským státům. Některé členské státy EU, například Rakousko, zavedou povinné formáty kontrolních zpráv a seznam sankcí ukládaných kontrolním subjektům, které nepostupují v souladu s předpisy. Tato opatření odporují koncepci většího zaměření na riziko uskutečňované kontrolními subjekty. Čím formalizovanější a definovanější jsou některé dokumenty a postupy, tím méně se kontrolní subjekty zaměřují na riziko. Německo naštěstí nepůjde touto cestou.

Průhlednost

V Německu musí být ještě zvýšena snaha dosáhnout účinné a výkonné spolupráce mezi příslušnými orgány a kontrolními subjekty. Ta by mohla zajistit rovné možnosti pro všechny německé podnikatele a rovněž je účinným preventivním opatřením proti podvodům.

Osvědčení EU budou normalizována, čímž bude zvýšena průhlednost. V Německu budou kontrolní subjekty na základě nového národního zákona o ekologickém zemědělství povinny zveřejnit jména certifikovaných hospodářských subjektů na internetu. Tím bude účinně zabráněno padělání ekologických osvědčení.

Nové požadavky EU navíc dosud nestanoví nutnost provádění křížových kontrol, které zahrnují různé kontrolní subjekty v průběhu distribučního řetězce.

Dozor Evropské komise nad harmonizací příslušných orgánů – polská perspektiva

[Dorota Metera]

Ekologické nařízení (EHS) č. 2092/91 bylo zavedeno v Polsku dnem 1. května 2004 zákonem o ekologickém zemědělství ze dne 20. dubna 2004. Tím byly zavedeny kompetence hlavních orgánů: ministerstva zemědělství a rozvoje venkova, které schvaluje certifikační subjekty, a zemědělské a potravinové inspekce (GIJHARS), která dohlíží na certifikační subjekty.

Po 1. lednu 2009 zůstává certifikační systém většinou nezměněn a může tak zůstat v novém návrhu zákona o ekologickém zemědělství, který posílí úlohu GIJHARS – dozorčího orgánu. Tento postup je v souladu s novými nařízeními, která dávají více pravomocí příslušným orgánům, například v případě povolování výjimek, jako je nákup neekologických zvířat, zejména mladých slepic, uvazování zvířat a rozšíření nebo zpětné uznání přechodného období. Mohlo by to být lepší řešení než podle starého nařízení, kdy byla povolení udělována certifikačními subjekty a mohla mezi nimi a následně mezi producenty způsobit nekalou hospodářskou soutěž. V současnosti je předčasné hodnotit, zda toto opatření způsobí nadměrné množství administrativní práce, je-li v Polsku více než 12 000 ekologických výrobců – v současné době není jmenován příslušný orgán pro udělování výše uvedených výjimek.

Tento příklad ukazuje, že je zapotřebí více harmonizace, a to nejen na národní úrovni lepším a jednotným dozorem certifikačních subjektů. Je nezbytná i na evropské úrovni, kdy Komise jednotně definuje výjimky udělované producentům z různých členských států.

Rovněž nekalá hospodářská soutěž v Polsku působila problémy, protože vydávání osvědčení je spojeno s platebním systémem. Certifikační subjekty podávaly hlášení Agentuře pro restrukturalizaci a modernizaci (ARiMR), platební agentuře, a zasílaly seznam ekologických producentů uspořádaných podle plošné výměry sklizně. V případě nesouladu, například na základě negativního rozhodnutí certifikačního subjektu např. při použití nepovolených hnojiv, někteří producenti prostě přešli

k liberálnějšímu certifikačnímu subjektu. Nejasné platební zákonné předpisy zabránily dozorčímu orgánu, aby v této záležitosti zasáhl.

Na druhé straně může být tento postup podle nového nařízení ještě obtížnější, protože povinnost předchozího schválení hnojiv nebo výrobků na ochranu rostlin (tj. před jejich použitím zemědělcem) je zrušena. Zvýší se tím nebezpečí, že zakázané vstupy budou zemědělci používat, protože v Polsku používají chemické společnosti tzv. „eko-označování“ hnojiv a každý rok zaznamenáme případy použití zakázaných hnojiv zemědělci, kteří jsou zmateni označením „EKO“ na balení chemických hnojiv. Komise by měla prošetřit zavádějící „eko-označování“ hnojiv a „svobodu“ používání vstupů zemědělci, aby bylo vyloučeno potenciální riziko pro jakost ekologických potravin a krmiv.

Nové nařízení konečně sjednotí osvědčení. Bude tím zastavena nekalá hospodářská soutěž certifikačních subjektů, které vydávají najednou osvědčení platná tři roky a osvědčení pro hnojiva (některá z nich nejsou povolena pro použití v ekologickém zemědělství).

V neposlední řadě je velmi důležitým prvkem nového nařízení vyšší průhlednost, která zruší současnou ochranu údajů o zemědělci jakožto producentech a příjemcích státní podpory. Ochrana údajů dosud působila proti zájmům zemědělců a zpracovatelů. Doufejme, že konečně bude vše dostupné online, pomocí internetu jako společného komunikačního systému. Důležité bude, aby Komise zajistila, aby základní údaje o ekologických producentech byly snadno přístupné obchodníkům a spotřebitelům ve všech členských státech.

M
MICHLOVSKÝ
LAUS VINI · CHVÁLA VÍNU
h. michlovský

Vína jsou produkována podle přísných ekologických norem s limitovaným použitím chemických postřiků. Jedná se o nově vyšlechtěné odrůdy, mimořádně odolné k nejrozšířenějším chorobám a škůdcům, ideální pro pěstování v režimu ekologického vinohradnictví.

Bio vína

Vinselekt Michlovský a.s., Luční 858, Rakvice CZ 691 03
tel: + 420 519 360 870, fax: + 420 519 360 889, michlovsky@michlovsky.com, www.michlovsky.com

3.7 KOMENTÁŘ MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ ČR K NĚKTERÝM USTANOVENÍM NOVÉ LEGISLATIVY

Odsouhlasený komentář k nové legislativě ekologického zemědělství Ministerstvem zemědělství a všemi pověřenými kontrolními organizacemi v ČR

[Martin Leibl]

Novou legislativou je míněno nařízení Rady (ES) 834/2007 a prováděcí nařízení Komise (ES) 889/2008. Další nařízení Komise 1235/2008 (ES) se týká dovozu ekologických produktů ze třetích zemí. Přípravuje se prováděcí nařízení k ekoakvakultuře (účinnosti nabude v létě 2009) a začíná se připravovat nařízení k biovinu. Vzhledem k tomu, že v březnu 2009 ještě neexistoval ani první návrh Komise, a navíc se předpokládá důkladné projednání a odborná diskuse, je předpokládán termín nabytí účinnosti do konce roku 2009 zřejmě nereálný. Je pravděpodobné, že nařízení k biovinu bude schváleno až v roce 2010.

V ČR jsou pověřeny k výkonu kontrolní a certifikační činnosti v ekologickém zemědělství tyto organizace:

- ABCERT AG, organizační složka (www.abcert.cz)
- Biokont CZ, s.r.o. (www.biokont.cz)
- KEZ o.p.s. (www.kez.cz)

A. Pravidla pro ekologické zemědělce

Každý ekologický zemědělec musí být zaregistrován na MZe (§ 6 zákona č. 242/2000 Sb.). V praxi to znamená nejdříve zkontaktovat jednu ze tří výše zmíněných kontrolních organizací, se kterou uzavře smlouvu o inspekci a certifikaci. Ta formou vstupní kontroly ověří, zda je daný subjekt připraven a schopen plnit všechny zákonné podmínky. Teprve poté může zájemce podat na MZe žádost o registraci. Samotná žádost o registraci je velmi jednoduchá, má rozsah jedné strany A4 a žadatel zde uvede základní informace o svém podniku a vylepí kolek v hodnotě 1000,- Kč. K žádosti poté přiloží vyjádření kontrolní organizace, že žadatel splnil požadavky v rámci vstupní kontroly, dále přiloží kopii osvědčení o zápisu do eviden-

ce zemědělského podnikatele nebo výpis z obchodního rejstříku nebo živnostenský list a žádost zašle na MZe, odbor ekologického zemědělství a obnovitelných zdrojů energie – 18120.

Ekologickým zemědělcům začíná dnem podání žádosti na MZe běžet přechodné období, které trvá dva roky, pouze u trvalých kultur (sady, vinice, chmelnice) trvá tři roky.

Sklizeň rostlinné produkce v prvních 12 měsících je konvenční. Sklizeň po 12 měsících od zahájení přechodného období (PO) lze označit jako produkt přechodného období. Teprve sklizeň, která byla zasetá po 24 měsících od zahájení PO lze označit BIO. V případě pastvin a víceletých píceň musí přechodné období proběhnout minimálně 24 měsíců před použitím sklizně jako biokrmiva, a v případě víceletých plodin, jiných než píceň, musí přechodné období proběhnout minimálně 3 roky před první sklizní bioproduktů.

Teprve po uplynutí přechodného období je možné produkci certifikovat jako ekologickou, a tato produkce může být použita jako surovina pro výrobu biopotravin. Státní podporu na ekologické zemědělství může zemědělec čerpat již v přechodném období.

Komentář k některým ustanovením nové legislativy:

Výjimky

Již v předchozích kapitolách je uvedeno, že pokud chce zemědělec použít hnojiva, přípravky na ochranu rostlin apod., která jsou povolena pro použití v ekologickém zemědělství v příslušných přílohách nové legislativy, nemusí již předem žádat kontrolní organizaci o výjimku. Nicméně při fyzické kontrole musí kontrolní organizaci prokázat, že zde byla potřeba takového použití. Kontrolní organizace toto ověří a do kontrolní zprávy bude zaznamenáno, zda je použití v souladu s novou legislativou. Dále se inspektor zeptá, jaký je záměr použití pro následující rok.

To platí pro případy, kdy je v textu uvedeno, že „Hospodářské subjekty si musejí uschovat osvědčení o nutnosti použít takový produkt“. **V těchto případech se nejedná o výjimku.**

Výjimky jsou popsány v článku 22 NR 834/2007 a jsou konkretizovány zejména v kapitole 6 NK 889/2008. Všechny výjimky bude udělovat na žádost subjektu kontrolní organizace, s výjimkou katastrofických událostí (čl. 47 NK 889/2008), tady bude výjimky udělovat pouze MZe, které si od příslušné kontrolní organizace nebo jiného subjektu vyžádá příslušné podklady.

U některých výjimek (např. čl. 43 – používání konvenčních krmiv) je požadováno, aby si „hospodářský subjekt uchoval osvědčení o nutnosti použít **toto ustanovení**“. Pokud chce ekozemědělec použít konvenční krmivo u nebyložravců, musí předem požádat kontrolní organizaci o výjimku, a ta při nejbližší kontrole zaznamená do zápisu, že je použito v souladu s legislativou.

Seznam prostředků pro čištění zařízení pro rostlinnou výrobu (čl. 95, bod 6 NK 889/08)

Seznam zatím není k dispozici, používají se obecně povolené prostředky, ale nesmí obsahovat látky zakázané v ekologickém zemědělství.

Definice malého podniku (článek 39 NK 889/08)

V malém podniku je možná výjimka na vazné ustájení zvířat. Evropská komise (EK) nechala definici malého podniku na členských státech. Pro ČR byla po dohodě MZe a všech tří kontrolních organizací stanovena následující definice:

- 20 kusů dojného skotu, ostatní 10 kusů (masný skot, koně, ovce, kozy, prasata).

Country Life – komplexní nabídka v oblasti bio

- Prostřednictvím **velkoobchodu** distribuujeme široký sortiment produktů – trvanlivé a chlazené potraviny, biopečivo, bioovoce a zeleninu, ekologickou drogerii a přírodní kosmetiku
- Spolupracujeme s tuzemskými výrobci a zpracovateli biosurovin
- Na naší **ekofarmě** vypěstujeme ročně kolem 80 tun obilí a 35 tun čerstvé zeleniny
- V **biopekárně** zpracováváme čerstvě umletou mouku vyrobenou z vlastního obilí. Naše pečivo neobsahuje vejce, mléko ani rafinovaný cukr

Minimální věk porážky u drůbeže (čl. 12, bod 5 NK 889/08)

Při použití hybridů z konvenčních chovů s rychlým růstem je nutné dodržet 81 dní, při použití hybridů s pomalým růstem není věk explicitně stanoven.

Použití antibiotik a syntetických alopatických veterinárních léčiv v EZ (čl. 23 a 24 NK 889/08)

Je zakázáno použití k preventivní léčbě a ke stimulaci růstu. Ale jsou povolena pro kurativní léčení za daných podmínek, rozhodné je stanovisko veterinárního lékaře. Klade se velký důraz na prevenci.

Doba, po kterou musí být prázdné výběhy mezi dvěma výrobními cykly v chovu drůbeže (čl. 23, odst. 5 NK 889/08)

- travnaté výběhy – 28 dní
- netravnaté výběhy – na základě limitu dezinfekce stanoveného veterinářem.

GMO (čl. 9 NR 834/07)

Podle nové legislativy je použití GMO v ekologickém zemědělství nadále zakázáno. Nejdůležitější změnou je, že nová legislativa stanovuje technický limit příměsí pro náhodný a technicky nevyhnutelný výskyt GMO bioproduktech. Tento limit je stejný jako u konvenčního zemědělství (0,9 %) a bude využíván především jako detekční limit laboratorních přístrojů při rozbořech vzorků bioproduktů, krmiv apod.

Stanovení limitu může být vnímáno jako pozitivní u některých zemědělců, protože již nemusí mít obavu, že díky stopové, nezaviněné kontaminaci GMO do výše 0,9 % přijdou o svůj biocertifikát (nebude se jednat o porušení pravidel EZ). V případě použití produktů konvenčního zemědělství, zakoupených od třetích stran, si musí hospodářské subjekty vyžádat od prodejce potvrzení, že dodané produkty nebyly získány z GMO či za použití GMO. Méně spokojení ale budou bioobchodníci, protože už nebude tak jednoduché u výrobků s obsahem kukuřice nebo sóji zajistit, aby byly skutečně GMO free.

B. Pravidla pro výrobce biopotravin

Každý výrobce biopotravin musí být stejně jako ekologický zemědělec zaregistrován na MZe (§ 6 zákona č. 242/2000 Sb.).

U výrobců biopotravin není žádné přechodné období, to se vztahuje pouze na pozemky zařazené do ekologického zemědělství. Aby mohla být certifikována produkce výrobců biopotravin, je nutné splnit především následující základní podmínky:

- Výrobce biopotravin musí být registrován na MZe (viz výše);
- Biopotravina může být certifikována pouze pokud minimálně 95 % surovin pochází z ekologického zemědělství;
- Častým případem je, že výrobce biopotravin vyrábí také konvenční potraviny. V tomto případě musí být výroba biopotravin časově nebo prostorově oddělena od výroby konvenčních potravin. V praxi to znamená, že pro výrobu biopotravin musí mít podnik samostatnou linku (prostorová oddělenost), nebo že vyrábí biopotraviny na stejné lince jako konvenční potraviny, ale pro výrobu biopotravin má přesně stanovené časové období podle objemu produkce, např. jedno dopoledne, jeden den v týdnu apod. (časová oddělenost). V tomto případě ale musí výrobce biopotravin výrobní linku před výrobou biopotravin vyčistit povolenými prostředky, aby nedošlo ke smísení konvenční a ekologické produkce;
- Výrobce biopotravin musí být schopen doložit kontrolní organizaci toky biosurovin a biopotravin od vstupu do podniku až po jejich výstup z podniku, zvláště pokud vyrábí také klasické potraviny;
- Také místa skladování biopotravin a surovin pro jejich výrobu musí být při souběžné výrobě konvenčních potravin jasně v podniku označeny (speciální skladovací místnost nebo místo pro biovýrobu);
- Při výrobě biopotravin lze použít asi jen každé desáté „éčko“, které je povoleno pro výrobu konvenčních potravin, jedná se zpravidla o „éčka“ přírodního původu;
- Kompletní seznam „éček“ povolených při výrobě biopotravin je uveden v příloze č. 8 nařízení Komise (ES) 889/2008, oddíl A. V oddílu B jsou uvedeny další

látky, které mohou být použity při výrobě biopotravin. V příloze č. 9 je uveden seznam povolených složek zemědělského původu, které nepocházejí z ekologického zemědělství. Jejich maximální podíl na složení biopotraviny může být maximálně 5 %, jak je uvedeno výše, biopotravina musí obsahovat minimálně 95 % surovin z ekologického zemědělství. V ekologickém zemědělství jsou povoleny zejména proto, protože se ještě neprodukují v dostatečném množství v biokvalitě.

Označování biopotravin (podle nařízení Rady (ES) 834/2007)

Článek 23 říká, že slova „ekologický“ a „biologický“, včetně jejich předpon „eko“ a „bio“, lze používat pouze na obalu surovin, potravin, krmiv a osiv pocházejících z ekologického zemědělství. Případné označování konvenčních produktů těmito výrazy bylo, je a nadále bude ze strany MZe přísně postihováno. Obecně řečeno, při označování konvenčních potravin se nesmí používat takové označení, které by mohlo spotřebitele uvést v omyl, že se jedná o produkt ekologického zemědělství. Toto označení lze použít pouze u produktů ekologického zemědělství, u kterých minimálně 95 % hmotnostních složek pochází z ekologického zemědělství.

U potravin, které obsahují složky pocházející z ekologického zemědělství, ale ty představují méně než 95 %, lze ve složení výrobku uvést, že daná složka pochází z ekologického zemědělství. Výrazy podle článku 23 tak nelze označit celý produkt, ale pouze konkrétní biosložku.

Konkrétně to lze udělat dvěma způsoby:

- **předponou bio** u složek pocházejících z ekologického zemědělství (biobrambory, biovejce apod.);
- **označit hvězdičkou** složky pocházející z ekologického zemědělství a uvést na obalu informaci, že hvězdičkou jsou označeny právě a pouze složky, které pocházejí z ekologického zemědělství.

Tím, že výrobce použije v konvenční potravíně bioložku, podléhá automaticky kontrolnímu systému ekologického zemědělství.

Z hlediska označování je velmi důležitý **článek 24 uvádějící povinné údaje, které se musí na obale**

biopotravin vyskytovat a které dávají spotřebiteli záruku, že se jedná o certifikovanou biopotravinu.

Mezi tyto povinné údaje patří:

Číselný kód kontrolní organizace – v ČR ministerstvo zemědělství pověřilo ke kontrole následující kontrolní organizace: KEZ o.p.s., ABCERT AG, organizační složka a BIOKONT CZ, s r.o. Jejich kódy jsou následující: CZ-BIO-KEZ-01, CZ-BIO-ABCERT-02 a CZ-BIOKONT-03. U biopotravin z dovozu bude možné zjistit, která zahraniční kontrolní organizace daný produkt v zahraničí certifikovala.

Logo EU pro označování biopotravin – logo je doposud pouze dobrovolné, od 1. 7. 2010 bude povinnou součástí obalu biopotravin. Jeho podoba se změní, v současné době probíhá soutěž o návrh nového loga. Pro biopotraviny dovezené ze třetích zemí bude použití loga dobrovolné.

Označení původu biopotraviny – mluví se o tom, že povinnost používat biologo byla posunuta až na červenec 2010. Ale už méně se mluví o tom, že od tohoto data bude povinnost používat také označení původu biopotraviny. Pokud je biopotravina označena logem EU, musí také obsahovat informaci, kde byly vyprodukovány zemědělské suroviny, z nichž se biopotravina skládá. Slovní označení může mít následující varianty: „zemědělská produkce EU“, „zemědělská produkce mimo EU“ a „zemědělská produkce EU/mimo EU“. Uvedený výraz „EU“ lze nahradit názvem členského státu v případě, že v této zemi byly vyprodukovány všechny zemědělské suroviny, z nichž se biopotravina skládá, např. „zemědělská produkce ČR“.

Článek 25 říká, že kromě loga EU a ostatních povinných údajů lze při označování biopotravin použít také vnitrostátní a soukromá loga pro označování biopotravin. V podmínkách ČR to znamená především označení národním logem pro biopotraviny, které se v ČR používá již od roku 1993.

Označování produktů z přechodného období

Pravidla pro označování produktů přechodného období uvádí článek 62 nařízení Komise 889/2008. Produkt přechodného období nelze označovat ani logem pro biopotraviny, ani označením původu. Produkt pře-

chodného období se označí slovně výrazem „produkt z přechodného období“ a kódem příslušné kontrolní organizace.

C. Pravidla pro obchodníky s biopotravinami

Také pro obchodníky s biopotravinami platí povinnost registrace na MZe. Registrován musí být každý subjekt, který uvádí biopotraviny na trh, a každý dovozce biopotravin ze třetích zemí. Registrovat se nemusí ti obchodníci, kteří biopotraviny pouze umístí do regálu své prodejny a prodají konečnému spotřebiteli; to znamená, že je nevyrábí, nepřebalují, nebo nedovážejí ze třetích zemí. V praxi tuto výjimku využívají především maloobchody s biopotravinami.

Zákonné požadavky jsou na obchodníky s biopotravinami mnohem menší než požadavky na výrobce biopotravin nebo ekologické zemědělce. Vychází se zde z předpokladu, že obchodníci s biopotravinami s nimi již „pouze“ obchodují, není zde nezbytné zkoumat, jak byly biopotraviny vyprodukovány nebo zabaleny. Tuzemský obchodník s biopotravinami je tak povinen dokladovat především evidenci nakoupeného a prodaného množství biopotravin, dále se kontrolují skladovací podmínky před uvedením zboží do oběhu nebo toky zboží.

Dovoz biopotravin ze třetích zemí

U biopotravin dovážených ze třetích zemí je nezbytné požádat prostřednictvím kontrolní organizace MZe o vydání takzvaného dovozního zmocnění na dovážený bioprodukt. MZe vydá dovozní zmocnění pouze v případě, že produkt byl vyprodukován v souladu s pravidly ekologického zemědělství v rámci EU. Tento soulad je ověřován přímo v dané třetí zemi některou z kontrolních organizací akreditovaných Evropskou komisí. EK vydává aktualizovaný seznam těchto kontrolních organizací jednotlivých členských států v Úředním věstníku EU.

U biopotravin dovážených ze třetích zemí bude použít EU loga dobrovolné i po 1. 7. 2010. Nicméně pokud budou logem označeny, musí obsahovat i informaci

o původu biopotraviny. Jak je uvedeno výše, od 1. 1. 2009 nabylo účinnosti evropské nařízení o dovozu biopotravin ze třetích zemí. Podle tohoto nařízení bude probíhat dovoz biopotravin do zemí EU na třech úrovních:

- Evropská komise sestaví seznam třetích zemí a kontrolních organizací ekologického zemědělství, které jsou oprávněné biopotraviny v daných třetích zemích certifikovat. Kontrolní organizace bude na seznam zařazena tak, že požádá Evropskou komisi o zařazení na tento seznam a doloží všechny informace a doklady, které bude Komise požadovat k ověření, že certifikace dané kontrolní organizace je v souladu s legislativními pravidly pro dovoz biopotravin ze třetích zemí. Na tomto seznamu byla zařazena před svým vstupem do EU i ČR, která již od roku 2001 mohla bez omezení vyvážet své biopotraviny do všech členských zemí EU.
- Druhá úroveň je stejná jako byla i před 1. lednem 2009, jedná se o tzv. seznam třetích zemí. Znamená to, že uznána nebude pouze konkrétní kontrolní organizace z dané třetí země, ale bude uznána celá třetí země včetně jedné nebo více kontrolních organizací, které mají oprávnění v dané třetí zemi biopotraviny certifikovat. O uznání třetí země je nutné požádat Evropskou komisi, která posuzuje ve spolupráci s vybranými členskými státy (tzv. korportéry) soulad legislativních pravidel a kontrolního a certifikačního systému dané třetí země s legislativou EU. V současné době je na tzv. seznamu třetích zemí zařazeno 7 zemí: Austrálie, Nový Zéland, Argentina, Kostarika, Švýcarsko, Izrael a Indie. Pokud je třetí země na seznam zařazena, znamená to, že může dovážet biopotraviny do zemí EU bez jakéhokoliv omezení, pouze za dodržení obecných předpisů pro mezinárodní obchod.
- Poslední úroveň je taková, že do zemí EU může být dovezena biopotravina, která je certifikovaná podle norem, které jsou ekvivalentní s legislativou ekologického zemědělství, a zajišťují stejný standard jako evropské normy. Konkrétně se jedná např. o akreditaci podle kontrolního systému organizace IFOAM, nebo podle standardů Kodexu Alimentarius pro biopotraviny.

Přehled nařízení

Nařízení Komise (EHS) č. 207/93 ze dne 29. ledna 1993, definovalo aditiva, přídatné látky, složky nezemědělského původu, které jsou povoleny při zpracování biopotravin.

Nařízení Rady (ES) č. 1804/1999 ze dne 9. července 1999, zavedlo požadavky na ekologickou živočišnou produkci, poprvé definovalo společná pravidla pro ekologický chov zvířat.

Nařízení Rady (EHS) č. 2092/91 ze dne 24. června 1991, o ekologickém zemědělství a k němu se vztahujícím označování zemědělských produktů a potravin. Úřední věstník Evropské unie, L 198 (22. 7. 1991) a jeho následující změny.

Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004, o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat. Nazývané také jako OFFC nařízení (Official Food and Feed Control).

Nařízení Rady (ES) č. 834/2007, ze dne 28. června 2007, o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení č. 2092/91. Úřední věstník Evropské unie, L 189/1 (20. 7. 2007), 1–23.

Nařízení Komise (ES) č. 404/2008, ze dne 6. května 2008, kterým se mění příloha II nařízení Rady (EHS) č. 2092/91 o ekologickém zemědělství, pokud jde o povolení spinosadu, hydrogenuhličitanu draselného a oktanóatu měďnatého a použití ethylenu. Úřední věstník Evropské unie, L 120/B (7. 5. 2008), 8–10.

Nařízení Komise (ES) č. 889/2008, ze dne 5. září 2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu. Úřední věstník Evropské unie, L 250/1 (18. 9. 2008), 1–84.

Nařízení č. 889/2008 je často označováno jako „NIROF“ (New Implementing Rules for Organic Farming).

1. ledna 2009 vešlo v platnost nařízení č. 834/2007 společně s prováděcími předpisy a nařízeními 889/2008 a 1235/2009.

Nařízení rady (ES) č. 967/2008, ze dne 29. září 2009, kterým se mění nařízení č. 834/2007 a posouvá povinnost používání loga EU pro biopotraviny a povinnost uvádění informace o původu použitých biosurovin na 1. červenec 2010.

Nařízení Komise (ES) č. 1235/2008, ze dne 8. prosince 2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, pokud jde o opatření pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí.

Nařízení Komise (ES) č. 1254/2008, ze dne 15. prosince 2008, první novela nařízení 889/2008, kterou se umožňuje použití 100 % krmiv z přechodného období vyprodukovaných ve vlastním hospodářství a dekorativní barvení vajec pro sváteční účely a kterou se přidávají standardy pro kvasinky.

Texty všech nařízení jsou dostupné v oficiálním znění a ve všech evropských jazycích na:

<http://eur-lex.europa.eu>

Chronologický seznam lze také nalézt na informační stránce IFOAM EU Group

věnované revizi nařízení o ekologickém zemědělství: <http://www.ifoam-eu.org>

Autoři

Gerald Altena

Debio
Østre Blixrudvei
1940 Bjørkelangen
Norway
<http://www.debio.no>
gerald.altena@debio.no

Maria Fladl

Directorate-General for Agriculture and Rural
Development
Unit H3 "Organic farming"
European Commission
Rue de la Loi 130,
B-1049 Brussels
Belgium
<http://ec.europa.eu/agriculture/organic>

Cristina Micheloni

Comitato Scientifico AIAB
Associazione Italiana per l'Agricoltura
Biologica
Via Piave, 14 - 00187 Rome (Italy)
Tel: + 39 0645437485
Fax: + 39 0645437469
c.micheloni@aiaib.it

Dr. Alexander Beck

Aoel e.V.
Dr. Gartenhofstraße 4
D-97769 Bad Brückenau
Germany
www.aoel.org

Beate Huber

(Dipl.-Ing. agr. (FH))
FiBL
Galvanistr. 28
D-60486 Frankfurt
Germany
beate.huber@fibl.org
www.fibl.org

Dr. Jochen Neuendorff

GfRS Resource Protection Ltd.
Prinzenstr. 4
D- 37073 Goettingen
Germany
Tel: +49-551-58657
Fax: +49-551-58774
<http://www.gfrs.de>

Dr. Stefan Bergleiter

Naturland Association for
Organic Agriculture
Kleinhaderner Weg 1
D - 82166 Gräfelfing
Germany
Tel: +49 (0) 89-89 80 82-0
s.bergleiter@naturland.de
www.naturland.de

Jean-François Hulot

Directorate-General for Agriculture and Rural
Development
Head of Unit H3 "Organic farming"
European Commission
Rue de la Loi 130,
B-1049 Brussels
Belgium
<http://ec.europa.eu/agriculture/organic>

Dr. Gerhard Plakolm

Abteilung EU-bio-Agenden
Institut für Biologische
Landwirtschaft und Biodiversität der Nutztiere
Austrasse 10
A-4601 Wels-Thalheim
Austria
Tel: 0043/7242/47 0 11-25
gerhard.plakolm@raumberg-gumpenstein.at
www.raumberg-gumpenstein.at

Francis Blake

President, IFOAM EU Group,
Standards & Technical Director,
Soil Association
Marlborough Street,
Bristol BS1 3NX
England
Tel: +44 117 914 2402
fblake@soilassociation.org

Dorota Metera

President of Bioekspert Ltd.
Certification Body in Organic
Agriculture
Bioekspert Ltd.,
Ul.Narbutta 3A m 1,
PL - 02-564 Warszawa
Poland
dorota.metera@qdnet.pl
Tel: +48 22 825 10 78

Marco Schlüter

Director of the IFOAM EU Group
Rue du Commerce 124
BE - 1000 Bruxelles,
Belgium
Tel: +32 2 280 1223
Info@ifoam-eu.org

Otto Schmid
(Dipl.-Ing. Agr. ETH)
Socioeconomy
FiBL
Ackerstrasse P.O. Box
CH-5070 Frick
Switzerland
Tel: +41 (0)62 865-7253
Mob: +41 (0)79 359 09 01
Fax: +41 (0)62 865-7273
otto.schmid@no-spam.fibl.org
www.fibl.org

Bernhard Speiser
FiBL
Ackerstrasse P.O. Box
CH-5070 Frick
Switzerland
www.fibl.org

Prof. Dr. Carola Strassner, MBA
Sustainable Food Systems/
Nutrition Ecology
University of Applied Sciences Muenster
Department of Home Economics and
Nutritional Science
Corrensstr. 25 - 48149 Muenster
Germany
Tel: +49 (0)251 83-65415
Fax: +49 (0)251 83-65402

Hanspeter Schmidt
Rechtsanwalt - Attorney-at-law in Germany
Sternwaldstraße 6a
79102 Freiburg im Breisgau
Germany
Tel: +49 761 702542
Fax: +49 761 702520
hps@hpslex.de

Dr. Andreas Stamer
Senior Scientist
FiBL
Ackerstrasse P.O. Box
CH-5070 Frick
Switzerland
www.fibl.org

Nabs Suma
Fairtrade and Organic Consultant
FairOrganic Solutions Ltd
England
Tel: +44 (0)1604 701979
Mob: +44 (0)77400 84827
nabs@fairorganic-solutions.co.uk

Ing. Martin Leibl, Ph.D.
vedoucí odd. ekologického zemědělství
Ministerstvo zemědělství
Těšnov 17
117 05 Praha 1
Tel: 221 812 056
martin.leibl@mze.cz

„Landwirtschaft mit Leidenschaft!“

“Farming with Passion”

- Artgerechte Tierhaltung
- Langsam wachsende, robuste Geflügelrassen
- Öko-Futtermittel aus eigener Herstellung
- Farming after highest animal welfare guidelines
- Slow growing and robust breeds
- Organic feedings from our organic feed mill

DE-003-Öko-Kontrollstelle (Lacón GmbH)

Freiland Puten Fahrrenzhausen GmbH

Gewerbering 4-6 – 85777 Fahrrenzhausen – Deutschland
Tel.: +49-(0)8133-99 62 0 – Fax: +49-(0)8133-99 62 62

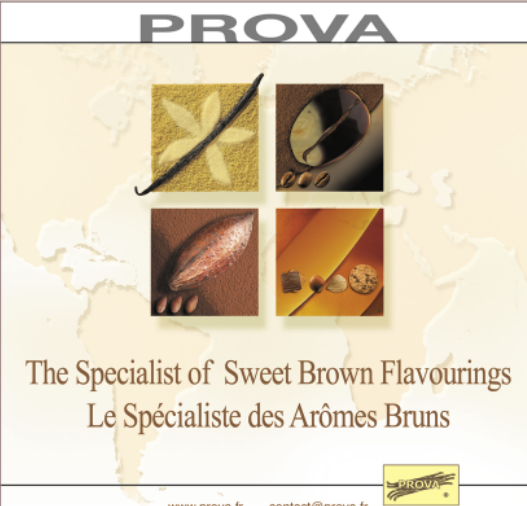
info@freiland-puten.de
www.freiland-puten.de

Le Syndicat national des transformateurs et réseaux de distribution de produits biologiques français

Le Synabio agit au niveau européen pour une meilleure représentation de l'aval d'une filière dynamique. Il traite au quotidien l'évolution réglementaire biologique et plus transversalement les sujets en lien avec le développement durable, l'alimentation humaine et animale.

Synabio, French Organic Trade Association representing organic processors and traders

Act at European level for a better representation of the dynamic French organic processing sector. Synabio deals with the change of the regulations for organic food and feed and sustainable development.

PROVA

The Specialist of Sweet Brown Flavourings
Le Spécialiste des Arômes Bruns

www.prova.fr - contact@prova.fr

euro-nat
Un engagement pour la bio

Fabrication et distribution
de produits bio

Processing and trading
of organic products

Tel : +33 4 75 32 43 60
Email : euro-nat@euro-nat.com
www.euro-nat.com

Spécialités à base de soja

Soja-based food

Tel : +33 5 62 18 72 78 - Email : info@soy.tm.fr - **www.soy.fr**

Fabrication et transformation de céréales biologiques

Processing and trading of organic cereals

Tel : +33 4 77 64 75 09 - Email : info@favrichon.com
www.favrichon.com

Organisme certificateur
certification body

Tel : +33 5 62 07 34 24

www.ecocert.com

Email : info@ecocert.com

Prosain

Fabrication et commercialisation
de conserves de fruits et légumes biologiques

Processing and trading of organic canned fruit and vegetables

Tel : +33 4 68 21 60 23 - Email : info@prosain.fr - **www.prosain.fr**

Avec ses adhérents et ses partenaires, le Synabio organise les filières biologiques françaises pour répondre aux attentes des consommateurs et assurer la meilleure qualité sanitaire, nutritionnelle et gustative des produits biologiques.

Synabio, their members and their partners organize the French organic sector to ensure high safety, nutritional and gustative quality of organic food for consumers.

OrganicXseeds v České republice

databáze dostupných osiv
pro ekologické zemědělství

NOVÁ DATABÁZE NABÍZÍ:

- podrobnější vyhledávání v rámci poptávky a dostupné nabídky
- příležitost pro vytvoření trhu s bioosivy
- flexibilitu dodavatelům bioosiv
- více informací o nabízených odrůdách
- historii dostupnosti bioosiv na trhu

Provoz databáze OrganicXseeds na národní úrovni ČR realizuje Bioinstitut, o.p.s. v rámci projektu: „Ekologické zemědělství a zpracování biopotravin“ podpořeného Ministerstvem zemědělství ČR (2008–2010) a její využívání je nabízeno všem zájemcům po dobu trvání projektu bezplatně.

www.bioosiva.cz

Institut pro ekologické zemědělství
a udržitelný rozvoj krajiny
Křížkovského 8, 771 47 Olomouc
Tel. 585 631 182, info@bioinstitut.cz

Hlavní aktivity Bioinstitutu, o.p.s.

- ➔ zastřešování aktivit výzkumu a vzdělávání v ekologickém zemědělství
- ➔ přenos poznatků vědy a výzkumu do praxe
- ➔ publikační a osvětová činnost v ČR a v zemích střední a východní Evropy

www.bioinstitut.cz

NABÍDKA PUBLIKACÍ:

- Přípravky na ochranu rostlin registrované v ČR, které je možné použít v ekologickém zemědělství
- Zpracování bioproduktů v podmínkách prvovýrobce
- Nelesní dřevinná vegetace – návrhy, výsadba a údržba
- Porážka a zpracování masa a masných výrobků v ekologickém zemědělství /Návody a doporučení pro porážku a zpracování na ekologické farmě
- Ekologické zemědělství a GMO / Otázky koexistence / Vaše otázky – naše odpovědi
- Místa pro přírodu na farmě
- Bioosiva – produkce, certifikace, odbyt
- 90 argumentů pro ekologické zemědělství
- Biobrambory/Jak ekologicky vypěstovat kvalitní biobrambory
- Ochrana révy vinné v ekologickém vinohradnictví před hlavními chorobami a škůdci
- Skupinové kojení selat v ekologickém chovu prasat
- FiBL Dossier Kvalita biopotravin

MATERIÁLY PRO VÝUKU A OSVĚTU:

CD s výukovými prezentacemi:

- Ekologické zemědělství – prezentace pro výuku i praxi
- Ekologické zemědělství pro ochranu vod
- Chov hospodářských zvířat v ekologickém zemědělství

Výukový film na DVD

- Ekologické zemědělství a ochrana přírody – Ochrana přírody na statku Brodowin (60 min)

IFOAM EU Group je regionální evropská skupina Mezinárodní federace hnutí ekologického zemědělství. Sdružuje více než 340 organizací, svazů a podniků z EU-27, EFTA a kandidátských zemí. Cílem IFOAM je celosvětové zavedení ekologicky, sociálně a ekonomicky zdravého systému založeného na principech ekologického zemědělství.